

๒๔๓.๑๔๒๔

ม.๕๓.๓

๑.๔

การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

๒๒ พ.ย. ๒๕๔๓

สารนิพนธ์
ของ
มนทกานต์ ทรัพย์แก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ
ของ
มนทกานต์ ทรัพย์แก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
กุมภาพันธ์ 2543

มนทกานต์ ทรัพย์แก้ว. (2543). การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม สารนิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรศุภกุล.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 และเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโควต้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 128 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตเป็นนักเรียนโควต้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 58 ถึง เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 จำนวน 12 คน แบบแผนการทดลองของการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตและโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างของข้อมูล (t-Dependent)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนโควต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ อยู่ในระดับสูง
2. นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

**THE STUDY OF FUTURE ORIENTATION OF MATHAYOM SUKSA IV STUDENTS OF
MAHIDOL WITTHAYANUSORN SCHOOL IN CHANGWAT NAKORNPATTHOM**

**AN ABSTRACT
BY
MONTAKARN SUBKAEW**

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
February 2000**

Montakarn Subkaew. (2000). *The Study of Future Orientation of Mathayom Suksa IV Students of Mahidol Witthayanusorn School in Changwat NakornPathom*. Master Project, M.A. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Prof. Dr. Pongpan Kirdpitak, Asst. Prof. Khompetch Chatsupakul

The purpose of this experimental research was twofold : (1) to study the future orientation of Mathayom Suksa IV students of Mahidol Witthayanusorn School in Changwat NakornPathom ; and (2) to compare the students' future orientation before and after participating in the future orientation development project. The population of the study consisted of 128 Mathayom Suksa IV students of Mahidol Witthayanusorn School in Changwat Nakornpathom in the academic year 1999. The subjects participated in the project were twelve Mathayom Suksa IV students selected from the population and their future orientation scores lay between fifty – eighth and seventy – fifth percentile. The research design was One Group Pretest- Posttest Design. The research instruments were a future orientation questionnaire and the future orientation development project. Mean, standard deviation and the t-Dependent were used to analyze the data.

The results of the study were as follows :

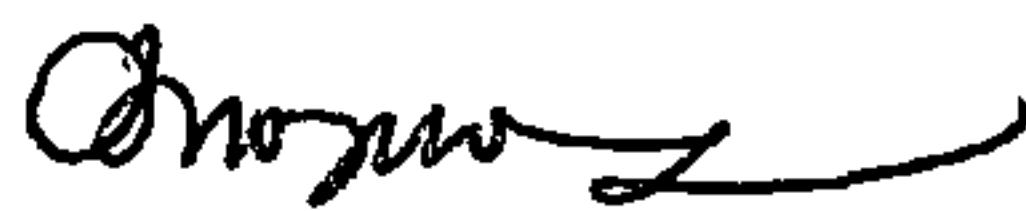
1. The future orientation of Mathayom Suksa IV students of Mahidol Witthayanusorn School were high.
2. The future orientation of the students participated in the future orientation development project significantly increased at .01 level.

สารนิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

ของ
มณฑกานต์ ทรัพย์แก้ว
ได้รับอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จัตรศุกุล)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจิตวิทยาการแนะแนว

(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จัตรศุกุล)
หัวหน้าภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา

วันที่ 24 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร. ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จัตรศุกุล)

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ประธานควบคุมสารนิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร ฉัตรศุภกุล กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจทานแก้ไข ปรับปรุง ข้อบกพร่องต่าง ๆ และตรวจสอบเกี่ยวกับเครื่องมือในการศึกษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาการศึกษาและการทำวิจัย

ขอขอบคุณพี่ เพื่อน น้อง วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว และผู้ร่วมงานทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจเสมอมา

ขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ ปีการศึกษา 2542 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

ท้ายที่สุดของความสำเร็จในครั้งนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้ชีวิต และสติปัญญา ในการทำสารนิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ คุณค่าที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้ขอมอบแด่คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้การสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ให้ความห่วงใย ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

มนทกานต์ ทรัพย์แก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต.....	8
ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต.....	8
ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต.....	10
ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต.....	11
การพัฒนาสู่ลักษณะมุ่งอนาคต.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต.....	17
งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต.....	17
งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต.....	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์.....	24
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์.....	24
ความหมายของเทคนิคการพยากรณ์.....	24
เป้าหมายของการพยากรณ์.....	24
สมมติฐานเบื้องต้นในการพยากรณ์.....	25
การแบ่งช่วงเวลาในการพยากรณ์.....	25
ประโยชน์ของการพยากรณ์.....	25
แนวทางในการพยากรณ์.....	26
เทคนิคที่ใช้ในการพยากรณ์.....	26
เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้ในโครงการพัฒนาสู่ลักษณะมุ่งอนาคต นักเรียนโควต้า.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์.....	33
งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์.....	33
งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์.....	33
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	35
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	35
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	36
วิธีดำเนินการทดลอง.....	40
วิธีจัดกระทำข้อมูล.....	40
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล.....	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	45
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีการศึกษาค้นคว้า.....	45
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	46
อภิปรายผล.....	47
ข้อเสนอแนะ.....	49
บรรณานุกรม.....	50
ภาคผนวก.....	58
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	124

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1	แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design..... 39
2	แสดงลักษณะมุงอนาคตของนักเรียนโควต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม..... 42
3	เปรียบเทียบลักษณะมุงอนาคตโดยรวมของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ พัฒนาลักษณะมุงอนาคตโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์..... 43
4	เปรียบเทียบลักษณะมุงอนาคตรายด้านของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วม โครงการพัฒนาลักษณะมุงอนาคต..... 44
5	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามลักษณะมุงอนาคตรายข้อ..... 118
6	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุงอนาคตของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วม โครงการพัฒนาลักษณะมุงอนาคต..... 119
7	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุงอนาคตด้านความสามารถด้านการนิเไกลเกี่ยวกับการ ศึกษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุงอนาคต..... 120
8	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุงอนาคตด้านความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการ ศึกษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุงอนาคต..... 121
9	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุงอนาคตด้านความสามารถอดทนต่อความต้องการใน ปัจจุบันของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุงอนาคต.... 122
10	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุงอนาคตด้านความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรค ต่าง ๆ ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะอนาคต..... 123

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ตัวอย่างการนำเทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์มาจัดเป็นกิจกรรมการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน.....	30
2 ตัวอย่างการนำเทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์มาจัดการเรียนการสอน เรื่อง หลักกรรม.....	31
3 ตัวอย่างการนำเทคนิควงล้ออนาคตมาพิจารณาผลกระทบการมีเวลาว่างมากขึ้น.....	32
4 ตัวอย่างการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต กรณีตัวอย่าง “ชีวิตจริง ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริพงษ์พันธุ์” (ตอนที่ 1).....	87
5 ตัวอย่างการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์ กรณีตัวอย่าง “ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริพงษ์พันธุ์” (ตอนที่ 2).....	93
6 ตัวอย่างการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์ กรณีตัวอย่าง “ไม่ไกลเกินเอื้อม”.....	98
7 ตัวอย่างการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต กรณีตัวอย่าง “อนาคตของอรุณ”.....	102
8 ตัวอย่างแผนภูมิการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์.....	105

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการพัฒนาเยาวชนให้มีลักษณะมุ่งอนาคตจะทำให้เยาวชนสามารถคาดการณ์ไกลจากการกระทำของตน เห็นความสำคัญของผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสีย สามารถควบคุมตนเองให้กระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นและมีความเพียรพยายามปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2520 : 35 – 37) กล่าวว่าไว้ว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี และเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งจะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคเพื่อความเจริญของตนเองและประเทศชาติ ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง คือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน และอาจถือว่าเป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้

✱ บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตนี้จะเป็นผู้ที่รับผิดชอบสูง สามารถควบคุมตนเองได้ จึงสามารถดเว้นการกระทำที่จะทำให้ตนเองและผู้อื่นหรือส่วนรวมเดือดร้อน (เพ็ญแข ประจณปัจจนิก. 2527 : 17) ✓

จรรยา สุวรรณทัต (2531 : 52) กล่าวว่า การสร้างและพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตจะช่วยให้บุคคลโดยเฉพาะเยาวชนเกิดแรงจูงใจที่จะแสวงหาสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้เยาวชนมีความสามารถมองอนาคตข้างหน้า มีจุดมุ่งหวังที่จะสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น สังคมไทยก็จะมีประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 4) กล่าวว่า การทำให้เยาวชนเห็นความสำคัญของอนาคตทั้งของตนเองและประเทศชาตินั้น เป็นเรื่องสำคัญมากต่อการพัฒนาประเทศ เยาวชนที่จะเห็นความสำคัญของอนาคตดังกล่าวจะต้องเป็นผู้มีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดในอนาคต และจะต้องมีความสามารถที่จะจัดสภาพแวดล้อมให้ตนสามารถจะทำพฤติกรรมตามที่ตนตั้งใจไว้แต่เดิม

^{3/} ออลพอท (นวลละอ อสุภาผล. 2527 : 193 - 194 ; อ้างอิงจาก Hall and Gardner. 1967) กล่าวว่า งานที่สำคัญที่สุดของวัยรุ่น คือ การมีเป้าหมายระยะยาวซึ่งถือว่าเป็นแรงจูงใจภายในที่ช่วยให้บุคคลมุ่งไปสู่เป้าหมายสำคัญ เช่น บุคคลพยายามศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้ได้

ปัญญาหรือบุคคลที่พยายามจะเป็นนักกีฬาที่ดีที่สุดหรือบุคคลที่ใช้เวลาหลายปีเพื่อที่จะเป็นศิลปินหรือนักประพันธ์ที่ยิ่งใหญ่ เป็นต้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นนั่นเอง ✓

จากแนวคิดและผลงานวิจัยที่กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต และจากการที่ผู้วิจัยได้สอนกิจกรรมแนะแนวระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เน้นการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ เพื่อเตรียมนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทางสายวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ โดยนักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนร้อยละ 70 จะเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 5 ภาคเรียน (ไม่รวมภาคเรียนสุดท้าย) ผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์ไม่ต่ำกว่า 3.00 ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถามเป้าหมายความต้องการและขั้นตอนดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายในอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 489 คน เป็นนักเรียนที่สอบคัดเลือก จำนวน 361 คน และนักเรียนโควตา จำนวน 128 คน พบว่านักเรียนที่สอบคัดเลือกทั้งหมด 361 คน ตั้งเป้าหมายและความต้องการไว้สูงถึง 290 คน คิดเป็นร้อยละ 80.33 แต่นักเรียนที่สอบคัดเลือกไม่ทราบขั้นตอนดำเนินการไปสู่เป้าหมายในอนาคตและความต้องการนั้นได้มีจำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 84.49 และนักเรียนโควตาทั้งหมด 128 คน ตั้งเป้าหมายและความต้องการไว้สูงถึง 110 คน คิดเป็นร้อยละ 85.94 แต่นักเรียนโควตาไม่ทราบขั้นตอนดำเนินการไปสู่เป้าหมายในอนาคตและความต้องการนั้นได้มีจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 84.38

ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนโควตาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นนักเรียนที่ได้รับคัดเลือกจากลำดับที่ 1 และ 2 ของแต่ละจังหวัด แต่ละกลุ่มโรงเรียนและจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ทั้งนี้เพราะนักเรียนโควตาเป็นนักเรียนที่ต้องอยู่ในหอพักของโรงเรียนทางจังหวัดที่จัดส่งนักเรียนจะต้องหาทุนอุดหนุนการศึกษาให้แก่เรียนตลอดระยะเวลา 3 ปี uly 24,000 บาท เพื่อมิให้นักเรียนและผู้ให้ทุนอุดหนุนการศึกษาเกิดความสูญเสียเปล่าในการให้ทุนการศึกษา ผู้วิจัยจึงต้องการจะให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายในอนาคตโดยให้การพัฒนาแนวทางในการคาดการณ์ไกล การวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา การอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันและความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

ด้วยสาเหตุดังกล่าว ประกอบกับดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจณี (2520 : 179-180) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตในคนไทยนั้น มีความสัมพันธ์เป็นเส้นโค้งกับอายุ คือลักษณะมุ่งอนาคตได้เพิ่มขึ้นตามอายุตั้งแต่บุคคลยังเป็นทารก จนกระทั่งถึงวัยรุ่นตอนต้น แล้วจะเริ่มลดลงเมื่อบุคคลย่างเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลาง โดยวัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) มีอายุ 15-18 ปี (สุชา จันทน์เอม. 2529 : 3) ซึ่งตรงกับวัยของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุ 14-18 ปี อีกทั้งการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่จะพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครจากองค์ประกอบทางด้านผลการเรียนตลอดหลักสูตร

สูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าที่นักเรียนแต่ละคนได้รับจากสถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษาให้ค่าน้ำหนักร้อยละ 10 (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2541 : 1) สำหรับการสมัครเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาด้วยระบบโควตาพิเศษของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โดยทั่วไปจะพิจารณาผลการเรียน 4 ภาคเรียน หรือ 5 ภาคเรียน โดยต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.50 เป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่ครูแนะแนวจะต้องพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตทางด้านการศึกษานักเรียนโควตาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ให้นักเรียนมีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นหรือเมื่อนักเรียนต้องเผชิญปัญหาในอนาคต สามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันและมีความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ตั้งแต่อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อนักเรียนจะได้นำวิธีการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 6 และต่อ ๆ ไป

ในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ผู้วิจัยจะพัฒนาโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ ดังที่ นาดยา บิลันธนานนท์ (2526 : 158) ได้กล่าวไว้ว่า เทคนิคการพยากรณ์ มีการนำไปประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ เช่น การพิจารณาแนวโน้มและแนวทางเลือกอนาคต การพิจารณาคุณค่าของผลในปัจจุบันและปฏิภานที่มีต่อผลทั้งสังคมด้านอื่น ๆ การคาดการณ์ การสร้างสิ่งที่เป็นไปได้ในแง่บวกเกี่ยวกับอนาคตเฉพาะอย่าง การจัดโปรแกรมอนาคตเฉพาะอย่าง การจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการสร้างแผนงาน และการกระทำที่ต้องการเป็นต้น ซึ่งตรงกับความเป็นที่ผู้วิจัยต้องการพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสียหรือเมื่อนักเรียนต้องเผชิญปัญหาในอนาคต สามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน และมีความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนตลอดทั้งสร้างโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตให้นักเรียนโดยจะนำเทคนิคการพยากรณ์มาใช้ในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนโควตา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนโควตาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนโคเวตต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทย์ยานุสรณ์ ได้เปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูแนะแนว ครูผู้สอน ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่จะนำวิธีการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตไปใช้กับนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนโคเวตต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทย์ยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 จำนวน 128 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตเป็นนักเรียนโคเวตต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทย์ยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 58 ถึงเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 จำนวน 32 คน และผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการปรากฏว่ามีนักเรียนจำนวน 30 คน สมัครใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าว แต่มีนักเรียนจำนวน 12 คน ที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ตามวัน เวลา ที่ผู้วิจัยกำหนด

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตตามโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต โดยใช้เทคนิคการพยากรณ์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง การศึกษาวิธีการทางจิตวิทยาที่จะช่วยให้นักเรียนโคเวตต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทย์ยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ตระหนักถึงความสำคัญของผลจากการศึกษาเล่าเรียนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รู้จักคาดการณ์ไกล และวางแผนเพื่อรองรับผลดี หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมของนักเรียน

รวมทั้งทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้ว

1.2 ขั้นตอนการ เป็นขั้นที่ผู้วิจัยนำเทคนิคการพยากรณ์มาใช้เพื่อพัฒนา ลักษณะมโนทัศน์ของนักเรียน โดยผู้วิจัยจะเลือกใช้เทคนิคการพยากรณ์ให้สอดคล้องกับการ พัฒนาลักษณะมโนทัศน์ในแต่ละด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1 เทคนิควงล้ออนาคต (Future Wheels) มีขั้นตอนดังนี้

1.2.1.1 ให้นักเรียนคำนึงถึงการกระทำที่เป็นปัญหาและไม่ใช่วิธีปัญหา ของบุคคลเป็นศูนย์กลางซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบ

1.2.1.2 ให้นักเรียนคาดคะเนเหตุการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิด ผลกระทบขึ้นอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงออกไป

1.2.1.3 นำข้อมูลจากอดีตและปัจจุบันมาคาดการณ์แนวโน้มของสิ่ง ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งจะเป็นปัญหาต่อไปหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้

1.2.2 เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์ (Relevance Tree Technique) มีขั้นตอน ดังนี้

1.2.2.1 ระบุเป้าหมายอนาคตหรือสิ่งที่ต้องการจะทำไว้ด้านหนึ่งของ กระดาษ

1.2.2.2 ระบุสถานการณ์ปัจจุบันไว้ด้านหนึ่งของกระดาษที่ตรงข้าม กับเป้าหมายอนาคต

1.2.2.3 ระบุแนวทางหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ที่จะไปสู่เป้าหมาย กล่าว คือ ให้วางแผนว่าจะไปสู่อนาคตด้วยวิธีใดหรือจะหลีกเลี่ยงอย่างไร

1.2.2.4 จากนั้นจะลากเส้นโยงแนวทางเลือกต่าง ๆ ที่สามารถไปถึง เป้าหมาย

1.2.3 เทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario Technique) มีขั้นตอน ดังนี้

1.2.3.1 ระบุเรื่องราวเกี่ยวกับอนาคตโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ เป็นจริง

1.2.3.2 พิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ

1.2.3.3 ขณะที่สร้างภาพอนาคตให้คำนึงถึงเรื่องอนาคต โดยไม่ต้อง คำนึงว่าอนาคตจะต้องเหมือนอดีตที่ผ่านมา

1.3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ โดยให้นักเรียนสรุปแนวความคิดที่ได้จาก การทำกิจกรรมมาเป็นหลักการของตนเอง เพื่อนำข้อสรุปที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ลักษณะมโนทัศน์

1.4 ขั้นประเมินผล ครูประเมินผลการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน โดยการสังเกตและพิจารณาจากคะแนนที่นักเรียนทำได้ขณะเข้าร่วมกิจกรรม

2. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคาดการณ์ไกล จากการกระทำเกี่ยวกับการเรียนของตน เห็นความสำคัญของผลดีและผลเสียที่จะเกิดในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสีย ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองให้กระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในภายหลัง มีความเพียรพยายามปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ได้ นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ควรจะมีคุณลักษณะและพฤติกรรมดังต่อไปนี้

2.1 ความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ ความสามารถที่จะกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาโดยพิจารณาจากความเป็นไปได้จากสภาพการณ์ปัจจุบัน ในด้านส่วนตัว ด้านทุนสนับสนุน และด้านผลการศึกษาของตนเอง

2.2 ความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ ความสามารถของนักเรียนในการตั้งจุดมุ่งหมายในการศึกษาและวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อให้ไปถึงจุดมุ่งหมายนั้น โดยพิจารณาถึงความสนใจ ความสามารถและความถนัดของตนเองเกี่ยวกับการศึกษา กำหนดทางเลือกและตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2.3 ความสามารถอดทนต่อความต้องการในปัจจุบัน ได้แก่ รู้จักห้ามใจตนเอง ควบคุมตนเองเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางของความสำเร็จ

2.4 ความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุงอนาคต
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุงอนาคต
 - 1.1.1 ความหมายของลักษณะมุงอนาคต
 - 1.1.2 ความสำคัญของลักษณะมุงอนาคต
 - 1.1.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุงอนาคต
 - 1.1.4 การพัฒนาลักษณะมุงอนาคต
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุงอนาคต
 - 1.2.1 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุงอนาคต
 - 1.2.2 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุงอนาคต
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์
 - 2.1.1 ความหมายของเทคนิคการพยากรณ์
 - 2.1.2 เป้าหมายของการพยากรณ์
 - 2.1.3 สมมติฐานเบื้องต้นในการพยากรณ์
 - 2.1.4 การแบ่งช่วงเวลาในการพยากรณ์
 - 2.1.5 ประโยชน์ของการพยากรณ์
 - 2.1.6 แนวทางในการพยากรณ์
 - 2.1.7 เทคนิคที่ใช้ในการพยากรณ์
 - 2.1.8 เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้ในโครงการพัฒนาลักษณะมุงอนาคต
นักเรียนโควต้า
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์
 - 2.2.1 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์
 - 2.2.2 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

1.1.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

เฮคคอสเซน (สมจิตต์ เพิ่มพูล. 2532 : 47; อ้างอิงจาก Heckhausen. 1967 : 42 – 45) กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่าหมายถึงความสำคัญของการตั้งเป้าหมายในระยะยาว ของการทำงาน การคาดการณ์ไกล การวางแผนระยะยาว การมองผลที่จะส่งไปยังอนาคต รู้จักอดได้รอได้หรืออดเปรี้ยวไว้กินหวาน ลักษณะมุ่งอนาคตสูงนี้จะปรากฏมากในผู้ที่มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ในทุก ๆ ด้าน

มีด (Meade. 1971 : 175) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของ บุคคลที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในอนาคต

โรบินสัน (Robinson. 1971 : 1225 – B) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง การวางแผนโครงการระยะยาวเกี่ยวกับอนาคตของบุคคล

มิสเชล (Mischel. 1974 : 287) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความ สามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่าหรือมากกว่าผลที่จะได้รับในปัจจุบัน จึงมีการวางแผน เพื่อปฏิบัติและควบคุมตนเองให้ปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอนตามแผนที่วางไว้ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ ต้องการในอนาคต ซึ่งการดำเนินกรปฏิบัติตามแผนนี้เป็นระยะเวลานานกว่าจะบรรลุผล หรือ จะต้องทำเป็นจำนวนหลายครั้ง ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในระยะ เวลาหนึ่ง จนกระทั่งได้ผล

นอกจากนี้ มิสเชล (Mischel. 1974 : 250 – 254) ยังได้ประมวลความคิดเห็น ของนักจิตวิทยาหลายท่านที่เชื่อถือได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตหมายถึงความสามารถที่จะคิดถึง การณ์ในระยะยาวไปในอนาคต เป็นลักษณะของผู้มีคุณสมบัติด้านอื่น ๆ สูงด้วย คือ ด้านสติ ปัญญา และสุขภาพจิต และเชื่อว่าการรู้จักอดได้หรือการควบคุมตนเองหรือการอดเปรี้ยวไว้กิน หวานด้วยความสมัครใจของผู้กระทำนั้นมีความสำคัญสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะจะ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ระเบียบประเพณี โดยเฉพาะพฤติกรรมของประชาชน โดยจะต้องละวางการบำบัดความต้องการในทันทีทันใดและยอมรับความสำคัญของการวางแผน และการดำเนินการเพื่อเพิ่มพูนประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต อาจกล่าวได้ว่า ความไม่สามารถ อดได้ รอได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคม ปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนการล้มเหลวในการทำงานได้

ซีกูรา (กนกวรรณ อุ๋นใจ. 2535 : 24; อ้างอิงจาก Segura. 1975 : 5823 – B) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการมองอนาคต การวางแผน และการจัดการเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2520 : 35) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึงความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคลซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของ การอดได้รอได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การรอรับรางวัลที่ใหญ่กว่าในอนาคต แทนรางวัลเล็กน้อย ซึ่งจะได้รับในทันทีหรือการงดบำบัดความต้องการในปัจจุบันของตน เพราะเล็งเห็นผลร้ายที่จะเกิดตามมาหรือการเพียรพยายามในปัจจุบัน เพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบันและอาจถือว่าเป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้

นาดยา ปิณฑานนท์ (2526 : 21-23) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยมีการคำนึงถึงผลของการกระทำนั้น ๆ ว่าจะส่งผลร้าย หรือ ผลดีแก่ตนเอง และสังคมอย่างไร ควรประพฤติหรือปฏิบัติอย่างไร จึงจะทำให้ไม่เกิดผลร้ายทั้งในปัจจุบันและอนาคต

เพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2527 : 15) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ลักษณะนิสัยที่อดได้รอได้ รู้จักหักห้ามใจตนเอง เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางความสำเร็จหรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่หรือมีคุณค่ามากกว่า

จินตนา บิลมาศ (2529 : 27) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วรเทพ สวัสดิ์ และคนอื่น ๆ (2529 : 22) กล่าวถึง ลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนไว้ว่า การมุ่งอนาคตหมายถึงความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่วนการควบคุมตนเองนั้น หมายถึง ความสามารถที่จะละเว้นการกระทำบางชนิดหรือความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความเสียสละหรืออดทนในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้

จรรยา สุวรรณทัต (2531 : 48) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะของการมองสู่อนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่จะมีผลไม่เพียงแต่ตัวผู้มองเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นและสังคมมนุษยชาติที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และถือว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

จากความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นถึงความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียนั้นได้ สามารถควบคุมตนเพื่อละเว้นการกระทำบางอย่างที่จะเป็นผลเสียต่อตนเองและผู้อื่นและมีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

1.1.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

โคลเบอร์ก มิสเชล ไรท์ (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2520 : 35 ; อ้างอิงจาก Kohlberg. 1964 ; Mischel. 1974 ; Wright. 1975) พบหลักฐานว่า ลักษณะมุ่งอนาคตนี้เป็นด้านหนึ่งของพลังอีโก้ (Ego – strength) ของบุคคลซึ่งจะเป็นทางให้ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง สามารถรับหรือชลอการบำบัดความต้องการต่าง ๆ ของตนได้ ฉะนั้น ผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงคือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนา และกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย

อุบลรัตน์ เต็งไตรลักษณ์ (2520 : 29 – 32) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กในการเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคต โรงเรียนจึงเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญที่จะเริ่มกำหนดจุดประสงค์และวิธีการศึกษาโดยพิจารณาอนาคตมิใช่อัตตา

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2520 : 37) กล่าวถึง ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า เป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดีและเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งจะทำให้บุคคลมีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรค เพื่อความเจริญของตนเองและประเทศชาติ ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศด้วย

ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ (2530 : 100) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนเองไว้ดังนี้

1. สามารถคาดการณ์ไกลเห็นความสำคัญของอนาคตและตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม
2. หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต
3. รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้รอได้อย่างเหมาะสม
4. สามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

ไพโรจน์ โตเทศ (2531 : 20 – 21) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตปลูกฝังให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงในสังคมตลอดจนเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต และให้รู้จักวางแผนล่วงหน้าได้

รังสรรค์ เพ็งหนู (2531 : 81) กล่าวว่า บุคคลที่ขาดสำนึกในอนาคต หรือมองอนาคตในแง่ร้าย มักจะสร้างปัญหา ก่อความยุ่งยากให้สังคมและขาดแรงจูงใจที่จะสร้างอนาคตของตนเอง

พระเทพเวที (2532 : 38) ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า คนที่พัฒนา มีปัญญา มีชีวิตที่ดี ควรรู้จุดหมายของชีวิต เพื่อจะได้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เที่ยง และใช้สำรวจตนด้วยตนเอง จะได้มีความมั่นใจในการที่จะพัฒนาดนให้ดียิ่งขึ้นไป

มิสเชล (สมดุลย์ ขาญนวงศ์. 2533 : 51; อ้างอิงจาก Mischel. 1974 : 287) กล่าวถึง ลักษณะของบุคคลที่มุ่งอนาคตและมีการควบคุมตนเองสูงไว้ดังนี้

1. สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ และสามารถคาดการณ์ถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้
2. สามารถอดใจรอได้ “สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวาน”
3. มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่า ทำดีย่อมได้ผลตอบแทน
4. เป็นบุคคลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล
5. สามารถงดเว้นจากการกระทำบางชนิดที่สังคมไม่ยอมรับ หรือเป็นผลเสียต่อสุขภาพได้

สุพล วังสินธ์ (2534 : 34 – 35) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นองค์ประกอบหนึ่งทางบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรม

จากความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง กล่าวคือบุคคลนั้นจะเป็นผู้ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ ไม่ฝ่าฝืน กฎเกณฑ์ของสังคม มีความเพียรพยายาม สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดีในอนาคตได้ จึงถือว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจะส่งผลไปถึงการพัฒนาประเทศด้วย

1.1.3 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต

เคย์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินก. 2520 : 36 ; อ้างอิงจาก Kay. 1975) กล่าวว่า บ่อเกิดลักษณะมุ่งอนาคตนั้น อยู่ที่ลักษณะความมั่นคงของสังคมของบุคคล บุคคลจะต้องเคยได้รับประสบการณ์ว่า สิ่งที่เขาบอกยอนั้นตนได้รับจริง ๆ ในที่สุด ส่วนการที่เด็กจะเรียนรู้ว่าควรอดใจรอ นั้น ส่วนมากจะเกิดในครอบครัวฐานะปานกลางและฐานะสูงเท่านั้น เพราะครอบครัวฐานะยากจนนั้นย่อมไม่สามารถจะหาสิ่งของให้เด็กตามสัญญาได้มากนัก ทำให้เด็กหมดความเชื่อถือเกี่ยวกับอนาคต นอกจากนี้ การเคยประสบความสำเร็จต่าง ๆ ในชีวิตก็เป็นสิ่งที่เคย์เชื่อว่า จะช่วยให้บุคคลมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ทำให้บุคคลเกิดความมานะพยายามในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ เพราะมีความหวังว่าจะทำได้สำเร็จดังที่เคยประสบมาแล้ว ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมนั่นเอง

มิสเชล และคนอื่น ๆ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินก. 2520 : 36 ; อ้างอิงจาก Mischel and others. 1966, 1974) กล่าวว่า การเลือกที่จะชลอการบำบัดความต้องการของบุคคลนั้น เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต และการเลียนแบบจากผู้อื่นด้วย นอกจากนี้มิสเชลและนักวิจัยอื่น ๆ ยังพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตนี้มีความสัมพันธ์กับลักษณะอื่น ๆ ของบุคคลอีกมาก เช่น ความรับผิดชอบทางสังคม การมุ่งสัมฤทธิ์ผล การปรับตัว ความฉลาด และสภาวะทางสังคม วัฒนธรรมและครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตนี้จะเพิ่มมากขึ้นตามอายุ

แบนดูรา (ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. 2539 : 15; อ้างอิงจาก Bandura. 1977 : 79) ให้ความสนใจในเรื่อง “ความคาดหวังของบุคคลในอนาคต” และได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่นั้นมี 2 ชนิดคือ

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรม (Outcome Expectancy) เป็นการประมาณของบุคคลว่าพฤติกรรมใดนำไปสู่ผลกรรมใด
2. ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนในการกระทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ผลกรรมที่คาดหวังไว้

แบนดูรา (ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. 2539 : 15 – 16; อ้างอิงจาก Bandura. 1977 : 81 – 82) ได้เสนอ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของตนดังนี้

1. ความสำเร็จในการทำงาน (Performance Accomplishment) เป็นประสบการณ์ตรงจึงมีผลต่อความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของบุคคล และการไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงานจะเป็นตัวเพิ่มความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของบุคคล และการไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงานหลายครั้งซ้ำกันจะเป็นตัวลดความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนในกรณีที่มีความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถเกิดจากการประสบความสำเร็จหลายครั้งจะทำให้บุคคลไม่ท้อถอยในการทำงานนั้นเมื่อไม่สำเร็จในบางครั้ง ซึ่งถ้าการไม่ประสบผลสำเร็จนั้นสามารถแก้ไขความผิดพลาดด้วยความพยายามจะเป็นแรงเสริมในการทำงานต่อไป แม้งานจะยากเพียงใดบุคคลจะเพิ่มความพยายามเพื่อให้งานนั้นสำเร็จ

2. การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious Experience) เป็นสิ่งแนะหรือตัวแบบที่บุคคลนำมาพิจารณาความสามารถของตนเมื่อบุคคลสังเกตเห็นผู้อื่นได้รับความสำเร็จในการทำงานยากโดยไม่มีผลเสียตามมาทำให้เกิดความคาดหวังว่าตนก็สามารถทำงานนั้นได้ถ้าตั้งใจและพยายาม

3. การพูดชักจูงจากผู้อื่น (Verbal Persuasion) เป็นการรับเอาคำแนะนำชักจูงของผู้อื่นมาเป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาความสามารถของตนทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถที่จะทำงานได้สำเร็จถึงแม้ว่าจะเคยทำงานไม่สำเร็จมาแล้ว เป็นการเพิ่มกำลังใจและความมั่นใจ

4. ความตื่นตัวทางอารมณ์ (Emotional Arousal) บุคคลจะรับรู้ที่ตนตื่นเต้นมีความวิตกกังวล หรือความกลัวจากอาการกระตุ้นของร่างกาย ในสภาวะที่ร่างกายถูกกระตุ้นมากมักจะทำให้การทำงานได้ผลไม่ดี หากบุคคลรับรู้ที่ตนมีความวิตกกังวลในระดับสูง บุคคลจะคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของตนในการทำงานนั้นในระดับต่ำ

พรรณิ ชูชัย (2522 : 21 – 23) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตดังนี้

1. เด็กต้องได้รับแรงเสริมในทางบวกจากครู คือ ครูจะต้องเป็นผู้ชี้แนะ นำช่องทางให้เด็กรู้จักตั้งเป้าหมายหาแนวทางเลือกสำหรับชีวิตจริง มิใช่เพื่อฝัน
2. ในการเรียนการสอน ครูต้องกระตุ้นให้กำลังใจและส่งเสริมให้เด็กคิดคือ ครูต้องมีกิจกรรมการสอนที่มีลักษณะมุ่งอนาคต เด็กจึงจะมีลักษณะมุ่งอนาคตด้วย
3. เด็กจะต้องได้รับการยอมรับความคิดเห็น คือ ในการแสดงความคิดเห็นในลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งแฝงไว้ด้วยค่านิยม การประเมินผลของครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีความมั่นใจในความคิด และแสดงออกในรูปพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องเอาใจใส่ดูแล โดยใช้หลักจิตวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้อง
4. ครูควรจัดสิ่งแวดล้อมภายในการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจ กล่าวตัดสินใจให้เด็กมีโอกาสคิดแก้ปัญหา ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองและอยู่ภายในบรรยากาศที่อบอุ่นซึ่งเป็นแนวทางที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กได้ดี

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 7 – 10) ได้แบ่งความคาดหวังในอนาคตของเยาวชนไทยซึ่งมีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตไว้เป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ด้านการศึกษา คือคาดหวังว่าตนจะสามารถสำเร็จการศึกษาในระดับสูงที่สุดตามที่ตนต้องการ
2. ด้านครอบครัวคือคาดหวังว่าตนจะได้แต่งงานและสร้างฐานะของครอบครัวให้มั่นคงในอนาคต
3. ด้านการประกอบอาชีพคือ คาดหวังว่าตนจะประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตน
4. ด้านสังคม คือ คาดหวังว่าตนจะได้มีส่วนช่วยแก้ปัญหาสังคมและเสียสละบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้เป็นอย่างดี
5. ด้านส่วนตัวคือ คาดหวังว่าตนเองจะเป็นคนใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
6. ด้านศาสนา คือ คาดหวังว่าศาสนามีคุณค่า และมีความสำคัญต่อมนุษย์ และสังคมต่อไปในอนาคต และคาดหวังว่าจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา

จากเอกสารข้างต้นพอสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตเกิดจากการสะสมผลของการเรียนรู้ประสบการณ์ในอดีตและเลียนแบบจากผู้อื่นเกี่ยวกับความมั่นคงของสภาพแวดล้อมทางสังคม การศึกษา การอบรมเลี้ยงดู การประสบความสำเร็จด้านต่าง ๆ ในชีวิตและความคาดหวังในอนาคต

1.1.4 การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

✱ไรท์ (Wright. 1975 : 387) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตนั้นทำได้ โดยการใช้วิธีการทางจิตวิทยา เช่น ให้เขียนเรื่องราวหรือนวนิยายและวิเคราะห์ระยะเวลาที่ใช้ในการเขียนเนื้อเรื่องนั้น ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมากจะใช้ระยะเวลาในการเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ดำเนินไปโดยใช้ระยะเวลาที่มากกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย ✓

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2527 : 14 – 15) กล่าวว่า การสอนเด็กเพื่อให้นำความรู้ไปใช้ในอนาคต ต้องเริ่มต้นด้วยการคาดการณ์ว่า ในอนาคตจะมีอะไรที่สำคัญและแตกต่างไปจากปัจจุบันอย่างไรบ้าง เด็กควรมีโอกาสในการวางแผนการเรียนในอนาคตของตนเอง และพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้มากขึ้น การมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคต จะช่วยให้การวางแผนเป็นไปด้วยความรอบคอบ สมเหตุสมผล การสอนเพื่อให้นักเรียนมองอนาคตหรือมุ่งอนาคต อาจทำได้โดย

1. ให้มองอนาคตด้วยทัศนะของตนเอง เช่น มองโลกข้างหน้าว่าจะเป็นอย่างไร และตนเองจะต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างไร จึงจะมีชีวิตอยู่ในโลกเช่นนั้นได้อย่างเหมาะสม
2. เน้นการหาทางเลือกในอนาคต โดยให้นักเรียนคิดหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำ ให้โลกอยู่ดีมีสุข

3. ให้นักเรียนเข้าใจยุทธวิธีต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการคาดคะเนอนาคต

4. มุ่งให้นักเรียนเข้าใจสภาพและแนวโน้มของอนาคต ความสามารถที่มนุษย์ ควรจะพัฒนาในอนาคต

เพ็ญแข ประจันปัจฉีก (2527 : 15 – 37) ได้เสนอแนะบทบาทในการปลูกฝังลักษณะนิสัยมุ่งอนาคต สำหรับครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทของครอบครัว

บิดามารดาต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี เช่น การรู้คุณค่าของเวลา มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีการวางแผนการกำหนดการใช้เวลา เช่น กำหนดว่าควรทำอะไรในวันหยุดและอาจใช้วิธีปลูกฝังวัยรุ่นให้เป็นผู้มุ่งอนาคต โดยใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล และใช้วิธีควบคุมแบบปานกลางอย่างสม่ำเสมอคงเส้นคงวา นอกจากนี้ การฝึกหัดการใช้เหตุผลและการคาดการณ์ ควรเริ่มจากสิ่งที่เป็นเรื่องง่าย ๆ จนถึงเรื่องยาก เช่น การกระตุ้นให้วัยรุ่นวางแผนเกี่ยวกับการเรียนต่อหรือการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของตนเอง เป็นต้น

2. บทบาทของโรงเรียน

ครูสามารถปลูกฝังลักษณะมุ่งอนาคตให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้โดยใช้วิธีสนับสนุนให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มในการทำงานและมีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้ลุล่วง

ไปได้ ยกย่องนักเรียนที่ทำตนเป็นผู้มุ่งอนาคต ใช้วิธีการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดค้นหา คำตอบเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีทำงานเป็นขั้นตอน และสามารถ วางแผนได้ ได้เรียนรู้เรื่องเหตุและผล สามารถคาดคะเนผลของเหตุการณ์ได้ นอกจากนี้ครูก็ต้อง เป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้มุ่งอนาคตด้วย นั่นคือ ต้องเป็นผู้มีความเพียรพยายาม และมีการ วางแผนการกระทำเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความจริงใน เรื่องต่าง ๆ เป็นต้น

ดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ (2530 : 107 - 108) ได้เสนอแนะวิธีการ กระตุ้นลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคลไว้ดังนี้

1. ให้เขียนเรื่องราวของตนที่เกี่ยวกับปัจจุบันและอนาคต โดยอาจกำหนดให้ เขียนถึงสภาพชีวิตและการวางแผนการใช้ชีวิตในปีนปลายด้วย
2. ให้ฝึกเขียนนวนิยายชีวิต ซึ่งอาจจะกำหนดช่วงเวลาไว้ เช่น ตั้งแต่เด็กจน เป็นผู้ใหญ่ หรือจากปู่ไปถึงหลาน
3. ฝึกวางแผนงานระยะยาวของหน่วยงานโดยจะเป็นแผน 5 ปี 7 ปี หรือ 20 ปี ก็ได้หรือการฝึกวางตัวบุคคลเพื่อเตรียมการที่จะใช้เข้าในงานใหญ่ที่จะมีมาในอนาคต เป็นต้น
4. ฝึกเล่นหมากรุกเพื่อที่จะเอาชัยชนะ
5. ให้แบบอย่างของการวางแผนระยะยาว หรือการวางแผนการดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุเป้าประสงค์บางประการในอนาคต

แบบอย่างของการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตในประวัติศาสตร์ไทยก็มีมาก เช่น การฝึกมกุฎราชกุมารเพื่อปกครองประเทศในอนาคต การสร้างอนุสาวรีย์ เพื่อเตือนความทรงจำ ของรุ่นหลัง การทำบันทึกเกี่ยวกับลักษณะและประวัติของมนุษยชาติ เพื่อกันการสูญหาย ทำลายเพื่อคนรุ่นหลังจะได้ทราบ เป็นต้น

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ยังกล่าวอีกว่า วิธีพัฒนาให้บุคคลรู้จักการที่จะคาดถึงสิ่งที่จะเกิดกับตนในอนาคต อันเนื่องมาจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของตน ในปัจจุบัน รู้จักเปรียบเทียบผลที่จะเกิดในปัจจุบันกับผลที่จะเกิดในอนาคตและเห็นความสำคัญ ของผลในอนาคตมากกว่าผลในปัจจุบัน ก็ต้องฝึกหัดให้มีจิตแกร่ง บังคับตัว บังคับใจตนให้อดได้ รอดได้ วิธีฝึกอาจทำได้ดังนี้ เช่น ฝึกอดได้รอดได้ในการใช้จ่ายเงิน การรับประทานอาหารและ การบำบัตความต้องการต่าง ๆ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2530 : 99-124) ได้สร้างชุดฝึกอบรมการ เสริมสร้างพลังปฏิบัติการเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองสำหรับ ข้าราชการของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานก.พ. โดยมีขั้นตอนในการฝึกการมุ่ง อนาคต 2 ขั้นตอน ซึ่งแยกย่อยออกเป็น 4 กิจกรรมคือ

ขั้นที่ 1 ความหมายและประโยชน์ของการมุ่งอนาคต ประกอบด้วย 2 กิจกรรม

ได้แก่ กิจกรรม “ลักษณะของผู้ที่มุ่งอนาคต” ใช้วิธีให้แบบอย่างของบุคคลที่สามารถทำงานอย่างแข็งขัน เป็นระยะเวลานานจนสำเร็จตามเป้าหมาย มีการพรรณาอย่างละเอียดถึงสภาพการทำงานและความมุ่งมั่นอนาคตและกิจกรรม “การวัดลักษณะมุ่งอนาคต” ของผู้เข้าฝึก รวมคะแนนเปรียบเทียบและตีความ

ขั้นที่ 2 ฝึกคิดวางแผนอนาคตเกี่ยวกับชีวิตและการทำงาน ประกอบด้วย 2 กิจกรรมได้แก่กิจกรรม “ตัวของข้าพเจ้าเองกับอนาคต” โดยเขียนบันทึกเรื่องชีวิตในปัจจุบันและอนาคตของข้าพเจ้า และเรื่องการคาดหวังในการทำงานของข้าพเจ้าทำการวิเคราะห์ข้อเขียนและตีความ และ “กิจกรรมเพื่ออนาคตของมนุษย์” ให้ตัวอย่างการกระทำเพื่ออนาคตของมนุษย์และระดมกำลังสมองคิด กิจกรรมที่แปลกใหม่ที่จะให้ประโยชน์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตแก่บุคคล กลุ่มและมนุษยชาติ

สุจิต เพียรชอบ (2530 : 32) ได้เสนอแนะไว้ว่า ในการเรียนการสอนควรสอนเรื่องในอดีตน้อยลงควรสอนเรื่องปัจจุบันและอนาคตให้มากขึ้น นักเรียนจะได้รับฝึกฝนให้พร้อมที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าว่าในอนาคตจะเกิดเหตุการณ์ใดขึ้น มีปัญหาใดขึ้นนักเรียนจะสามารถเผชิญกับอนาคตได้อย่างกล้าหาญ สุขุมเยือกเย็น

รังสรรค์ เพ็งหนู (2531 : 82-103) กล่าวว่าการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้พร้อมที่จะอยู่ในโลกที่เปลี่ยนแปลงสู่อนาคตที่ไม่แน่นอนนี้หนทางหนึ่งคือการให้บุคคลมีทัศนะที่กว้างไกลทั้งในแง่ของมิติเกี่ยวกับเวลา สถานที่ ชุมชนและวิถีชีวิตเพื่อจะได้ปรับปรุง ปฏิบัติหรือกำหนดแนวทางเดินที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยกระตุ้นให้เยาวชนสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ของตนเองและสังคมได้ตั้งแต่ปัจจุบันและได้เสนอแนะแนวคิดการประยุกต์เทคนิค วิธีการเชิงอนาคต เช่น การพรรณาอนาคต การสร้างอนาคตจำลอง วงล้ออนาคต การวิเคราะห์เครือข่ายอาชีพ และวิธีการตรวจสอบค่านิยมในอนาคต เพื่อใช้ในกระบวนการแนะแนวโดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือ

1. มุ่งให้นักเรียนตระหนักว่า อนาคตเกิดจากความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ในอดีตและสภาพแวดล้อมกับโอกาส และโดยการเลือกตัดสินใจของมนุษย์เอง
2. มุ่งให้นักเรียนตระหนักว่า การคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตเป็นการตรวจสอบทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในอนาคต
3. มุ่งให้นักเรียนมองเห็นความสัมพันธ์ของโลกและชีวิตอย่างเป็นระบบเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

ไพโรจน์ โตเทศ (2531 : 19) กล่าวว่า ครูต้องกระตุ้นให้เด็กจินตนาการในการสร้างอนาคตในลักษณะการวางแผนอนาคตของตนเอง

จากการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าลักษณะมุ่งอนาคตสามารถพัฒนาได้โดยให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของอนาคต สามารถคาดการณ์และ

ตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล โดยอาจฝึกให้นักเรียนรู้จักวางแผน ตั้งเป้าหมาย ฝึกอดใจรอได้ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ฝึกให้เขียนเรื่องราวของตนที่เกี่ยวกับปัจจุบัน และอนาคต สำหรับบิดามารดาต้องทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีและใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนิบสนุน แบบใช้เหตุผลและใช้วิธีการควบคุมแบบปานกลางอย่างสม่ำเสมอ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

1.2.1 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม (2520 : 102 – 109) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง จริยธรรมของเยาวชนไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาล และนิสิตทั้งชายและหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 1,3,5 และมหาวิทยาลัยปีที่ 2 ซึ่งมีอายุระหว่าง 11-25 ปี และมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งสามระดับ จำนวน 1,400 คน พบว่า

1. ลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามลักษณะทางสังคม 3 ประการ คือ เพศ ชั้นเรียน และสถานที่เกิด โดยผู้หญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ชาย ผู้ที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะมุ่งอนาคตสูงที่สุด ส่วนผู้ที่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด และผู้ตอบที่เกิดในกรุงเทพมหานครมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ตอบที่เกิดในต่างจังหวัด

2. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบใช้เหตุผลและแบบลงโทษทางจิต จะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

3. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับจริยธรรม

พนิดา สินสุวรรณ (2527 : 61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนแบบบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่า นักเรียนที่เรียนโดยครูเป็นผู้บรรยายและนักเรียนชายและหญิงที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์มีลักษณะมุ่งอนาคตไม่แตกต่างกัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชุชม และ สุภาพร ลอยด์ (2529 :255) ได้วิจัยเรื่อง การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย พบว่า เด็กที่ยอมรับการควบคุมสื่อมวลชนจากบิดามารดามากและรับสื่อมวลชนที่เหมาะสม โดยเฉพาะด้านโทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์มากกับการที่เด็กรับรู้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนิบสนุนจากผู้ปกครองจะปรากฏมากในเด็กที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง และประสบการณ์สังคมที่ได้รับจากสื่อมวลชนที่มีคุณค่าสามารถช่วยส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตได้

สมจิตต์ เพิ่มพูล (2532 : 72) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิค การพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครู พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์มี ลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนตามคู่มือครู

บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 117 - 137) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเสริมสร้าง จิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ข้าราชการที่ได้รับการฝึกการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองหรืออย่างใด อย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวช่วยพัฒนาข้าราชการให้มีลักษณะมุ่งอนาคตและสามารถควบคุม ตนเองสูงกว่ากลุ่มข้าราชการที่ไม่ได้รับการฝึกเลย

2. ข้าราชการที่ได้รับการฝึกการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองหรืออย่างใด อย่างหนึ่งมีทัศนคติทางด้านการมุ่งทำงานเพื่อผลในอนาคตสูงกว่ากลุ่มข้าราชการที่ไม่ได้รับ การฝึกเลย

3. ข้าราชการที่ได้รับการฝึกการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองหรืออย่างใด อย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวมีทัศนคติด้านการมุ่งทำงานราชการเพื่ออนาคตและมีพฤติกรรมที่น่า ประารถในการทำงานสูงกว่ากลุ่มข้าราชการที่ไม่ได้รับการฝึกเลย

4. ข้าราชการที่มีความพร้อมทางจิตใจมาก อิทธิพลของการฝึกการมุ่งอนาคต มีผลต่อพฤติกรรมการมุ่งอนาคตของข้าราชการแต่ไม่สามารถมีอิทธิพลต่อผลการควบคุมตนเอง ของข้าราชการที่มีความพร้อมทางจิตใจมาก ส่วนข้าราชการที่มีความพร้อมด้านจิตใจน้อย อิทธิพลของการฝึกมุ่งอนาคตมีผลต่อพฤติกรรมการมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองด้วย

5. ข้าราชการที่ได้รับการฝึกทักษะการมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองไม่ สามารถทำนายพฤติกรรมทำงานของข้าราชการได้

ผ่องพรรณ แววิเศษ (2534 : 116 - 121) ได้ศึกษาลักษณะทางจิตสังคมเพื่อ ป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น ในนักศึกษาชายวิทยาลัยอาชีวศึกษาอายุ 13-23 ปี จำนวน 250 คน โดยใช้แบบสอบถาม โดยศึกษาจิตลักษณะ 4 ด้านคือ การใช้เหตุผลเชิง จริยธรรม การมุ่งอนาคตสุขภาพจิต และทัศนคติต่อการทะเลาะวิวาท พบผลในด้านจิตลักษณะ มุ่งอนาคต คือ ลักษณะการมุ่งอนาคตของนักศึกษาชาย มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการ ทะเลาะวิวาท การรับรู้บรรยากาศแบบประชาธิปไตยระหว่างอาจารย์ และนักศึกษา ลักษณะการ คบเพื่อนอย่างเหมาะสม สุขภาพจิต และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นสูงมากกว่านักศึกษาที่ มุ่งอนาคตต่ำ ทั้งในนักศึกษารวมทั้งหมดและกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม

สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 135 - 145) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ประสพการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิตในชั้นปีที่ 3 - 4 ของมหาวิทยาลัย 2 แห่ง รวม 273 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบวัดต่าง ๆ โดยจิตลักษณะที่ศึกษา ได้แก่ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและเอกลักษณ์แห่งอีโก้ พบผลที่สัมพันธ์กับ

จิตลักษณะคือ นิสิตที่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมมาก เป็นผู้มีเอกลักษณ์แห่งอิโก้สูงกว่าผู้ที่เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคมน้อย และในหมู่นิสิตที่เรียนวิชาที่ให้ความสำคัญแก่มนุษย์และสังคมมากนี้ ถ้ามีผลการเรียนดีด้วยจะเป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงและมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก และผลนี้พบในกลุ่มนิสิตที่ครอบครัวยังมีระดับเศรษฐกิจสังคมต่ำอย่างชัดเจนกว่านิสิตประเภทอื่น ๆ

สุพจน์ พันธุ์ยะ (2535 : 93 - 96) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการอ่านโดยการใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอ่านในนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยศึกษากับนักเรียนชั้น ป. 5-6 จำนวน 60 คน เปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ โดยนำเสนอตัวแบบที่แตกต่างกัน 3 แบบ คือ ตัวแบบการ์ตูนชีวประวัติ ตัวแบบบทความชีวประวัติ และตัวแบบชีวประวัติบรรยาย พบผลในด้านตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต คือนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง มีพฤติกรรมการอ่านสูงกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ

กนกวรรณ อุ่นใจ (2535 : 57-60) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตกับการใช้ข้อสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ มีลักษณะมุ่งอนาคตเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้ข้อสนเทศ

จักรวาล ภูวพันธ์ (2537 : 43) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์ เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ผลของการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

พิทยา อึ้งบุญชู. (2538 : 92 - 97) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบแก้ปัญหาโดยใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบแก้ปัญหาโดยใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

ธิดา ชูอินทร์ (2540 : 54 - 57) ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม พบว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น

สมิทธีรักษ์ จันทรักษ์ (2542 : 45 - 52) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนว ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม กรุงเทพมหานคร พบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดการแนะแนวมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น

1.2.2 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

เลวีนและคณะ (Nurmi. 1991 : citing Levine. et al. 1959) ได้ศึกษากับเด็กอเมริกันอายุ 11 - 19 ปี ที่มีความประพฤติดีเลวไหล 47 คน โดยใช้แบบสอบถามเหตุการณ์ในอนาคตพบว่าเด็กที่มีอายุมากกว่าคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตได้กว้างไกลกว่าเด็กที่อายุน้อยกว่า

มิสเนอร์ (Nurmi. 1991 : 20; citing Meissner. 1961) ศึกษาความกังวลใจในอนาคตของเด็กวัยรุ่นชายชาวอเมริกัน 1,278 คน ที่มีอายุระหว่าง 13 - 18 ปี โดยใช้แบบสอบถาม พบผลว่าความกังวลใจเกี่ยวกับโรงเรียนลดลงเมื่ออายุเพิ่มขึ้น โดยที่ความกังวลด้านอาชีพในอนาคตเพิ่มขึ้นตามอายุ

ไคลน์เบอร์ก (Klineberg. 1967 : 185 - 193) ได้ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตในเด็กชาวฝรั่งเศส 90 คน ซึ่งแบ่งเป็นเด็กปกติและเด็กปรับตัวได้ไม่ดี กลุ่มอายุ 10.5 - 12.5 ปี กับกลุ่มอายุ 13.5 - 16.5 ปี รวม 4 กลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์รายบุคคล พบว่าระดับการมุ่งอนาคตเพิ่มขึ้นจากวัยเด็กถึงวัยรุ่นในเด็กปกติ แต่ลดลงในเด็กที่ปรับตัวได้ไม่ดี และเด็กที่ปรับตัวได้ไม่ดีจะมีการมองอนาคตได้ไม่กว้างไกลเท่าเด็กปกติ

แมคเคลลันด์และวินเตอร์ (McClelland and Winter. 1969 : 22) ได้ทำการวิจัยพบว่าการคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตมีส่วนสำคัญในการทำนายพฤติกรรมของบุคคลเมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนไป

เฟาล์ค และเวบบ์ (Webb and Mayers. 1974 : citing Foulks and Webb. 1970) ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตในเด็กถึงผู้ใหญ่อายุ 9 - 42 ปี โดยสรุปว่า ความสัมพันธ์ของลักษณะมุ่งอนาคตกับอายุ มีความสัมพันธ์เป็นรูปตัว U โดยมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำสุดที่อายุ 15 ปี

วอล์ค (Wolk. 1971 : 6272 - B) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กผิวดำและผิวขาว กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กผิวดำและผิวขาวกลุ่มละ 25 คน ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ มีอายุระหว่าง 12 ปี 1 เดือน ถึง 14 ปี 1 เดือน มีบิดาหรือผู้ปกครองอยู่ในบ้านและมีระดับสติปัญญาอยู่ระหว่าง 85 - 115 พบว่า

1. เด็กผิวดำมีลักษณะมุ่งอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว
2. เด็กผิวดำมองอนาคตในระยะสั้นกว่าเด็กผิวขาว
3. เด็กผิวดำมีวิธีการจัดการเพื่อนำไปสู่ความคาดหวังในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว

ผิวขาว

4. เด็กผิวดำมีความคาดหวังเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตน้อยกว่าเด็กผิวขาว

โรบินสัน (Robinson. 1971 : 1225 - B) ได้ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเกรดที่ไม่เคยถูกจำคุก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรดที่เคยกระทำความผิด 2 ครั้งหรือมากกว่า 2 ครั้งขึ้นไปแต่ไม่เคยถูกฟ้องทางกฎหมายจำนวน 48 คน พบว่าเด็กเกรดจะมองอนาคตในระยะสั้นและมีลักษณะมุ่งอนาคตน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าความวิตกกังวลไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่พบผลที่ต่างไปคือ พบความสัมพันธ์ของลักษณะมุ่งอนาคต ผกผันกับอายุ คือ งานวิจัยของ เลสซิง (Nurmi. 1991 : 20, citing Lessing. 1972) ซึ่งศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตในเด็กหญิงชาวอเมริกัน 168 คน ที่มีอายุ 9 - 15 ปี โดยใช้แบบสอบถามเหตุการณ์ในอนาคต พบผลว่าเด็กหญิงที่มีอายุน้อยกว่าจะมีการมุ่งอนาคตยาวไกลกว่าเด็กหญิงที่มีอายุมากกว่า

เวบบ์ และเมย์เออร์ส (Webb and Mayers. 1974) ศึกษาความคาดหวังของชีวิตในเยาวชนอเมริกันอายุ 9 - 19 ปี จำนวน 160 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าเด็กที่มีอายุน้อยที่สุดมีการมองอนาคตที่กว้างไกลมากที่สุด โดยที่เด็กอายุ 15 ปี มีการมองอนาคตสั้นที่สุด และเด็กอายุ 18 ปี มีการมองอนาคตสั้นรองลงไป

ไรท์ (Wright. 1975 : 298) ได้วิจัยพบว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงคือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของศาสนาและกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจัดว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วยและยังพบอีกว่าเยาวชนอาชญากรมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ

แลมม์ รอล์ฟ และกีซีล่า (Lamm, Rolf and Gisela. 1976 : 317) ศึกษาเพศและชนชั้นที่มีผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นชนชั้นกลางกับชนชั้นต่ำที่เป็นเด็กหญิงและเด็กชาย กลุ่มละ 100 คน ที่มีอายุระหว่าง 14 - 16 ปี โดยวัดลักษณะมุ่งอนาคตด้านความหวัง ความกลัว จากคำบอกเล่าของเด็ก การตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลาในการมองอนาคต และการมองโลกในแง่ดีและแง่ร้าย พบว่า เด็กหญิงที่มาจากชนชั้นต่ำมองโลกในแง่ดีมากกว่าเด็กหญิงที่มาจากชนชั้นกลางและเด็กชายที่มาจากชนชั้นต่ำได้แสดงความหวังและความกลัวในด้านอาชีพมากและจะเพิ่มขึ้นในอนาคตมากกว่าเด็กหญิงจากชนชั้นต่ำ

/ แคมเมอร์อน ดีไซ บาฮาเดอร์ และเดรมเมล (Nurmi. 1991 : 19; citing Cameron, Desai, Bahador and Dremel. 1977 - 1978) ได้ศึกษาการวางแผนอนาคตในชนชาวอเมริกัน อายุ 9 - 65 ปี จำนวน 1,031 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความคาดหวังในอนาคต ซึ่งผลที่ได้เนอร์มีได้นำมาอ้างเฉพาะในช่วงวัยรุ่นพบว่า เด็กอายุ 14 - 17 ปี มีการวางแผนในอนาคตน้อยกว่ากลุ่มอายุ 18 - 25 ปี

ทรมอสตอร์ฟ และคณะ (Nurmi. 1991 : 24 ; citing Trommsdorff. et al. 1978) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนของพ่อแม่กับความหวังและความกลัวในอนาคตในวัยรุ่นอายุ 11 – 15 ปี ชาวเยอรมันตะวันตกจำนวน 48 คน พบผลว่าเด็กวัยรุ่นที่มีประสบการณ์การสนับสนุนจากครอบครัวน้อย จะมีการมองอนาคตในแง่ดีน้อย รวมทั้งมองอนาคตด้านเศรษฐกิจและอาชีพแคบและแยกความแตกต่างได้น้อย

เวอร์สเตอร์เทน (Nurmi. 1991 : 26; citing Verstaeten. 1980) ได้ศึกษากับเด็กวัยรุ่นชาวเบลเยียม อายุ 15 – 17 ปี โดยใช้แบบสอบถามเป้าหมายและความต้องการในอนาคตพบว่า เด็กที่มีอายุมากกว่ามีการมองอนาคตกว้างไกลกว่าเด็กอายุน้อย และเด็กที่มีอายุมากกว่าแสดงถึงการทำเป้าหมายให้สมจริงและความน่าจะเป็นในการประเมินผลมากกว่าเด็กอายุน้อย

เรย์เนอร์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2530 : 101; อ้างอิงจาก Raynor. 1978 : 254) ได้ทำการวิจัยพบว่าบุคคลที่มีลักษณะมองอนาคตสูงจะมีการจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และเป็นผู้ที่ขยันขันแข็งในการทำงานมากกว่าผู้ที่มีลักษณะมองอนาคตต่ำ

โกลด์เบิร์ก และคณะ (Nurmi. 1991 : 18; citing Goldberg. et al. 1985) ศึกษาความวิตกกังวลในอนาคตกับวัยรุ่นอเมริกัน 2,000 คน อายุ 13 – 19 ปี พบว่าความวิตกกังวลด้านการว่างงานเพิ่มขึ้นตามอายุ

เนอร์มี (Nurmi, Jari – Erik. 1987 : 977 – 991) ได้ศึกษาโดยการสัมภาษณ์วัยรุ่นฟินแลนด์ จำนวน 148 คน เกี่ยวกับความหวังในอนาคตมีการคำนวณระดับคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมารดาของวัยรุ่น จำนวน 138 คน พบว่า ความหวังของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับอาชีพในอนาคต การศึกษาและครอบครัว นอกจากนั้นยังพบว่า วัยรุ่นที่มีอายุมากจะกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับอนาคตการศึกษาและครอบครัวมากขึ้นตามไปด้วย อีกประการหนึ่งการที่มารดามีส่วนอย่างมากในการวางแผนชีวิต จะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการตระหนักใจของวัยรุ่นต่อการกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา นอกจากนั้นคะแนนที่สูงของมารดาในเรื่องการสร้างท่าทีภายใน ก็มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับคะแนนที่สูงของบุตรของตนในเรื่องการสร้างท่าทีภายใน ในเรื่องการทำเป้าหมายทางการศึกษาเป็นจริงด้วยเช่นกัน

เนอร์มี (Nurmi, Jari – Erik. 1987 : 977 – 991) ได้ศึกษาอายุ เพศ ระดับชั้นทางสังคมและคุณภาพการปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวของวัยรุ่นพบว่าจุดมุ่งหมายในอนาคตและความกลัว มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดต่อหน้าที่เชิงพัฒนาการ นอกจากนั้นยังพบว่าเมื่อพิจารณาในด้านอายุแล้ว เป้าหมายที่วางไว้กว้าง ๆ และคลุมเครือจะลดลงเมื่อเขามีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนจุดมุ่งหมายในอนาคตเพิ่มขึ้น และเกี่ยวข้องกับเพศ และผู้ที่อยู่ในระดับชั้นทางสังคมสูงกว่าจะมีลักษณะมองอนาคตมากกว่า

ราเชล (Rachel, Seginer. 1988 : 247 – 273) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมของวัยรุ่นในนิคมกับวัยรุ่นในเขตเมืองที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้แบบสอบถามวัยรุ่นในนิคมจำนวน 114 คนและวัยรุ่นในเขตเมืองจำนวน 112 คน พบว่าวัยรุ่นในนิคมแสดงความหวังต่ออนาคตน้อยกว่าวัยรุ่นในเขตเมือง

เพจ และโรบินสัน (Page and Robinson. 1988 : 91 – 101) ได้ศึกษาบทบาททางเพศและลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแคนาดา พบว่า นักศึกษาเพศชายให้ความสำคัญในการวางแผนอาชีพในอนาคตของตนเอง และอาชีพที่วางแผนไว้ก็แตกต่างกันไปจากครอบครัว บิดา มารดา และในด้านการมองอนาคตนั้นก็มองโลกในแง่ดีต่ออนาคตของตนเอง

เนอร์มี (Nurmi, Jari – Erik. 1988) ได้ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเยาวชนฟินแลนด์ที่มีอายุ 11 ปีและ 15 ปี พบว่าการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น โดยที่การควบคุมของบิดามารดาที่มีต่อบุตรอายุ 11 ปี จะลดทำที่ภายใน (Internality) ในเรื่องการมองโลกในแง่ดี และการวางแผนกิจกรรมในอายุ 11 และ 15 ปี โดยเฉพาะในเพศหญิง ในขณะที่การควบคุมของบิดามารดาที่มีต่อบุตรอายุ 15 ปี จะไม่มีอิทธิพลต่อการคิดของวัยรุ่น ในทางตรงกันข้ามการถูกปัญหาในครอบครัวเมื่ออายุ 15 ปี จะเพิ่มระดับการมองโลกในแง่ดี การวางแผน และความสามารถในการกระทำให้เป็นจริงในอนาคตได้

จากเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศพอสรุปได้ว่า

1. ลักษณะมุ่งอนาคตแปรปรวนไปตามเพศ ชั้นเรียน สถานที่เกิด อายุและชนชั้น
2. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบใช้เหตุผล แบบลงโทษทางจิตและระดับจริยธรรม
3. ประสบการณ์สังคมที่ได้รับจากสื่อมวลชนที่มีคุณค่าสามารถช่วยส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตได้
4. นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ กิจกรรมกลุ่ม เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริง การใช้ชุดการแนะแนวจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น
5. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์กับอายุเป็นรูปตัว U โดยมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำสุดที่อายุ 15 ปี
6. ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเป็นผู้ที่ขยันขันแข็งในการทำงานมากกว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ
7. ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบและจะเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์

2.1.1 ความหมายของเทคนิคการพยากรณ์ (Forecasting Techniques)

โจเซฟ (Joseph. 1974 : 10 – 11) ให้ความหมายของการพยากรณ์ว่าเป็นวิธีการพิจารณาความเป็นไปได้ของอนาคตอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นระบบของการประมาณการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม หรือการแสวงหาทางเลือกต่าง ๆ โดยอาศัยเหตุผลตรรกวิทยา เพื่อเป็นการจัดเตรียมข้อมูลที่จะช่วยในการวางแผนอนาคต

สงวน ช้างฉัตร (2524 : 44 – 45) กล่าวว่า การพยากรณ์ คือการบอกให้รู้ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นและเราสามารถเปลี่ยนแปลงอะไร หรือทำให้เกิดอะไร เพื่อบรรลุเป้าหมายในอนาคต เราควรเลือกอนาคตอย่างไร นักวางแผนที่ดีจะต้องสามารถพยากรณ์อนาคต และช่วยให้ประชาชนตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตได้อย่างถูกต้อง เป็นการเตรียมประชาชนให้สามารถอาศัยอยู่ในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดจนชี้ให้ประชาชนเห็นความเป็นมาในอดีต ปัจจุบัน และภาพพจน์อันพึงปรารถนาในอนาคต

อมรา (นาคยา ปิณฑานนท์. 2526 : 123 – 124 ; อ้างอิงมาจาก Amara. 1969 : 3) กล่าวว่า การพยากรณ์ เป็นการเตรียมวิธีทางที่เป็นระบบและเป็นทางการพิจารณาความเป็นไปได้ของอนาคต การพยากรณ์เป็นระบบหนึ่งของการประมาณเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปได้ต่าง ๆ

นาคยา ปิณฑานนท์ (2526 : 130 – 131) ให้ความหมายของการพยากรณ์ว่า เป็นวิธีการพิจารณาความเป็นไปได้ในอนาคตอย่างมีระบบ หรืออาจกล่าวได้ว่าการพยากรณ์เป็นระบบของการประมาณ หรือการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลง หรือทางเลือกต่าง ๆ จุดมุ่งหมายปลายทางของการพยากรณ์ก็เพื่อการวางแผนการตัดสินใจอันจะนำไปสู่การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่ออนาคต โดยเชื่อว่าสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนั้นจะนำไปสู่การสร้างอนาคตให้ดีขึ้น และยังพิจารณาถึงค่านิยมอีกด้วยว่าอะไรเป็นที่พึงปรารถนาสำหรับใคร รวมไปถึงความรับผิดชอบที่ขยายไปถึงการตัดสินใจว่าควรพยากรณ์เรื่องอะไร

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปความหมายของเทคนิคการพยากรณ์ได้ว่าเป็นวิธีการพิจารณาความเป็นไปได้ของอนาคตอย่างเป็นระบบ เพื่อหาทางเลือกที่ดีและเหมาะสมที่สุดในการวางแผนและตัดสินใจเลือกกระทำในปัจจุบัน

2.1.2 เป้าหมายของการพยากรณ์

โจเซฟ (Joseph. 1974 : 4) กล่าวถึงเป้าหมายของการพยากรณ์ไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นการเปลี่ยนแปลงและจัดการเรื่องอนาคต
2. เพื่อให้เห็นว่าความคิดต่าง ๆ จากอดีตกำลังก้าวไปสู่อนาคตที่ใญ่อย่างไร

3. เพื่อเป็นการพิจารณาความคิดใหม่ ๆ ที่กำลังเป็นจุดเริ่มต้นของ แนวโน้มสิ่งใหม่ และสร้างผลกระทบอย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดขึ้นได้

4. เพื่อเป็นการจัดเตรียมข้อมูลที่จะช่วยในการวางแผนอนาคต

2.1.3 สมมติฐานเบื้องต้นในการพยากรณ์

คอร์นิช (นาคยา ปิรันธนานนท์. 2526 : 116 ; อ้างอิงจาก Cornish. 1978 : 103 – 109) กล่าวว่า หากจะใช้อัตถิเพื่อการศึกษาอนาคตต้องยอมรับสมมติฐาน 2 ประการคือ

1. หลักของความต่อเนื่อง (Principle of Continuity) หมายถึง สถานการณ์หรือเงื่อนไขที่ปรากฏในอดีตจะดำเนินต่อเนื่องไปยังอนาคตหากยึดหลักนี้ก็คาด การณ์ได้ว่าอนาคตจะคล้ายคลึงกับปัจจุบัน สถานการณ์ที่เราสังเกตอยู่ในปัจจุบันจะยังคงอยู่ เหมือนเดิม หรือมันจะยังคงเปลี่ยนแปลงต่อไปในแนวทางที่มันเป็นอยู่ในปัจจุบัน

2. หลักความคล้ายคลึง (Principle of Analogy) ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ ว่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ใดมีลักษณะเหมือนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ก็อาจพยากรณ์ได้ว่า เรื่องที่เกิดขึ้นใหม่จะเหมือนกับเรื่องที่เคยเกิดมาแล้ว

2.1.4 การแบ่งช่วงเวลาในการพยากรณ์

ช่วงเวลาในการพยากรณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อโอกาสของ ความเป็นไปได้ นาคยา ปิรันธนานนท์ (2526 : 129) แบ่งช่วงเวลาในการพยากรณ์เป็น 3 ช่วง คือ

1. การพยากรณ์ในช่วงเวลาสั้น ๆ (Short – rang) เช่น เดือนนี้ ปีนี้ หรือปีหน้า โอกาสความเป็นไปได้ในสิ่งที่พยากรณ์ก็จะมีมาก

2. การพยากรณ์ในช่วงระยะเวลาปานกลาง (Mid – range) เช่น ภายใน 5 ปี หรือใน 10 ปีนี้ โอกาสความเป็นไปได้ในการพยากรณ์จะลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม โอกาสของความเป็นไปได้นั้นขึ้นอยู่กับความรู้ในข้อมูลปัจจุบัน ความคาดหวังในแนวโน้มต่าง ๆ และความสามารถในการพิจารณาข้อจำกัดและทางเลือกต่าง ๆ ด้วย

3. การพยากรณ์ในช่วงเวลาไกลมาก (Long – range) การพยากรณ์ เหตุการณ์ในช่วงเวลาไกลจากปัจจุบันมาก ทำให้ต้องแสวงหาทางเลือกต่าง ๆ มากขึ้น ความ ถูกต้องในการพยากรณ์ย่อมน้อยกว่าการพยากรณ์ในช่วงสั้น ๆ

2.1.5 ประโยชน์ของการพยากรณ์

สงวน ช้างฉัตร (2524 : 45) กล่าวว่า การพยากรณ์มีประโยชน์และ สามารถนำไปใช้ในกิจการต่าง ๆ ได้มากมาย รวมทั้งในวงการศึกษา การพยากรณ์ทำให้รู้ว่ เหตุการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สามารถเปลี่ยนแปลงหรือหลีกเลี่ยงอะไร และจะบังคับหรือ ควบคุมให้เหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นหันเหไปในทิศทางใด การพยากรณ์ที่แม่นยำจะ สามารถกำหนดอนาคตที่จะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน

ชิรวัดน์ นิจนตร (2525 : 35) กล่าวว่า การพยากรณ์จะช่วยให้มองเห็นอนาคตได้หลายรูปแบบ รวมทั้งมองเห็นวิถีทางเลือกต่าง ๆ พร้อมทั้งปรับตัวให้เข้ากับอนาคตที่จะเกิดขึ้น

นาคยา ปิรันธนานนท์ (2526 : 124) กล่าวว่า การพยากรณ์อนาคตปรากฏขึ้นเมื่อต้องการที่จะสร้างอนาคตของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเครื่องมือการพยากรณ์อนาคตเพื่อใช้พยากรณ์อนาคตที่เป็นไปได้และการพิจารณาแนวทางเลือกที่เป็นไปได้ต่าง ๆ

จากประโยชน์ของการพยากรณ์ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการพยากรณ์มีประโยชน์คือทำให้มองเห็นอนาคตได้หลายรูปแบบ ทำให้รู้ว่าการพยากรณ์จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สามารถเปลี่ยนแปลงหรือหลีกเลี่ยงอย่างไร ซึ่งช่วยในการวางแผนอนาคต การเลือกตัดสินใจทางเลือกที่เป็นไปได้ การหลีกเลี่ยงหรือการควบคุมสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างมีระบบ

2.1.6 แนวทางในการพยากรณ์

นาคยา ปิรันธนานนท์ (2526 : 132) กล่าวว่าอนาคตสามารถพยากรณ์ได้หลายทาง หลายเทคนิควิธีการ นอกจากนั้นเทคนิคต่าง ๆ ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับอนาคตต่าง ๆ กันอีกด้วย วิธีการพื้นฐานของการพยากรณ์อนาคตมี 3 วิธี คือ

1. แบบ Exploratory Forecasting เน้นการค้นหาลู่ที่เป็นไปได้ การเปลี่ยนแปลง โอกาส ปัญหาในอนาคต การค้นหาอนาคตที่เป็นไปได้ (โดยอาศัยแนวโน้มเป็นแนวทางในการพิจารณา) การเปลี่ยนแปลงปัญหาและโอกาสต่าง ๆ ในอนาคตเป็นการเตือนแนวโน้มและทางเลือกต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า การสำรวจและกำหนดเป้าหมายและค่านิยมใหม่ ๆ การแสวงหาความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่อาจเป็นไปได้ในอนาคต

2. แบบ Normative Forecasting เป็นการพยากรณ์เกี่ยวกับเป้าหมาย การค้นหาเป้าหมาย หรือบรรทัดฐานสำหรับอนาคต การวิเคราะห์การกระทำต่าง ๆ โดยพิจารณาในเรื่องการลงทุน ค่าใช้จ่าย และผลตอบแทนที่จะได้ การกำหนดบรรทัดฐานสำหรับอนาคต การสร้างหรือปรุงแต่งอนาคต การแสวงหาความเข้าใจในสาเหตุ และเป้าหมายต่าง ๆ เพื่อความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าที่ยั่งยืน หรือจัดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาออกไป

3. แบบ Modeling – Simulation Forecasting การพยากรณ์ที่เน้นในเรื่องกฎธรรมชาติด้านกายภาพ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลกระทบและปฏิกิริยาที่จะมีในอนาคต การแสวงหาความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างอนาคต

2.1.7 เทคนิคที่ใช้ในการพยากรณ์

ชิรวัดน์ นิจนตร (2525 : 34) และนาคยา ปิรันธนานนท์ (2526 : 135 – 159) ได้กล่าวถึงเทคนิคการพยากรณ์ว่ามีอยู่หลายวิธี ดังนี้

1. การกะประมาณแนวโน้ม (Trend Extrapolation)
2. เดลฟายเทคนิค (Delphi Technique)
3. การสร้างภาพอนาคต (Scenario Forecasting)
4. การคาดคะเนด้วยตารางผลกระทบ (Matrix Forecasting)
5. การจำลองเหตุการณ์ในอนาคต (Simulation Technique)
6. การคาดคะเนแบบมาร์คอฟ (Markov Chain Forecasting)
7. กิ่งไม้สัมพันธ์ (Relevance Tree Technique)
8. การคาดคะเนลักษณะของคำ (Morphological Forecasting)
9. การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า (Precursor Forecasting)
10. วงล้ออนาคต (Future Wheels)
11. การวิจัยการปฏิบัติงาน (Operations Research)
12. การวิเคราะห์ระบบ คอรัล เบเนฟิต (Cost-benefit Analysis)
13. การวิเคราะห์ระบบ (Systems Analysis)
14. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี (Technology Assessment)
15. การคาดคะเนการวิเคราะห์แบบมอนติคาร์โล (Monte Carlo

Analysis Forecasting)

16. การวิเคราะห์ค่านิยมในอนาคต (Future Analysis Value

Forecasting)

2.1.8 เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้ในโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

นักเรียนควรรู้

ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการพยากรณ์เพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

นักเรียน 3 วิธีคือ

1. เทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario Forecasting)
2. เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์ (Relevance Tree Technique)
3. เทคนิควงล้ออนาคต (Future Wheels)

นิตยา ปิณฑานนท์ (2526 : 148 – 154) กล่าวถึงเทคนิคการสร้างภาพอนาคตและเทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. **เทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario Technique)** เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่นิยมใช้กันมาก เป็นการเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับอนาคต เป็นแนวทางในการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง กระบวนการของการสร้างภาพอนาคต จะทำให้ผู้เรียนหรือผู้อ่านได้แนวทางในการตรวจสอบอนาคตและการตัดสินใจในแนวทางต่าง ๆ

scenario เป็นการเขียนหรือพรรณนาเรื่องอนาคต โดยเขียนเป็นเรื่องราวหรือนิยาย เนื้อหาจะเป็นการกล่าวถึงว่า เราจะก้าวจากปัจจุบันไปสู่อนาคตได้อย่างไร เรื่องราวของ scenario มักเริ่มต้นเมื่อเราถามว่า “อะไรจะเกิดขึ้นบ้างถ้าสิ่งนั้น ๆ เกิดขึ้น” ตัวอย่างเช่น “อะไรจะเกิดขึ้น ถ้าเราเข้าไปในโรงภาพยนตร์ในคืนวันเสาร์” เมื่อตั้งคำถาม แล้วเราก็นึกภาพว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นจากเหตุการณ์นั้น ประการแรกจะต้องมีการเตรียมให้เหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น อาจต้องเตรียมยานพาหนะที่จะไปยังโรงภาพยนตร์ ในกรณีถ้าเหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้นจริง ๆ ก็จะต้องมีผลอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ดังกล่าวเพิ่มเติม เช่น การหายออกจากบ้านไปในช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อเราคาดว่าญาติคนหนึ่งอาจจะมา

scenario มีประโยชน์ดังนี้

1.1 ช่วยให้เราตระหนักในปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและเตรียมหนทางที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อปัญหาเหล่านั้น

1.2 ช่วยให้เรามีโอกาสที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ

1.3 การสร้างภาพอนาคตสามารถเคลื่อนย้ายสิ่งต่าง ๆ ได้ในลักษณะของการประเมินและวางแผน การสร้างภาพอนาคตเป็นวิธีการที่มีประโยชน์มากที่จะทำให้บุคคลได้เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ นักวิเคราะห์นโยบายมักใช้การสร้างภาพอนาคตเป็นเครื่องมือและบันทึกสิ่งที่เขาคิดเพื่อให้ผู้อื่นได้เห็นและแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ นักวิเคราะห์นโยบายยังทำการพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสถานการณ์ที่กำลังศึกษาอยู่

2. เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์ (Relevance Tree Technique) เป็นวิธีการพยากรณ์ที่มุ่งเป้าหมายเป็นหลักโดยมีทางเลือกต่าง ๆ เป็นแนวทางเพื่อไปสู่เป้าหมายอนาคตที่ตั้งใจไว้ เทคนิคนี้เป็นการวางแผนว่าเราจะไปสู่อนาคต หรือหลีกเลี่ยงอนาคตอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างไร เทคนิคนี้จึงเป็นเครื่องมือสำหรับการกำหนดข้อจำกัดและการตัดสินใจต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอนาคตที่ได้ตกลงไว้ ลักษณะของเทคนิคนี้จะแสดงในรูปของกิ่งไม้สัมพันธ์ แผนภูมิ เพื่อแสดงให้เห็นทางเลือกต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่เป้าหมายอนาคตที่ได้เลือกสรรไว้ วิธีนี้จะมีประโยชน์ในการพยากรณ์หรือพิจารณาในด้านต่อไปนี้

2.1 ประเด็นและเหตุการณ์ที่ต้องตัดสินใจในแนวทางที่จะไปสู่อนาคตที่เลือกไว้

2.2 จะไปสู่อนาคตที่ต้องการได้อย่างไร (หรือหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดอนาคตที่ไม่ต้องการได้อย่างไร)

2.3 พิจารณาว่าอนาคตเฉพาะอย่างย่อมเป็นไปได้ หรือมีแนวทางหรือเข้าถึงได้

2.4 การจัดลำดับของเหตุการณ์และผลที่จะเกิดขึ้นในแนวทางที่จะไปสู่อนาคตนั้น

2.5 อนาคตที่สอดคล้องและการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต

2.6 ความสอดคล้องของเหตุการณ์ที่เป็นลำดับขั้น เพื่อให้เข้าถึงเป้าหมาย

2.7 การพิจารณาความสัมพันธ์ต่าง ๆ โดยกำหนดน้ำหนักของคุณค่า

2.8 การควบคุมเหนือการกระทำและการตัดสินใจในอนาคต เพื่อไปสู่เป้าหมายอนาคต

2.9 การพิจารณาลำดับขั้นของจุดมุ่งหมายที่มีระดับต่าง ๆ กัน

2.10 เพิ่มการกระทำในด้านของการพัฒนา การนำไปใช้ การตัดสินใจจากเป้าหมายระยะยาว เป้าหมายที่จะนำไปสู่แผนงานในอนาคต

2.11 ลำดับขั้นการควบคุม การจัดองค์การ แนวทางเลือก วิธีการตัดสินใจเพื่อเป็นทางไปสู่อนาคตนั้น

2.12 การพยากรณ์ตามเป้าหมาย

2.13 วิธีการไปสู่ทางเลือก และเป้าหมายอนาคต

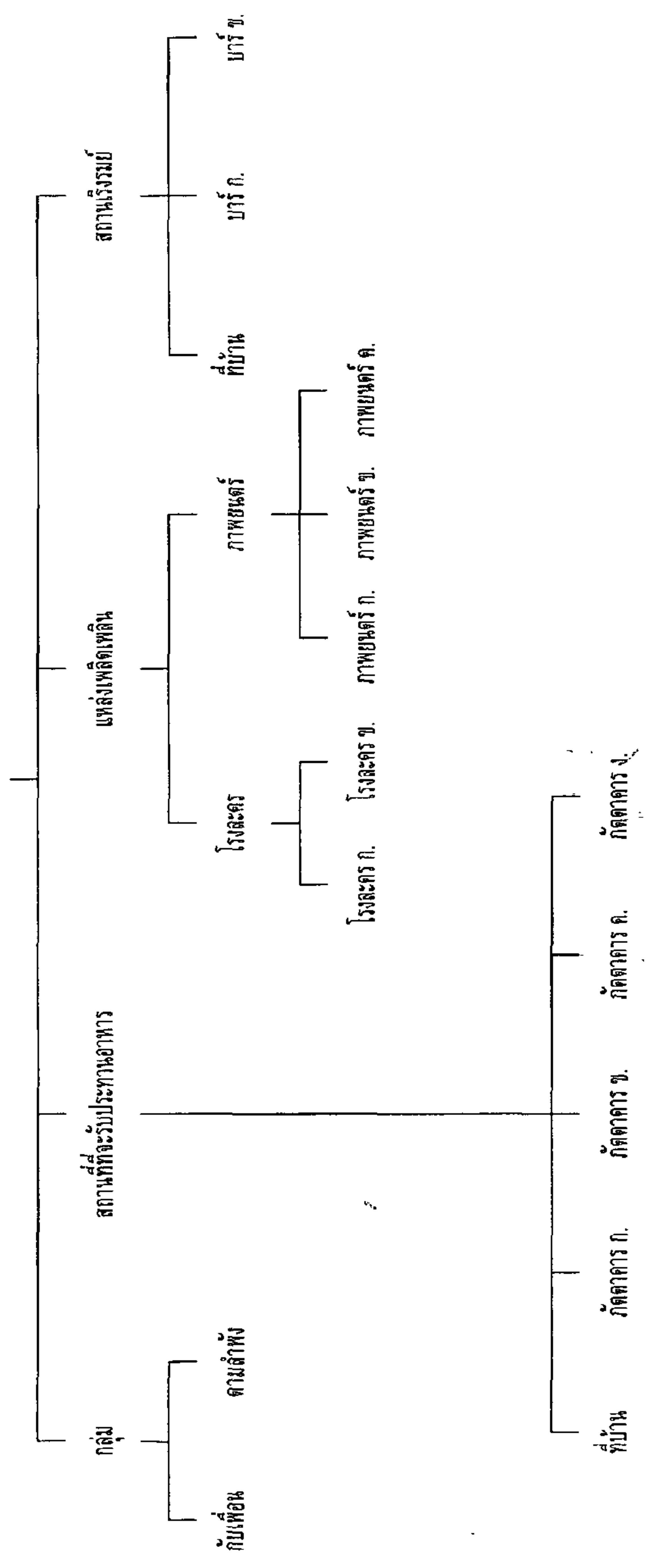
ตัวอย่างวิธีการศึกษาอนาคตตามแบบ relevance free มีดังนี้

สมมติว่าท่านกำลังตัดสินใจว่าจะทำอะไรสักอย่างหนึ่งในคืนวันเสาร์หน้า ประการแรกเราจะต้องนึกก่อนว่าเราจะทำอะไรบ้าง จัดแยกไว้เป็นประเภท ๆ เช่น จะไปกับเพื่อนหรือจะไปตามลำพัง จะไปรับประทานอาหารที่ไหน จะไปเล่น หรือชมภาพยนตร์เรื่องอะไร หรือจะไปเที่ยวที่ไหน จากนั้นก็นำมาจัดเข้าไว้เป็นกลุ่มดังนี้

<u>กลุ่ม</u>	<u>แหล่งผลิตเพลิน</u>
ไปกับเพื่อน ก.	ภาพยนตร์ ก.
ไปตามลำพัง	ภาพยนตร์ ข.
	ภาพยนตร์ ค.
	โรงละคร ก.
	โรงละคร ข.
<u>สถานที่ที่จะไปรับประทานอาหาร</u>	<u>สถานเริงรมย์</u>
ภัตตาคาร ก.	บาร์ ก.
ภัตตาคาร ข.	บาร์ ข.
ภัตตาคาร ค.	ที่บ้าน
ภัตตาคาร ง.	
ที่บ้าน	

แม้ว่านี่จะเป็นเพียงตัวอย่างง่าย ๆ แต่เราจะเห็นว่าเราสามารถคิดสิ่งที่เราเลือกได้หลายอย่างและแต่ละทางเลือกก็อาจแยกย่อยออกไปได้อีกมากมาย จากตัวอย่างข้างต้นสามารถเขียนออกมาเป็น ไดอะแกรมได้ดังนี้

กิจกรรมที่จะทำในเคสวันเสาร์

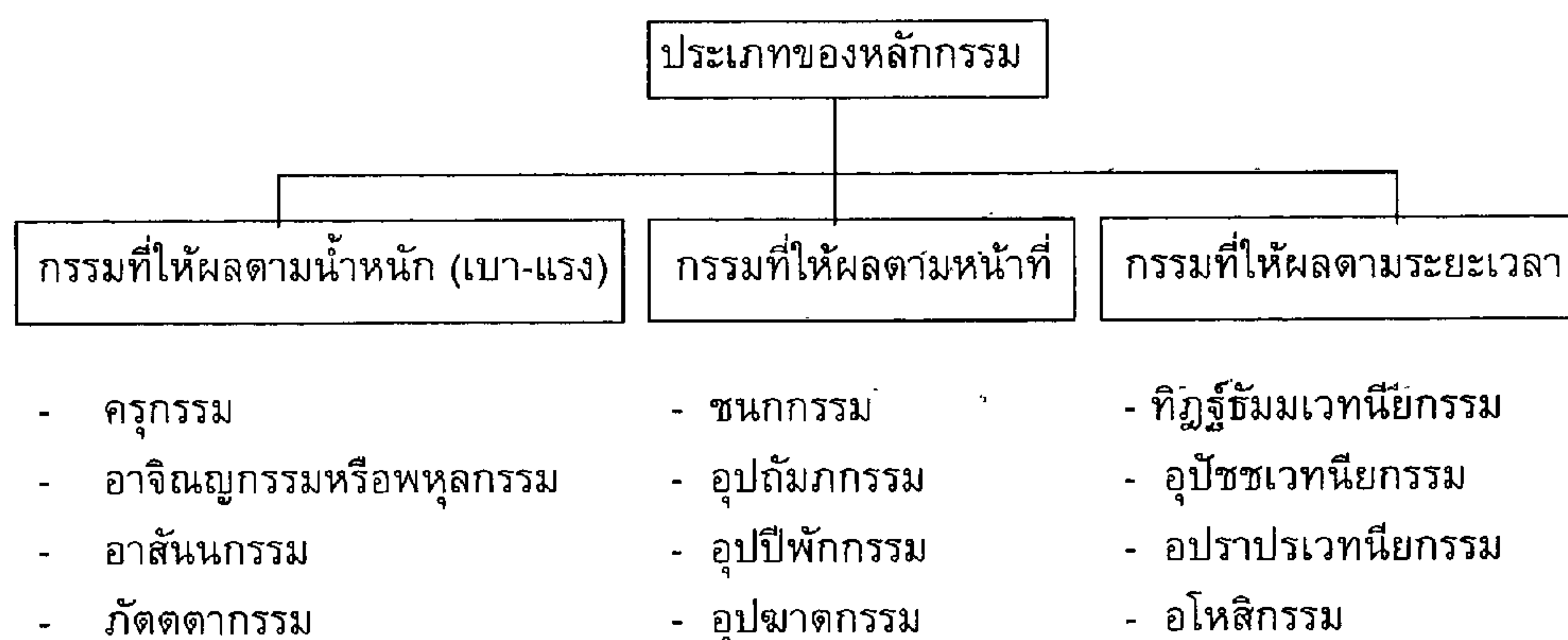

ภาพประกอบ 1 ตัวอย่างการนำเทคนิคนี้มาใช้สัมพันธ์มาจัดเป็นกิจกรรมการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน

ที่มา : อนาคตศาสตร์. 2526 : 153

ไดอะแกรมนี้สามารถขยายออกไปได้อีก เช่น อาจมีตัวเลือกอื่น ๆ เช่น รายการอาหารของภัตตาคาร และเพื่อนประเภทต่าง ๆ ที่เราเลือกจะไปด้วย ไดอะแกรมดังกล่าว เราเรียกว่า **relevance tree** ซึ่งไม่ได้ให้ข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากแจกแจงให้เราได้เห็น ตัวเลือก หรือทางเลือกต่าง ๆ ที่เราคิดจะทำ ช่วยให้เรากระจ่างว่าอนาคตควรจะเป็นเช่นไรได้บ้าง ช่วยในการตัดสินใจของเราว่าอนาคตที่เราต้องการควรเป็นเช่นไร แนวทางใดที่ดีที่สุดที่เราควรปฏิบัติ ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพการณ์

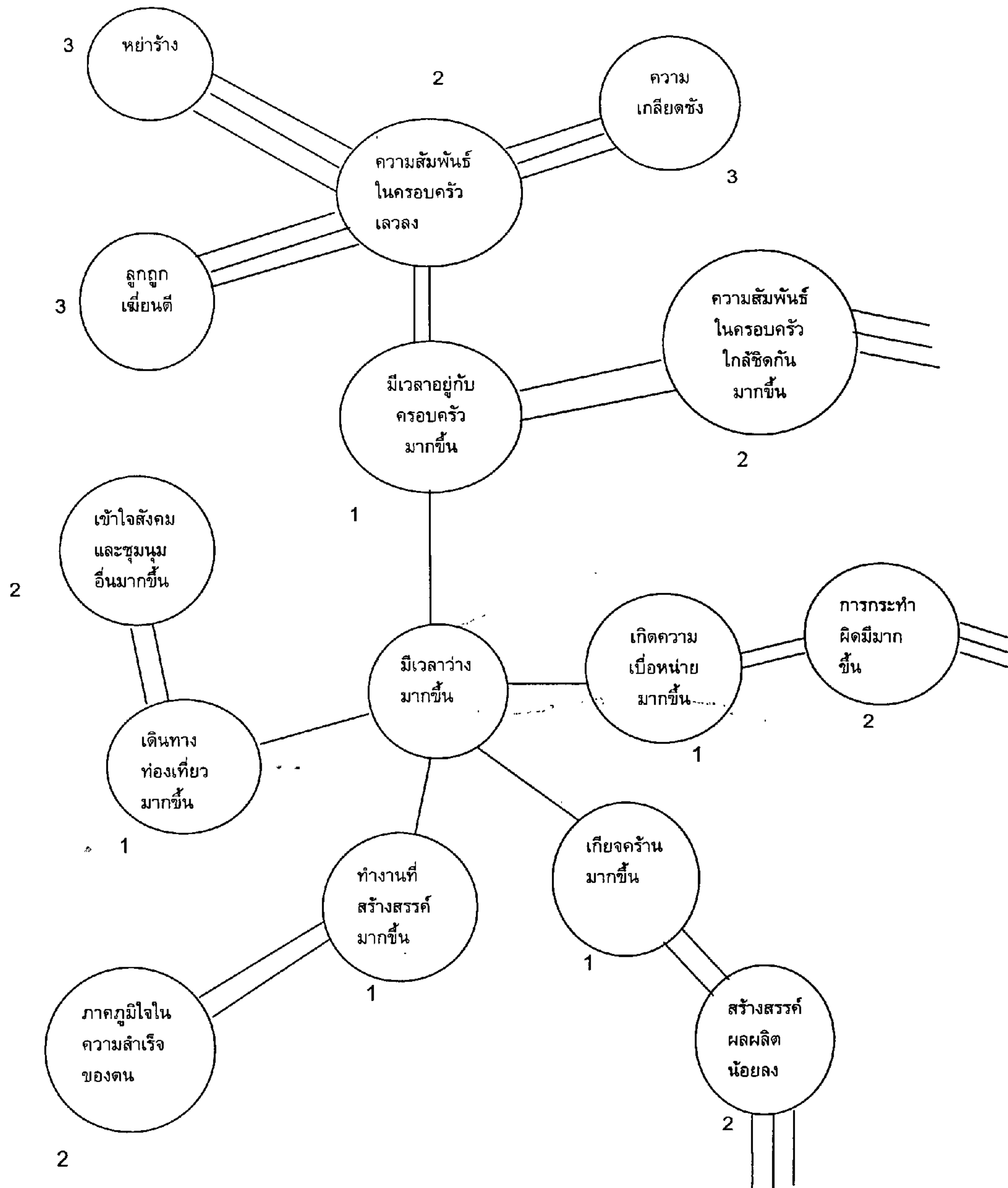
พินดา สินสุวรรณ (2529 : 284 – 296) ได้นำเทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์มาจัด กิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาวิชา โดยใช้หลักการเดียวกันซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่สอนได้อย่างรวดเร็วขึ้น เช่น การสอนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง หลักกรรม

ภาพประกอบ 2 ตัวอย่างการนำเทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์มาจัดการเรียนการสอน เรื่อง หลักกรรม
ที่มา : วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 2529 : 289

นาคยา ปิลันธนาพันธ์ (2526 : 145) และเพชรินทร์ วรรณรักษ์ (2530 : 17) กล่าวถึง เทคนิควงล้ออนาคตไว้ดังนี้

3. เทคนิควงล้ออนาคต (Future Wheels) เป็นเทคนิคการสอนที่ให้นักเรียนคำนึงถึงแนวโน้ม โดยเริ่มศึกษาจากปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้น แล้วจากปัญหานี้จะทำให้เกิดสิ่งต่าง ๆ เชื่อมโยงออกจากปัญหา นักเรียนสามารถนำเอาข้อมูลจากอดีตและปัจจุบันมากำหนดปัญหาหรือคาดการณ์แนวโน้มของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป การใช้เทคนิคนี้ทำให้นักเรียนทราบและตระหนักถึงผลที่จะติดตามมาของปัญหาแต่ละชนิดทำให้นักเรียนเกิดการคิดวางแผนแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป

ภาพประกอบ 3 ตัวอย่างการนำเทคนิควงล้ออนาคตมาพิจารณาผลกระทบการมีเวลาว่างมากขึ้น

ที่มา : อนาคตศาสตร์. 2526 : 145

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์

2.2.1 งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์

พนิดา สินสุวรรณ (2527 : 60-61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวิชาสังคมศึกษา เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์การสอนแบบบรรยาย ซึ่งผลปรากฏว่า ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่เรียนด้านการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบรรยาย และนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์มีลักษณะมุ่งอนาคตไม่แตกต่างกัน

ปนัดดา อ่างศิริ (2531 : 71 – 74) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านพุทธิพิสัยในวิชาสังคมศึกษา เรื่องปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิต โดยการสอนด้วยเทคนิคการพยากรณ์กับการสอนปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ มีพัฒนาการพุทธิพิสัยระดับ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่าสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยการสอนปกติ

อนุสิทธิ์ เฟิงประภัสร์ (2531 : 68 – 70) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนแบบปกติ โรงเรียนพระโขนงวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะด้านความคิดริเริ่มสูงกว่าการสอนแบบปกติ

สมจิตต์ เพิ่มพูล (2532 : 88 – 90) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน

2.2.2 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์

แมคโดแนล (MacDonald. 1983 : 975A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบรรจุหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายในมลรัฐมิชิแกน สหรัฐอเมริกา โดยใช้วิธีสหวิทยาการ (Multi Disciplinary Approach) ซึ่งดัดแปลงมาจากเทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า

1. วิชาเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภคควรจัดให้แก่ นักเรียน เกรด 9 ในแขนงวิชาธุรกิจทั่วไป คหกรรมศาสตร์ และสังคมศึกษาก่อนเป็นขั้นแรก

2. การสอนได้รับความล้มเหลว การจัดวางหลักสูตรขาดความสมดุลย์

3. วิธีการสอนเศรษฐศาสตร์ สำหรับผู้บริโภคนั้นไม่เหมาะสม ควรมีการปรับปรุงวิธีการสอนของครู

แฮริสัน (Harrison. 1985 : 2742 – A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมิติแห่งเวลาตามทฤษฎีของ จุง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเกี่ยวกับอนาคตศึกษาจะมีความคิดเกี่ยวกับอนาคตดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ใช้เทคนิคการพยากรณ์ชนิดที่ให้นักเรียนเขียนความเรียงในลักษณะจินตภาพ (Scenario) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนเกี่ยวกับอนาคต มีความคิดเกี่ยวกับอนาคตดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนเกี่ยวกับอนาคตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการพยากรณ์ สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีพัฒนาการทางพุทธิพิสัยระดับการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่าสูงขึ้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดเกี่ยวกับอนาคตดีขึ้นและมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล
4. วิธีจัดกระทำข้อมูล

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโควตาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 จำนวน 128 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตเป็นนักเรียนโควตาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 58 ถึงเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 จำนวน 32 คน และผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการปรากฏว่านักเรียนจำนวน 30 คน สมัครใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าวแต่นักเรียนจำนวน 12 คน ที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ตามวันเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดซึ่งขั้นตอนในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

2.1 นำรายชื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีจำนวน 489 คน มาคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่เป็นนักเรียนโควตา ได้จำนวน 128 คน

2.2 ให้นักเรียนจำนวน 128 คน ในข้อ 1 ตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตแล้วนำคะแนนมาเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ และคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 58 ถึงเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 ได้ จำนวน 32 คน

2.3 ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจนักเรียนที่ได้จากข้อ 2 ในการเข้าร่วมโครงการปรากฏว่านักเรียนสมัครใจจำนวน 30 คน แต่นักเรียนจำนวน 12 คน ที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ตามวัน เวลา ที่ผู้วิจัยกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน
2. โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต

1.2 ศึกษาแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉีก (2520 : 227 – 230) สมจิตต์ เพิ่มพูล (2532 : 136 – 144) บุญรับ ศักดิ์มณี (2532 : 183 – 187) จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่น ๆ (2533 : 144- 147) สุรพงษ์ ชูเดช (2534 : 193 – 196) กนกวรรณ อุ๋นใจ (2535 : 159 – 163) แสง ทวีคุณ (2538 : 113 – 116) ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์ (2539 : 98 – 100) ธิดา ชูอินทร์ (2540 : 114 – 117) และสมิทธิรักษ์ จันทรักษ์ (2542 : 149 – 153)

1.3 สร้างข้อคำถามเกี่ยวกับการวัดลักษณะมุ่งอนาคต ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า และเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จำนวน 46 ข้อ

1.4 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ของแบบสอบถามโดยนำไปให้คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ 2 คนคือ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตุรศุกุล พิจารณาว่าข้อคำถามในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสามารถวัดได้ตรงตามลักษณะต่าง ๆ ตามนิยามศัพท์เฉพาะของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้หรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์แล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม (นักเรียนที่สอบคัดเลือก) ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อด้วยสถิติ t-test โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ คุณภาพรายข้อแสดงไว้ในภาคผนวก แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่มีนัยสำคัญทางสถิติตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป เพื่อนำมาใช้ในการทดลองได้แบบสอบถามจำนวน 24 ข้อ

1.6 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้ในข้อ 1.5 มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

ลักษณะแบบสอบถาม

แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวกและทางลบ โดยแต่ละข้อความจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับการคาดการณ์ไกล การวางแผน การอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน และความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคซึ่งเกี่ยวกับการศึกษา

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ
จริงที่สุด จริง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด ไม่จริงเลย

ตัวอย่างแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด	ไม่จริงเลย
(0)	<u>ความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา</u> ถ้าข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในวันนี้ ข้าพเจ้าจะประสบความสำเร็จในวันหน้า					
(00)	<u>ข้าพเจ้าตั้งความหวังทางการเรียนไว้ค่อนข้างสูง</u> <u>ความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา</u>					
(0)	ข้าพเจ้ามองไม่เห็นประโยชน์อะไรที่ต้องวางแผนการเรียน					
(00)	ข้าพเจ้าชอบผัดวันประกันพรุ่งเมื่อถึงเวลาที่ควร จะดูหนังสือ					
(0)	<u>ความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการใน</u> <u>ปัจจุบันเพื่อรอรับผลดี</u> ข้าพเจ้าทำตนให้อยู่ในกรอบหรือกฎเกณฑ์ ต่าง ๆ ไม่ได้					
(00)	เมื่อมีคนขัดใจข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักจะฉวยสิ่งใกล้ มือขว้างปาหรือทำลายเสมอ					
(0)	<u>ความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ</u> ข้าพเจ้าพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ ถึงเป้าหมายที่วางไว้					
(00)	ถ้าข้าพเจ้าสอบตกในรายวิชาใด ข้าพเจ้าจะหา ความรู้เพิ่มเติมในรายวิชานั้นให้มากขึ้น					

การตอบแบบสอบถาม

ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วตอบตามความเป็นจริงที่ตรงกับตัวนักเรียนมากที่สุดเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิด ความรู้สึก และการกระทำของนักเรียนมากที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	(5)	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

เกณฑ์การแปลผลรายด้าน

คะแนนเฉลี่ย	6.00 – 14.00	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	14.01 – 22.00	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคตปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	22.01 – 30.00	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคตสูง

เกณฑ์การแปลผลโดยรวม

คะแนนเฉลี่ย	24.00 – 56.00	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	56.01 – 88.00	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคตปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	88.01 – 120.00	หมายถึง	ลักษณะมุ่งอนาคตสูง

2. โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

ขั้นตอนในการสร้างโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต มีดังนี้

2.1 ศึกษารายละเอียดของทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต และวิธีพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตแบบต่าง ๆ

2.2 สร้างโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต โดยเลือกและกำหนดกิจกรรมการ
พัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ซึ่งในงานวิจัยนี้
ผู้วิจัยใช้หลักแนวคิดในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตจากชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณลักษณะ
ของข้าราชการพลเรือนของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (ดวงเดือน
พันธุ์นาวัน และคณะ 2530) วิธีการฝึกการมุ่งอนาคตของบุญรับ ศักดิ์มณี (2532) สมจิตต์
เพิ่มพูล (2532) จันทนา นนทิกร (2533) กนกวรรณ อุ๋นใจ (2535) จักรวาล ภูวพันธ์ (2537)
และมาลี วิทยาธรรัตน์ (2540) เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสม
กับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

2.3 นำโครงการที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน คือ ศาสตราจารย์
ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. คมเพชร จัตรศุภกุล ตรวจสอบความเที่ยง
ตรงเชิงประจักษ์และนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำโครงการที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน
12 คน เพื่อศึกษาข้อบกพร่องด้านภาษา ระยะเวลาที่ใช้

2.5 นำโครงการที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข
แล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป โดยผู้วิจัยจะทดลอง 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ คือ
วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 16.20 – 17.10 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก)

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้ดำเนินการวิจัยแบบกลุ่มเดียวสอบก่อน
และสอบหลัง (One Group Pretest-Posttest) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538:61)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม			สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
A			T ₁	X	T ₂
ความหมายของสัญลักษณ์					
A	แทน	กลุ่มตัวอย่าง			
T1	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง			
T2	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง			
X	แทน	การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต			

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เฉพาะที่เป็นนักเรียนโควต้า จำนวน 128 คน ตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต และคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่ได้คะแนนลักษณะมุ่งอนาคต ระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 58 ถึงเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 จำนวน 32 คน มาสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการได้จำนวน 30 คน แต่มีนักเรียนจำนวน 12 คน ที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ตามวัน เวลา ที่ผู้วิจัยกำหนดโดยเก็บคะแนนนักเรียนที่จะเข้ากลุ่มทดลองไว้เป็นการทดสอบครั้งแรก (Pretest)

2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยจะใช้เวลาหลังเลิกเรียนในวันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ เวลา 16.20 – 17.10 น. ครั้งละ 50 นาที เป็นจำนวน 12 ครั้ง ใน 4 สัปดาห์ ครั้งที่ 1, 12 เป็นการปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศ ครั้งที่ 2 – 11 ใช้เทคนิคการพยากรณ์ สถานที่ทดลองคือ ห้องบริการสนเทศ งานแนะแนว โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

3. การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตอีกครั้ง หลังจากนักเรียนได้รับการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์

4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

วิธีจัดกระทำข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 คะแนนเฉลี่ย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73 – 74)

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 79 – 80)

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต โดยใช้สูตร t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 215 - 217)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต โดยใช้สูตร Alpha Coefficient ของครอนบัค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 201 - 202)

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะมุ่งอนาคตก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลองโดยใช้สูตร t-test ตามสูตรของการทดสอบความแตกต่างของข้อมูล (t-Dependent) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 104 – 106)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลดังนี้

N	แทน	จำนวนประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
D	แทน	ค่าความแตกต่างของคะแนนสอบหลังการทดลองและคะแนนสอบก่อนการทดลอง
$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนสอบหลังการทดลองและคะแนนสอบก่อนการทดลอง
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของความแตกต่างของคะแนนสอบ หลังการทดลองและคะแนนสอบก่อนการทดลอง
$(\sum D)^2$	แทน	กำลังสองของผลรวมของความแตกต่างของคะแนนสอบหลังการทดลองและคะแนนสอบก่อนการทดลอง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนสอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองตามสูตรของการทดสอบความแตกต่างของข้อมูล (t-Dependent)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาลักษณะมุงอนาคตของนักเรียนโคเวตต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงลักษณะมุงอนาคตของนักเรียนโคเวตต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

ลักษณะมุงอนาคต	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความสามารถคาดการณ์ไกล เกี่ยวกับการศึกษา	128	24.75	2.70	ลักษณะมุงอนาคตสูง
ด้านความสามารถในการวางแผน เกี่ยวกับการศึกษา	128	23.16	2.60	ลักษณะมุงอนาคตสูง
ด้านความสามารถอดกลั้นต่อ ความต้องการในปัจจุบัน	128	23.45	3.38	ลักษณะมุงอนาคตสูง
ด้านความเพียรพยายามที่จะต่อสู้ กับอุปสรรคต่าง ๆ	128	24.92	2.66	ลักษณะมุงอนาคตสูง
ลักษณะมุงอนาคตโดยรวม	128	96.27	8.78	ลักษณะมุงอนาคตสูง

จากตาราง 2 พบว่า ลักษณะมุงอนาคตโดยรวมและรายด้านซึ่งได้แก่ลักษณะมุงอนาคตด้านความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา ด้านความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา ด้านความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันและด้านเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ของนักเรียนโคเวตต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จำนวน 128 คน อยู่ในระดับสูง

2. เปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการการพัฒนาโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์

ตาราง 3 เปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวมของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์

การทดสอบ	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	12	84.17	6.73	5.25**
หลังการทดลอง	12	97.42	11.55	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ภายหลังจากทดลอง ลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต โดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ทำให้นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น

ตาราง 4 เปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตรายด้านของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

ลักษณะมุ่งอนาคต	จำนวน (คน)	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D	
ด้านความสามารถ คาดการณ์ไกลเกี่ยวกับ การศึกษา	12	21.5	2.61	25.58	4.56	4.415**
ด้านความสามารถ ในการวางแผน เกี่ยวกับการศึกษา	12	19.92	1.73	23.75	3.36	4.997**
ด้านความสามารถ อดกลั้นต่อความ ต้องการในปัจจุบัน	12	20.33	4.27	23.42	3.87	3.715**
ด้านความเพียร พยายามที่จะต่อสู้ กับอุปสรรคต่าง ๆ	12	22.42	2.35	24.67	2.61	4.552**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ภายหลังการทดลอง ลักษณะมุ่งอนาคตรายด้านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ทำให้นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตรายด้านสูงขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนโคเวตต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้สุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโคเวตต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 จำนวน 128 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตเป็นนักเรียนโคเวตต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 58 ถึงเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 จำนวน 32 คน และผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการ ปรากฏว่านักเรียนจำนวน 30 คน สมัครใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าวแต่มีนักเรียนจำนวน 12 คนที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ตามวัน เวลา ที่ผู้วิจัยกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน
2. โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เฉพาะที่เป็นนักเรียนโคเวตต้า จำนวน 128 คน ตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต และคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่ได้คะแนนลักษณะมุ่งอนาคต

ระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 58 ถึงเปอร์เซ็นต์ที่ 75 จำนวน 32 คน มาสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลองได้ จำนวน 30 คน แต่มีนักเรียนจำนวน 12 คนเป็นกลุ่มทดลองที่สามารถเข้าร่วมโครงการได้ตามวัน เวลา ที่ผู้วิจัยกำหนด หลังจากนั้นได้เก็บคะแนนนักเรียนที่จะเข้ากลุ่มทดลองไว้เป็นการทดสอบครั้งแรก (Pretest)

2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยใช้เวลาหลังเลิกเรียนในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เวลา 16.20 – 17.10 น. ครั้งละ 50 นาที เป็นจำนวน 12 ครั้ง ใน 4 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 1 – 29 ธันวาคม 2542 ครั้งที่ 1, 12 เป็นการปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศ ครั้งที่ 2 – 11 ใช้เทคนิคการพยากรณ์ สถานที่ทดลอง คือห้องบริการสนเทศ งานแนะแนว โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

3. การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) โดยให้นักเรียนกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตอีกครั้ง หลังจากนักเรียนได้รับการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ ในวันที่ 29 ธันวาคม 2542

4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนโควต้า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม

2. เปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตตามสูตรของการทดสอบความแตกต่างของข้อมูล (t – Dependent) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ . 2538 : 104 – 106)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาพบว่า

1. ลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวมและรายด้านซึ่งได้แก่ลักษณะมุ่งอนาคตด้านความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา ด้านความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาด้านความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันและด้านความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ของนักเรียนโควต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จำนวน 128 คน อยู่ในระดับสูง

2. นักเรียนโควต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ลักษณะมุ่งอนาคตรายด้านของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ทำให้นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตรายด้านสูงขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตและเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนโคเวด้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนโคเวด้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2542 นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวมอยู่ในกลุ่มสูง คิดเป็นร้อยละ 100 ไม่มีนักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในกลุ่มปานกลางและกลุ่มต่ำ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนโคเวด้าเป็นนักเรียนที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยได้ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปและได้ตำแหน่งเป็นลำดับที่ 1-2 ของแต่ละจังหวัดมาแล้วทำให้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ซึ่งสอดคล้องกับเคย์ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก. 2520 : 36 อ้างอิงมาจาก Kay. 1975) ที่กล่าวว่า การประสบความสำเร็จด้านต่าง ๆ ในชีวิตจะช่วยให้คุณค่านั้นมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ทำให้บุคคลเกิดความมานะพยายาม ในการที่จะทำสิ่งต่าง ๆ เพราะมีความหวังว่าจะทำให้สำเร็จดังที่เคยประสบมาแล้ว ฉะนั้นลักษณะมุ่งอนาคตจึงเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมนั่นเอง และแบนดูรา (ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. 2539 : 15 – 16; อ้างอิงจาก Bandura.1977 : 81 - 82) กล่าวว่า ความสำเร็จในการทำงาน (Performance Accomplishment) เป็นประสบการณ์ตรงที่มีผลต่อความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของบุคคล

นอกจากนี้ นักเรียนโคเวด้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ ยังมีลักษณะมุ่งอนาคตรายด้านดังนี้

1.1 นักเรียนโคเวด้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงเป็นลำดับที่ 1 ในด้านความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต

1.2 นักเรียนโคเวด้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงเป็นลำดับที่ 2 ในด้านความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษาได้แก่ความสามารถที่จะกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาโดยพิจารณาจากความเป็นไปได้จากสภาพการณ์ปัจจุบันในด้านส่วนตัว ด้านทุนสนับสนุน และด้านผลการศึกษาของตนเอง

1.3 นักเรียนโคเวด้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงเป็นลำดับที่ 3 ในด้านความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันได้แก่ นักเรียนรู้จักห้ามใจตนเอง ควบคุมตนเองเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางของความสำเร็จ

1.4 นักเรียนโควต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงเป็นลำดับสุดท้ายคือลำดับที่ 4 ในด้านความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาได้แก่ความสามารถของนักเรียนในการตั้งจุดมุ่งหมายในการศึกษาและวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อให้ไปถึงจุดมุ่งหมายนั้นโดยพิจารณาถึงความสนใจ ความสามารถและความถนัดของตนเองเกี่ยวกับการศึกษากำหนดทางเลือกและตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

จากการศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการประสบความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนโควต้า จากระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ นักเรียนโควต้าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงทั้งที่นักเรียนโควต้ามีภูมิลำเนา มีฐานะครอบครัว และมีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน

2. นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์ มีลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีลักษณะมุ่งอนาคตด้านความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา ด้านความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา ด้านความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันและด้านความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กล่าวว่า นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นภายหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพนิดา สีนสุวรรณ (2527 :61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวิชาสังคมศึกษา เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม ด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ กับการสอนแบบบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยครูเป็นผู้บรรยายและนักเรียนชายและหญิงที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์มีลักษณะมุ่งอนาคตไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมจิตต์ เพิ่มพูล (2532 : 89 – 90) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันและลักษณะมุ่งอนาคตหลังการทดลองสูงกว่าการทดลองสอนตามคู่มือครู

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกนกวรรณ อุ่นใจ (2535:57-60) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตกับการใช้ข้อเสนพิเศษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์มีลักษณะมุ่งอนาคตเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนพิเศษ

จากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเทคนิคการพยากรณ์เป็นวิธีการที่ช่วยพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนให้สูงขึ้นทั้งนี้เพราะเทคนิคการพยากรณ์จะเสริมสร้าง

กระบวนการคิด การวางแผนอนาคต การเลือกตัดสินใจ การหลีกเลี่ยง หรือการควบคุมสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีระบบกล่าวคือ เทคนิคการพยากรณ์ทำให้นักเรียนได้พิจารณาความเป็นไปได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ความเป็นไปได้ของทางเลือก ผลกระทบที่จะเกิดจากการกระทำของตนในปัจจุบันที่มีผลต่ออนาคตข้างหน้า ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบให้ นักเรียนสามารถคาดการณ์ไกลจากการกระทำเกี่ยวกับการเรียนของตน เห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่จะเกิดในอนาคตสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียตลอดจนสามารถควบคุมตนเองให้กระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในภายหลังและมีความเพียรพยายามปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า เทคนิคการพยากรณ์สามารถพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนได้ ดังนั้นจึงสามารถนำเทคนิคการพยากรณ์ไปพัฒนานักเรียนให้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงขึ้นได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือผู้ที่จะนำเทคนิคการพยากรณ์ ไปใช้ในการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ควรมีความรู้ความเข้าใจศึกษากระบวนการหรือขั้นตอนอย่างละเอียดเกี่ยวกับเทคนิคการพยากรณ์ในแต่ละเทคนิคและเลือกใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรใช้เวลาในการทำโครงการ 15 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกสร้างภาพอนาคต อีก 1 ครั้ง และควรฝึกสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เพื่อทิ้งช่วงเวลานักเรียนนำเทคนิคการพยากรณ์ไปประยุกต์ใช้กับตนเอง
2. ควรมีการติดตามผลนักเรียนที่เข้าโครงการทุก 2 เดือน เป็นเวลา 1 ปี หลังจากเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต
3. ควรทดลองนำเทคนิคการพยากรณ์ ไปพัฒนานักเรียนในด้านอื่น เช่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น
4. ควรทดลองใช้วิธีอื่นพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตนอกเหนือไปจากการใช้เทคนิคการพยากรณ์ เช่น ฝึกเขียนเรื่องสั้น การฝึกให้วางแผนอนาคต การกระตุ้นให้นักเรียนคิดค้นหาคำตอบในเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง และให้แบบอย่างของการวางแผนระยะยาว เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ อุ่นใจ. (2535). ผลของการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อุดมศึกษา.
- กรมวิชาการ. (2539). "บอดแคร์แต่การศึกษาค้นคว้า," ชีวิตต้องสู้. 18 : 26 – 38.
- , (2537). "ไม่ไกลเกินเอื้อม," เสริมสร้างนิสัยรักการทำงาน. เครื่องมือแนะแนว พัฒนาบุคลิกภาพ : 5 - 9.
- เกษณี สร้อยระย้า. (2538). การศึกษาพัฒนาการด้านจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระราชานุวัตรอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานครเรื่อง "จริยธรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ" วิชาสังคมศึกษา ด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการพยากรณ์และแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อุดมศึกษา.
- คมเพชร จิตรสุภกุล. (2530). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2531). ประมวลบทความวิชาการระหว่างปีพุทธศักราช 2526—2531 ฉบับอภิธานนาการครบรอบ 33 ปี สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : เยาวชนไทยกับการมุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จรรยา สุวรรณทัต ลาตทองใบ ภูอภิรมย์ และกมล สุดประเสริฐ. (2533). ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทย ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษา การฝึกทักษะ และการพัฒนาจิตลักษณะเพื่อการสร้างพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ รายงานการวิจัย ฉบับที่ 44 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จักรวาล ภูพันธ์. (2537). ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.
- จันทนา นนทิก. (2533). การทดลองใช้ชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการทำงานโดยวางเป้าหมายสำหรับเยาวชน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดมศึกษา.
- จินตนา บิลมาศ. (2529). คุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ (2521). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชีรวัดณ์ นิจนตร. (2525, ก.พ.). "อนาคตศาสตร์การศึกษา," *คุรุปริทัศน์*. 7 : 33 – 36.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2530). *เทคนิคการใช้สถิติเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). *ปัจจัยทางจิตสังคมกับความสันตติภาษาไทย*. รายงานการวิจัยฉบับที่ 23 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

----- (2538). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2530). *ชุดฝึกอบรม การเสริมสร้างคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน*. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และงามตา วนินทานนท์. (2537). "จิตลักษณะของนักเรียนวัยรุ่นในครอบครัว ปกติ-เครียด-แตก และปัจจัยปกป้อง." *วารสารจิตวิทยา*. 1(2) :20-39.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. (2520). *จริยธรรมของเยาวชนไทย*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

----- (2524). *ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 26. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์. (2529). *การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย*. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 40. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2541). *การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่*. ไทยบริติชซีเคียวริตีพริ้นติ้ง จำกัด (มหาชน) : 26.

ธิดา ชูอินทร์. (2540). *ผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบเผชิญความจริงที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม*. ปรินญา นินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

นภา ภูทอง. (2528). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาเรื่องการคลังของรัฐบาลและเศรษฐกิจระหว่างประเทศด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิชัยรัตนาคาร จังหวัดระนอง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.

- นาคยา ปิณฑานนท์. (2526). อนาคตศาสตร์. กรุงเทพฯ : พีระพัทธนา.
- นาคยา ภัทรแสงไทย. แนวโน้มในการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- . (2525 ,ก.พ.). "อนาคตศาสตร์," *ครูปริทัศน์*. 7 : 58 – 62.
- . (2522, มิ.ย.). "อนาคตศึกษา," *วารสารอักษรศาสตร์*. 2(3) : 56 – 66.
- นวลละอ อสุภาผล. (2527). *ทฤษฎีบุคคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญรบ ศักดิ์มณี. (2531). *การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ*.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
อัดสำเนา.
- ปนัดดา อ่างศิริ. (2531). *การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านพุทธิพิสัยในวิชาสังคมศึกษา
เรื่องปัญหาประชากรและคุณภาพชีวิตโดยการสอนด้วยเทคนิคการพยากรณ์กับการ
สอนปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์
จังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
อัดสำเนา.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2523). *ค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรารมภ์ เพชรรัตน์. (2531). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาประชากรศึกษากับคุณภาพชีวิตจากการ
สอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือการสอนประชากรศึกษาของ
ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ปิยกาญจน์ กิจอุดมทรัพย์. (2539). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาหลัก
สูตรวิชาชีพพระยาศน์ วิทยาลัยสารพัดช่าง กรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ผ่องพรรณ แววิเศษ. (2534). *ลักษณะจิตสังคมเพื่อการป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของ
วัยรุ่น*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อัดสำเนา.
- พินดา สิ้นสุวรรณ. (2527). *การเปรียบเทียบลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวิชาสังคมศึกษา เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม
ด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนแบบบรรยาย*. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.

- พนิดา สิ้นสุวรรณ. (2529, ม.ค.). "การสอนวิชาสังคมศึกษาด้วยการใช้เทคนิคการพยากรณ์" วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 2(3) : 284 – 296.
- พรรณี ชูชัย. (2522). จิตวิทยาการสอน. กรุงเทพฯ : ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- พัชนี วรกวิน. (2522). จิตวิทยาสังคม นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด.
- พิทยา อึ้งบุญชู. (2538). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบแก้ปัญหาโดยใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดรธานี.
- เพชรินทร์ วรรณรักษ์. (2530, มี.ค.). "อนาคตศาสตร์กับการสอนสังคมศึกษา" สารพัฒนาหลักสูตร. 60: 14 – 19.
- เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. (2527). "ลักษณะมุ่งอนาคต" เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่น และการอบรมหน่วยที่ 9 – 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพโรจน์ โตเทศ. (2531, มี.ค.). "อนาคตกลุ่มประสบการณ์ที่มีในหลักสูตรประถมศึกษา," วารสารการศึกษากองทัพมหานคร. 11 (6) : 18 – 21.
- พระเทพเวที. (2532, ธ.ค.). "พุทธศาสตร์กับการแนะแนว," เอกสารการแนะแนวกับการพัฒนาคุณธรรมในสังคมไทย, สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย : 38.
- มาลี วิทยาธรรมรัตน์. (2540) ผลของการฝึกมุ่งอนาคตแก่เด็กบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดรธานี.
- รังสรรค์ เพ็งชู. (2531). อนาคตศาสตร์และการแนะแนวเชิงอนาคต. ราชบุรี : โรงเรียนหนองโพวิทยา.
- รัตนา ประเสริฐสม. (2526). การสร้างจิตลักษณะส่งเสริมอนามัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดรธานี.
- เรวดี วงศ์พรหมเมฆ. (2520). แนวคิดในการพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วราเทพ สวัสดิ์และคนอื่น ๆ. (2529). คุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, ก.พ. – มี.ค.). “คำเฉลยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้,” ข่าวสารการวิจัยการศึกษา. 18(3) : 8-11.
- วินิจ เกตุขำ และคมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2522). *กระบวนการกลุ่ม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วีณา วโรตมะวิชัย. (2530). *กลวิธีการเรียนและการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา*. เชียงใหม่ : ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สงวน ช่างฉัตร. (2524, ก.พ.). “การพยากรณ์อนาคตกับการวางแผนการศึกษา,” *วารสารมิตรครู*. 4 : 44 – 46.
- สมจิตต์ เพิ่มพูล. (2532). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สมดุลย์ ชาญนวงศ์. (2533). *คุณลักษณะทางจิตใจของประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มีระดับการพัฒนาต่างกัน*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สมิทธิรักษ์ จันทักษ์. (2542). *ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สุชา จันทน์เอม. (2529). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพล วังสินธ์. (2533 – 2534, ธ.ค.-ม.ค.). “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม,” *วารสารแนะแนว*. 25 (132) : 31 – 35.
- สุรพงษ์ ชูเดช. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญของนิสิต*. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สุพจน์ พันธนียะ. (2535). *การส่งเสริมการอ่าน โดยการใช้ตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอ่านในนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สุจริต เพียรชอบ. (2530, เม.ย. – มิ.ย.). “มองหลักสูตรมัธยมศึกษา : ปัจจุบันและอนาคต,” *วารสารครุศาสตร์* 12(6) : 32.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2527, ต.ค.). “เราสอนเด็กให้มองอนาคต,” *สารพัฒนาหลักสูตร*. 31 : 14 – 15.

- แสง ทวีคุณ. (2538). *การฝึกเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะ ในการป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาท ในนักเรียนอาชีวศึกษา*. ปรินซ์นิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- อนุสิทธิ์ เพ็งประภัสร์. (2531). *การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์กับการสอนตามปกติโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อัดสำเนา.
- อุบลรัตน์ เต็งไตรลักษณ์. (2520, ธ.ค.). "การศึกษาในอนาคต," *วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ*. 11(2) : 28 – 40.
- Bandura, Albert. (1977). *Social Learning*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Dighton, Lee C. (1971). "Small Group Instruction," in *The Encyclopedia of Education*. New York : The Macmillan Company and Free Press.
- Harrison, D.F. (1985, March). "The Temporal Dimension of Jung's Psychological Typology : Testing an Instructional Theory of Future Studies with Middle School Students," *Dissertation Abstracts International*. 45 : 2742 A.
- Joseph, Earl C. (1974). *Futurism in Education : An Introduction to Studying the Future*. California : Mc Graw-Hill Publishing Corporation.
- Klineberg, S.L. (1967). "Changes in Outlook of The Future between Childhood and Adolescence," *Journal of Personality and Social Psychology*. (7) : 185-193.
- Lamm, Helmut, Rolf W. Schmidt and Gisela Trommsdorff. (1976). "Sex and Social Class as Determinant of Future Orientation (Time Perspective) in Adolescents," *Journal of Personality and Social Psychology*. 54(3) : 317 – 326.
- MacDonald, Barbara Winfree. (1983). "A Determination of the Consumer Economics Education Performance Indicators for the Middle School/Junior High Level Curriculum in the State of Michigan : A Multi - Disciplinary Approach," *Dissertation Abstracts International*. 44 (4) : 975 - A.
- Mcclelland, D.C. and D.G. Winter. (1969). *Motivation Economic Achievement*. New York : The Free Press.
- Meade, Robert D. (1971). "Future Time Perspective of College Students in America and India," *Journal of Social Psychology*. 83 : 175 – 182.

- Mischel, W. (1974). "Processes in Delay of Gratification," in L. Berkowitz (ed.) *Advances in Experimental Social Psychology*. Vol. 7. P. 249 – 293 New York : Academic Press.
- Nurmi, Jari – Erik. (1987). "Age, Sex, Social Class, and Quality of Family Interaction as Determinants of Adolescents' Future Orientation : A Developmental Task Interpretation," *Adolescence*. (22) 88 : 977 - 991.
- (1987, July). "Adolescents' Future Orientation, Life Span, and Socialization in the Family Context," *Paper Presented at the Biennial Meeting of the International Society For The Study of Behavioral Development*. 10P.
- (1988, June). "Parent - Child Interaction and Adolescents' Future Orientation : The Effect of Age and Sex," *Paper Presented at European Conference on Developmental Psychology*. 9P.
- (1991). "How Do Adolescents See Their Future? A Review of the Development of Future Orientation and Planning," *Developmental Review*. 11 : 1 – 59.
- Page Stewart, & Robinson Anne. (1988, May). "Gender Role and Future Orientation in A Canadian University," *Canadian Journal of Counseling*. (22) 2 : 91 – 101.
- Rachel, Seginer. (1988, June). "Social Milieu and Future Orientation : The Case of Kibbutz vs. Urban Adolescents," *International Journal of Behavioral Development*. 2 : 247 – 273.
- Raynor, (1982)., *Motivation Career striving and Aging*. Washington : Hemisphere Publishing Corporation.
- Robinson, Charles Loe. (1971, August). "Future Time Perspective in Non-Incarcerated Juvenile Delinquents," *Dissertation Abstracts International*. 32(2) : 1225 – B.
- Villela Segura, Leopoldo Felix. (1976, May). "The Relationship of Future Time Perspective to Ego Functions," *Dissertation Abstracts International*. 36(11) : 5823-B.
- Webb, J., & Mayers, B.S. (1974). "Developmental Aspects of Temporal Orientation in Adolescents," *Journal of Clinical Psychology*. 30 : 504-507.
- Wolk, Rochelle Breindel. (1971, April.). "The Dimensions of Future Time Perspective in Black and White Children," *Dissertation Abstracts International*. 31(10) : 6272 – B.
- Wright, D. (1975). *The Psychology of Moral Behaviour*. Middlesex, London : Penquin Books Ltd.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

1. แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต
2. เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต
3. ตารางโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน
4. โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

แบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้ว ตอบตามความเป็นจริง ที่ตรงกับตัวนักเรียนมากที่สุดเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิด ความรู้สึก และการกระทำของนักเรียนมากที่สุด คำถามมี 24 ข้อ โปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด	ไม่จริงเลย
1.	<u>ความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา</u> ถ้าข้าพเจ้าตั้งใจเรียนในวันนี้ข้าพเจ้าจะประสบความสำเร็จในวันหน้า					
2.	ข้าพเจ้าตัดสินใจไม่ดีกว่า อนาคตควรจะเลือกเรียนสาขาวิชาใด					
3.	ข้าพเจ้าคิดว่า วิชาต่าง ๆ ที่เรียนนั้น ไม่ค่อยมีประโยชน์					
4.	ข้าพเจ้าไม่สนใจว่าจะต้องเรียนจบสาขาวิชาใดเพียงต้องการเรียนให้จบเท่านั้น					
5.	ข้าพเจ้าตั้งความหวังทางการเรียนไว้ค่อนข้างสูง					
6.	ข้าพเจ้าไม่หวังอะไรมากนักเกี่ยวกับการเรียนขอเพียงให้สอบผ่านเท่านั้น					
7.	<u>ความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา</u> ข้าพเจ้ามองไม่เห็นประโยชน์อะไรที่ต้องวางแผนการเรียน					
8.	ก่อนจะทำอะไร ข้าพเจ้าจะวางแผนเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำนั้น					
9.	ข้าพเจ้ามักจะลืมทำการบ้าน					
10.	ข้าพเจ้าไม่ชอบสอบตกจึงขยันดูหนังสือ					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด	ไม่จริงเลย
11.	ข้าพเจ้าพยายามใช้ทุกช่วงเวลาให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน.....					
12.	ข้าพเจ้าชอบผัดวันประกันพรุ่งเมื่อถึงเวลาที่ควรจะดูหนังสือ <u>ความสามารถดกกลั่นต่อความต้องการในปัจจุบันเพื่อรอรับผลดี</u>					
13.	ข้าพเจ้าอดไม่ได้ที่จะแอบคุย แอบเล่น หรือรับประทานขนมเวลาที่อาจารย์สอน					
14.	ข้าพเจ้าทนไม่ไหวที่จะเก็บขนมอร่อย ๆ ไว้กินพรุ่งนี้					
15.	ข้าพเจ้าทำตนให้อยู่ในกรอบหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ได้					
16.	ก่อนตัดสินใจเรื่องที่สำคัญข้าพเจ้าคิดว่าควรจะหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ เสียก่อน					
17.	ถ้าเพื่อนคนใดทำไม่ดีต่อข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็มีสิทธิ์จะตอบแทนเขาอย่างสาสม					
18.	เมื่อมีคนขัดใจข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักจะฉวยสิ่งใกล้มือขว้างปาหรือทำลายเสมอ <u>ความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ</u>					
19.	ข้าพเจ้าพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ถึงเป้าหมายที่วางไว้					
20.	ข้าพเจ้าทุ่มเทพลังให้กับการเรียน					
21.	ข้าพเจ้าศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด					
22.	ถ้าข้าพเจ้าสอบตกในรายวิชาใด ข้าพเจ้าจะหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชานั้นให้มากขึ้น.....					
23.	แม้ว่าข้าพเจ้าจะไม่ชอบเรียนบางวิชา ข้าพเจ้าก็พยายามตั้งใจเรียน					
24.	ข้าพเจ้ารู้ว่าการสอบเข้าเรียนต่อชั้นยากแต่ข้าพเจ้าก็ไม่ท้อถอย					

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อ	จริงที่สุด	จริง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด	ไม่จริงเลย
1.	5	4	3	2	1
2.	1	2	3	4	5
3.	1	2	3	4	5
4.	1	2	3	4	5
5.	5	4	3	2	1
6.	1	2	3	4	5
7.	1	2	3	4	5
8.	5	4	3	2	1
9.	1	2	3	4	5
10.	5	4	3	2	1
11.	5	4	3	2	1
12.	1	2	3	4	5
13.	1	2	3	4	5
14.	1	2	3	4	5
15.	1	2	3	4	5
16.	5	4	3	2	1
17.	1	2	3	4	5
18.	1	2	3	4	5
19.	5	4	3	2	1
20.	5	4	3	2	1
21.	5	4	3	2	1
22.	5	4	3	2	1
23.	5	4	3	2	1
24.	5	4	3	2	1

ตารางโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
1	ปฐมนิเทศ ความหมาย ของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิค การพยากรณ์	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์ 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต 3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน	1. ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม 1.1 ครูแนะนำตนเองและทักทายนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป 1.2 ครูให้นักเรียนปรบมือตามจังหวะที่กำหนด นักเรียนคนใดปรบมือผิดจังหวะครูเรียกให้ออกมาแนะนำตัวหน้าชั้น 1.3 ครูให้นักเรียนที่แนะนำตัวเสร็จแล้วเรียกเพื่อนที่นักเรียนสนใจให้ออกมาแนะนำตัวและให้นักเรียนที่เพิ่งแนะนำตัวเสร็จเรียกเพื่อนคนต่อไปให้ออกมาแนะนำตัวทำเช่นนั้นจนครบทุกคน 2. ชี้นำดำเนินการ 2.1 ครูเรียกนักเรียนครั้งละ 1 คนให้ออกมาบอกชื่อเพื่อนที่แนะนำตัว ใครบอกไม่ถูกต้องจะต้องเป็นผู้อภิปรายความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์ ตามความเข้าใจของนักเรียน ขณะอภิปรายสามารถเรียกเพื่อนคนอื่นร่วมอภิปรายได้ 2.2 ครูให้นักเรียนร่วมสรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์ พร้อมกับติดแผนภูมิสรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์บนกระดานดำ 3. ชี้นำสรุปและประยุกต์หลักการ ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปจุดมุ่งหมายของโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน	แผนภูมิสรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต เทคนิคการพยากรณ์และจุดมุ่งหมายของโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
2	ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา	1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคาดการณ์ไกลโดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต 2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความสามารถคาดการณ์ไกลจากการกระทำของบุคคล 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาโดยพิจารณาจากความเป็นไปได้จากสภาพการณ์ปัจจุบันในด้านส่วนตัว ด้านทุนสนับสนุนและด้านผลการศึกษาของตนเอง 4. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต	4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตจากการที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นขณะปฏิบัติกิจกรรม 1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม 1.1 ครูทักทายนักเรียนในเรื่องทั่วไป 1.2 ครูทบทวนโดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์ 1.3 ครูอธิบายขั้นตอนการใช้เทคนิควงล้ออนาคตรวมทั้งประโยชน์ของเทคนิควงล้ออนาคตแล้วติดตามแผนภูมิขั้นตอนการใช้เทคนิควงล้ออนาคตบนกระดานดำ 1.4 ครูแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม โดยให้นักเรียนนับ 1,2 นักเรียนที่นับ 1 อยู่กลุ่มที่ 1 นักเรียนที่นับ 2 อยู่กลุ่มที่ 2 ให้นักเรียนนั่งตามกลุ่มและนัดหมายให้นักเรียนนั่งประจำกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไปทุกครั้ง 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง "ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์" (ตอนที่ 1) ให้นักเรียนอ่านคนละ 1 ชุด ในเวลา 5 นาที 2.2 ครูแจกใบงานให้นักเรียนกลุ่มละ 1 แผ่น แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายโดยเขียน คำตอบในใบงาน เมื่อหมดเวลา 3 นาที ให้เปลี่ยนกลุ่มกันตรวจ	1. แผนภูมิขั้นตอนการใช้เทคนิควงล้ออนาคต 2. กรณีตัวอย่างเรื่อง "ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์" (ตอนที่ 1) คนละ 1 ชุด 3. ใบงาน กลุ่มละ 1 แผ่น 4. กระดาษเปล่า คนละ 2 แผ่น 5. ดินสอ คนละ 1 แท่ง 6. ยางลบ คนละ 1 ก้อน 7. แผนภูมิการวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
			2.3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อเฉลยคำตอบ กลุ่มใดตอบถูกต้องจะได้รับคะแนนข้อละ 1 คะแนน เก็บสะสมไว้ 2.4. ครูให้นักเรียนฝึกการคาดการณ์ไกลถึงผลที่จะเกิดจากการนำวัตถุมีสายไฟมาต่อกับถ่านไฟฉายจะทำให้เกิดอะไรขึ้นและจะมีผลกระทบต่อนื่องอย่างไร โดยให้นักเรียนใช้เทคนิคการพยากรณ์ แล้วเขียนเป็นแผนภูมิลงในกระดาษที่ครูแจกให้กลุ่มละ 1 แผ่นในเวลา 5 นาที โดยใช้เทคนิควงล้ออนาคตตามขั้นตอนที่ติดไว้บนกระดานดำ 2.5. ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์การคาดการณ์ไกลของนักเรียนแต่ละกลุ่มในข้อ 2.4 โดยใช้เทคนิควงล้ออนาคตและให้นักเรียนตรวจสอบผลการคาดการณ์ไกลของกลุ่มจากแผนภูมิ (ภาพประกอบ 4) ที่ติดบนกระดานดำ พร้อมกับเลือกแนวทางปฏิบัติจากการคาดการณ์ไกลในกรณีของอาจารย์วิริยะ ที่จะไม่ให้เกิดผลเสีย 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนการใช้เทคนิควงล้ออนาคตและประโยชน์ของเทคนิควงล้ออนาคต 3.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปผล จากการที่อาจารย์วิริยะมีลักษณะการกระทำบางอย่างที่มุ่งอนาคตและไม่มุ่งอนาคต ทำให้เกิดผลดีผลเสียจนเห็นข้อแตกต่าง	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
3	ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถใน การวางแผนเกี่ยวกับการ การศึกษา	1. เพื่อให้นักเรียน ได้ฝึกการวางแผน โดยใช้เทคนิคกึ่งไม่ สัมพันธ์ 2. เพื่อให้นักเรียน ได้เห็นแบบอย่าง การวางแผนเกี่ยว กับการศึกษา 3. เพื่อให้นักเรียน ตระหนักถึงผลดีและ คุณค่าของความ เพียรพยายาม 4. เพื่อให้นักเรียน สามารถตั้งจุดมุ่ง หมายในการศึกษา ได้	กันได้ชัดเจน 3.3 ครูให้นักเรียนแต่ละคน คาดการณ์ไกลโดยกำหนดเป้า หมายเกี่ยวกับการศึกษา โดย พิจารณาจากความเป็นไปได้จาก สภาพการณ์ปัจจุบันในด้านส่วน ตัว ด้านทุนสนับสนุนและด้านผล การศึกษาของตนเอง ดังเช่นที่ อาจารย์วิริยะ พิจารณาความเป็น ไปได้จากสภาพการณ์ปัจจุบันของ ตนซึ่งเป็นคนตาบอด เสร็จแล้วนำ เสนอหน้าชั้น 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ครูสังเกตจากการที่ นักเรียนแสดงความคิดเห็นขณะ ปฏิบัติกิจกรรมข้างต้น 4.2 ครูพิจารณาจากคะแนน ที่นักเรียนแต่ละกลุ่มทำได้ 1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม 1.1 ครูทักทายนักเรียนใน เรื่องทั่วไป 1.2 ครูให้นักเรียนช่วยกัน สรุปความสำคัญของลักษณะมุ่ง อนาคต 1.3 ครูให้นักเรียน ช่วยกัน สรุปเรื่องราวตอนสุดท้ายของกรณี ตัวอย่างเรื่อง “ชีวิตจริงของผู้ช่วย ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริ พงศ์พันธุ์” (ตอนที่ 1) 1.4 ครูอธิบายขั้นตอนการใช้ เทคนิคกึ่งไม่สัมพันธ์รวมทั้ง ประโยชน์ของเทคนิคกึ่งไม่สัมพันธ์ แล้วจัดแผนภูมิขั้นตอนการใช้ เทคนิคกึ่งไม่สัมพันธ์บน กระดานดำ	1. แผนภูมิขั้นตอน การใช้เทคนิคกึ่ง ไม่สัมพันธ์ 2. กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ชีวิตจริง ของผู้ช่วย ศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริ พงศ์พันธุ์” (ตอน ที่ 2) คนละ 1 ชุด 3. ไปงานกลุ่มละ 1 แผ่น 4. กระดาษเปล่า คนละ 2 แผ่น 5. ดินสอ คนละ 1 แท่ง 6. ยางลบ คนละ

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
			2. ขั้นตอนดำเนินการ 2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง "ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิจารณ์ นามศิริพงศ์พันธุ์" (ตอนที่ 2) ให้นักเรียนอ่านคนละ 1 ชุด ในเวลา 5 นาที 2.2 ครูแจกใบงานให้นักเรียนกลุ่มละ 1 แผ่น แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายโดยเขียนคำตอบในใบงาน เมื่อหมดเวลา 3 นาทีให้เปลี่ยนกลุ่มกันตรวจ 2.3 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย เพื่อเฉลยคำตอบ กลุ่มใดตอบถูกต้องจะได้รับคะแนนข้อละ 1 คะแนน เก็บสะสมรวมกับครั้งก่อน 2.4 ครูให้นักเรียนนำเป้าหมายเกี่ยวกับอาชีพที่อาจารย์วิจารณ์คิดจะทำมาเขียนแนวทางเลือกโดยใช้เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์ ลงในกระดาษที่แจกให้กลุ่มละ 1 แผ่นในเวลา 5 นาที 2.5 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลงานของแต่ละกลุ่ม แล้วให้นักเรียนตรวจดูผลงานของกลุ่มจากแผนภูมิ (ภาพประกอบ 5) ที่ติดบนกระดานดำพร้อมกับวิเคราะห์แนวทางเลือกปฏิบัติ 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนการใช้เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์และประโยชน์ของการใช้เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์ 3.2 ครูให้นักเรียนประยุกต์หลักการเพื่อนำไปใช้ในการวาง	1 ก้อน 7. แผนภูมิการวิเคราะห์เป้าหมายโดยใช้เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
4	ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถในการ วางแผนเกี่ยวกับการ ศึกษา	1. เพื่อให้นักเรียน สามารถวางแผน เกี่ยวกับการศึกษา อย่างเป็นระบบ 2. เพื่อให้นักเรียน สามารถวางแผน เกี่ยวกับการศึกษา โดยใช้เทคนิคกึ่งไม้ สัมพันธ์ได้ 3. เพื่อให้นักเรียน เห็นแบบอย่างผู้ที่มี ความอดทน ไม่ ย่อท้อต่ออุปสรรค เชื่อผลจากการ กระทำ	แผนเกี่ยวกับการศึกษาหลังเรียน จบ ม. 6 โดยให้นักเรียนกำหนด เป้าหมายในการศึกษาโดยใช้ เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์ 3.3 ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อดี – ข้อเสียของแต่ละทางเลือก พิจารณาความเป็นไปได้ของทาง เลือก 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ครูสังเกตนักเรียนขณะ ปฏิบัติกิจกรรมข้างต้น 4.2 ครูพิจารณาคะแนนที่ นักเรียนแต่ละกลุ่มทำได้ 1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม 1.1 ครูทักทายนักเรียนในเรื่อง ทั่วไป 1.2 ครูให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้ จากกิจกรรมที่ผ่านมา 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 ครูให้นักเรียนอ่านกรณีตัว อย่างเรื่อง “ไม่ไกลเกินเอื้อม” ใน เวลา 3 นาที 2.2 ครูแจกใบงานให้นักเรียน แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและ เขียนตอบในเวลา 3 นาที 2.3 ครูให้นักเรียน 2 กลุ่ม เปลี่ยนกันตรวจคำตอบ 2.4 ครูและนักเรียนร่วมกัน เฉลยคำตอบ กลุ่มใดตอบถูกต้อง จะได้รับคะแนนข้อละ 1 คะแนน เก็บสะสมรวมกับครั้งก่อน 2.5 ครูให้นักเรียนใช้เทคนิคกึ่ง ไม้สัมพันธ์ เขียนแนวทางแก้ ปัญหาในการปรับปรุงภาษา อังกฤษของสมาชิก 2.6 ครูและนักเรียนร่วม	1. กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ไม่ไกล เกินเอื้อม” คนละ 1 ชุด 2. กระดาษเปล่า กลุ่มละ 13 แผ่น 3. ดินสอ คนละ 1 แท่ง 4. ยางลบ คนละ 1 ก้อน 5. ใบงาน กลุ่มละ 1 แผ่น 6. แผนภูมิการ วิเคราะห์โดยใช้ เทคนิคกึ่งไม้ สัมพันธ์

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
5	ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถอดกลั้น ต่อความต้องการใน ปัจจุบัน	1. เพื่อให้นักเรียน ตระหนักถึงคุณค่า ของความสามารถ อดกลั้นต่อความ ต้องการในปัจจุบัน 2. เพื่อให้นักเรียน สามารถควบคุมตน เองไปสู่ความสำเร็จ โดยใช้เทคนิควงล้อ อนาคตได้	อภิปราย การแก้ปัญหา และให้ นักเรียนตรวจแผนภูมิการ วิเคราะห์ปัญหา (ภาพประกอบ 6) 2.7 ครูให้นักเรียนฝึกวางแผน ปรับปรุงวิชาที่นักเรียนเรียนอ่อนที่ สุด ลงในกระดาษเปล่าคนละ 1 แผ่น โดยใช้เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์ เสร็จแล้วนำผลงานของตนมา อภิปรายในกลุ่ม 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ครูให้นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้ จากกรณีตัวอย่างและการประยุกต์ ใช้ 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ครูสังเกตนักเรียนขณะ เข้าร่วมกิจกรรม 4.2 ครูพิจารณาจากคะแนนที่ นักเรียนแต่ละกลุ่มทำได้ 1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม 1.1 ครูทักทายนักเรียนใน เรื่องทั่วไป 1.2 ครูให้นักเรียนสรุป ประโยชน์ของความสามารถใน การวางแผน 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 ครูให้นักเรียนอ่านกรณี ตัวอย่างเรื่อง "อนาคตของอรุณ" จากเอกสารที่แจกในเวลา 3 นาที 2.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม วิเคราะห์กรณีตัวอย่างเรื่อง "อนาคตของอรุณ" โดยให้ นักเรียนเขียนแผนภูมิวิเคราะห์ การกระทำของคนที่ยาวกลางคืนที่ เป็นผลเสียโดยใช้เทคนิควงล้อ อนาคต	1. กรณีตัวอย่าง เรื่อง "อนาคต ของอรุณ" 2. กระดาษเปล่า กลุ่มละ 13 แผ่น 3. ดินสอ คนละ 1 แท่ง 4. ยางลบ คนละ 1 ก้อน 5. แผนภูมิการ วิเคราะห์เรื่อง "อนาคตของ อรุณ" โดยใช้ เทคนิควงล้อ อนาคต

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
			2.3 ครูให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์จากแผนภูมิ (ภาพประกอบ 7) พร้อมกับให้นักเรียนเปรียบเทียบกับแผนภูมิที่นักเรียนทำ 2.4 ครูให้นักเรียนแต่ละคนนำการกระทำของตนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ไม่สามารถควบคุมได้มาวิเคราะห์ผลกระทบโดยใช้เทคนิควงล้ออนาคตแล้วนำมาอภิปรายในกลุ่ม 2.5 ครูยกตัวอย่างการกระทำของบุคคลในอดีตที่เป็นประโยชน์มาจนถึงปัจจุบันนี้ เช่น พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทย แล้วครูให้นักเรียนร่วมกันยกตัวอย่างบุคคลหรือการกระทำอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ไปถึงอนาคต 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลจากการที่เพื่อนของอรุณไม่รู้จักอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันทำให้เกิดผลเสียหายต่อตนเองและผู้อื่นทั้งชื่อเสียง เงิน และเวลาอย่างไร 3.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ของความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันและประโยชน์ของการใช้เทคนิควงล้ออนาคต 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรมข้างต้น	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
6	ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถอดกลั้น ต่อความต้องการใน ปัจจุบัน	1. เพื่อให้นักเรียน สามารถอดกลั้นต่อ ความต้องการใน ปัจจุบัน 2. เพื่อให้นักเรียนรู้ วิธีเรียนอย่างมีประ สิทธิภาพ	1. ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม 1.1 ครูทักทายนักเรียนใน เรื่องทั่วไป 1.2 ครูให้นักเรียนช่วยกัน สรุปถึงประโยชน์ของความ สามารถอดกลั้นต่อความต้องการ ในปัจจุบัน 2. ชี้นำดำเนินการ 2.1 ครูให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายในกลุ่มและเขียนแผนภูมิ องค์ประกอบของการเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพโดยใช้เทคนิคกึ่งไม้ สัมพันธ์ ในเวลา 10 นาทีโดยร่าง ในกระดาษที่แจก แล้วให้นักเรียน เขียนลงกระดาษโปสเตอร์เพื่อนำ เสนอหน้าชั้น นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้น 2.2 ครูและนักเรียนร่วมกัน อภิปรายจากแผนภูมิที่นักเรียนแต่ละ กลุ่มนำเสนอ เพื่อให้นักเรียน เปรียบเทียบข้อแตกต่างจากการ ทำงานในกลุ่ม 2.3 ครูจัดแผนภูมิวิเคราะห์ การเรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดย ใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์ (ภาพ ประกอบ 8) เพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบ ผลงานของกลุ่ม 2.4 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ใช้เทคนิควงล้ออนาคตวิเคราะห์หา สาเหตุที่จะทำให้การเรียนขาดประ สิทธิภาพ วิเคราะห์ว่าจะต้องใช้ ความอดกลั้นในเรื่องใดและจะอด กลั้นอย่างไร จึงจะทำให้การเรียนมี ประสิทธิภาพ	1. แผนภูมิ วิเคราะห์การ เรียนอย่างมีประ สิทธิภาพโดยใช้ เทคนิคกึ่งไม้ สัมพันธ์ 2. กระดาษ โปสเตอร์ กลุ่ม ละ 1 แผ่น 3. กระดาษเปล่า คนละ 2 แผ่น 4. ดินสอ คนละ 1 แท่ง 5. ยางลบคนละ 1 ก้อน 6. ปากกาเคมี กลุ่ม ละ 1 ด้าม 7. สก๊อตเทป 1 ม้วน

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
7	ลักษณะมุ่งอนาคต : ความเพียรพยายามที่ จะต่อสู้กับอุปสรรค ต่าง ๆ	เพื่อให้นักเรียนมี ความเพียรพยายาม ที่จะต่อสู้กับอุปสรรค ต่าง ๆ	2.5 ครูให้นักเรียนส่งตัวแทน กลุ่มละ 1 คน ออกมานำเสนอผล การวิเคราะห์คนละ 7 นาที 3. ขั้นสรุปและประยุกต์ หลักการ ครูให้นักเรียนร่วมสรุปและ ประยุกต์หลักการที่จะทำให้ นักเรียนสามารถอดกลั้นต่อความ ต้องการในปัจจุบัน 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้า ร่วมกิจกรรม 1. ขั้นนำเข้าสู่วิธีการ 1.1 ครูทักทายนักเรียนใน เรื่องทั่วไป 1.2 ครูให้นักเรียนช่วยกัน สรุป วิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 ครูให้นักเรียนสำรวจ ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคต ที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถบรรลุ เป้าหมายทางการศึกษาที่วางไว้ได้ 2.2 ให้นักเรียนกำหนดแนว ทางปฏิบัติเกี่ยวกับความเพียร พยายามของนักเรียนในปัจจุบันที่ จะช่วยแก้ปัญหาหรือฝ่าฟัน อุปสรรคในข้อ 2.1 โดยใช้เทคนิค กิ้งไม้สัมพันธ์ 2.3 ให้นักเรียนนำเสนอแนว ทางปฏิบัติจากข้อ 2.2 ภายในกลุ่ม แล้วกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอ หน้าชั้น โดยเขียนแนวทางปฏิบัติ เป็นแผนภูมิที่ใช้เทคนิคกิ้งไม้ สัมพันธ์	1. กระดาษเปล่า คนละ 1 แผ่น 2. กระดาษ โปสเตอร์ กลุ่ม ละ 1 แผ่น 3. ดินสอ คนละ 1 แท่ง 4. ยางลบ คนละ 1 ก้อน 5. ปากกาเคมี กลุ่มละ 1 ด้าม 6. สก๊อตเทป 1 ม้วน

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
8	ลักษณะมุ่งอนาคต	1. นักเรียนสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา 2. นักเรียนสามารถวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา 3. นักเรียนสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน 4. นักเรียนมีความเพียรพยายามจะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ	3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 ครูให้นักเรียนแต่ละคนยกตัวอย่างตนเองเกี่ยวกับสถานการณ์ในอดีตและปัจจุบันที่นักเรียนประสบความสำเร็จหรือฝ่าฟันอุปสรรคไปได้เพราะใช้ความเพียรพยายาม 3.2 ครูให้นักเรียนสรุปและประยุกต์หลักการที่จะกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความเพียรพยายามเพื่อจะแก้ปัญหาหรือฝ่าฟันอุปสรรคในเรื่องอื่น 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตนักเรียนขณะร่วมกิจกรรม 1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปองค์ประกอบที่ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพ 2. ขั้นดำเนินการ 2.1 ครูแจกเอกสารเรื่อง "โล่ชีวิต" ให้นักเรียนอ่านในเวลา 5 นาที 2.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญ 2.3 ครูอธิบายถึงวิธีการใช้และประโยชน์ของเทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario Technique) 2.4 ครูให้นักเรียนแต่ละคนเขียนเรื่อง "อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555" โดยให้เขียนเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ สิ่งเกี่ยวกับชีวิตของนักเรียนในปัจจุบันและสิ่งที่นักเรียนต้องการจะทำ ต้องการ	1. เอกสารเรื่อง "โล่ชีวิต" คนละ 1 แผ่น 2. กระดาษเปล่า คนละ 1 แผ่น 3. ดินสอ คนละ 1 แท่ง 4. ยางลบ คนละ 1 ก้อน

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
9	ลักษณะมุ่งอนาคต	1. นักเรียนสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา 2. นักเรียนสามารถวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา 3. นักเรียนสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน 4. นักเรียนมีความเพียรพยายามจะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ	จะทำให้เกิดหรือคาดการณ์ว่าจะเกิดกับตัวนักเรียนใน พ.ศ. 2555 ทั้งทางที่ดีและไม่ดี โดยใช้เทคนิคการสร้างภาพอนาคต ซึ่งเนื้อหาจะกล่าวถึงว่านักเรียนจะก้าวจากปัจจุบันไปสู่อนาคตได้อย่างไรให้นำข้อเท็จจริงต่าง ๆ มารวมเข้าไว้ด้วยกัน นักเรียนสามารถสร้างภาพอนาคตได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงอดีต อะไรจะเกิดขึ้นบ้างถ้านักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้นักเรียนบอกเหตุผลสนับสนุนเรื่องราวที่นักเรียนจินตนาการ โดยใช้เวลา 30 นาที ความยาวอย่างต่ำ 1 หน้ากระดาษ เพื่อนำเสนอหน้าชั้นในกิจกรรมครั้งต่อไป 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ครูให้นักเรียนสรุปการใช้เทคนิคการสร้างภาพอนาคต 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม 1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม 1.1 ครูให้นักเรียนสรุปถึงเทคนิคการสร้างภาพอนาคต 1.2 ครูชี้แจงนักเรียนว่าจะสมมติเรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ “อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555” ขึ้นมาครั้งละ 1 เรื่อง รวม 4 เรื่อง แล้วให้นักเรียนอ่านและอภิปราย 2. ขั้นดำเนินการ 2.1. ครูให้นักเรียนออกมาอ่านเรื่องที่ตนเองเขียน 2.2. ครูให้นักเรียนร่วมกัน	เรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ “อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555” จำนวน 12 แผ่น

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
10	ลักษณะมุ่งอนาคต	1. นักเรียนสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา 2. นักเรียนสามารถวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา 3. นักเรียนสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน 4. นักเรียนมีความเพียรพยายามจะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ	อภิปรายเรื่องที่เพื่อนเขียนว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน โดยนำเทคนิควงล้ออนาคต และเทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์มาพิจารณาประกอบ 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ของเทคนิคการสร้างภาพอนาคต เพิ่มเติมจากกิจกรรมครั้งที่ 8 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ 1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม 1.1 ครูให้นักเรียนสรุปถึงประโยชน์ของการสร้างภาพอนาคต 1.2 ครูชี้แจงนักเรียนว่าจะสุ่มหยิบเรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ "อนาคตของฉันในพ.ศ. 2555" ขึ้นมาครั้งละ 1 เรื่อง รวม 4 เรื่อง แล้วให้นักเรียนอ่านและอภิปราย 2. ขั้นดำเนินการ 2.1. ครูให้นักเรียนออกมาอ่านเรื่องที่ตนเองเขียน 2.2. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่เพื่อนเขียนว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน โดยนำเทคนิควงล้ออนาคต และเทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์มาพิจารณาประกอบ 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปหาสาเหตุว่าเพราะอะไรเรื่องที่เพื่อนเขียนบางตอนจึงเป็นจริงไม่ได้	เรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ "อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555" จำนวน 8 แผ่น

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
11	ลักษณะมุ่งอนาคต	1. นักเรียนสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา 2. นักเรียนสามารถวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา 3. นักเรียนสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน 4. นักเรียนมีความเพียรพยายามจะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ	4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม 1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม 1.1 ครูให้นักเรียนสรุปถึงสาเหตุเรื่องที่เพื่อนเขียนบางตอนเป็นจริงไม่ได้เพราะอะไร 1.2 ครูชี้แจงนักเรียนว่าจะสุมหิบบเรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ "อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555" ขึ้นมาครั้งละ 1 เรื่อง รวม 4 เรื่อง แล้วให้นักเรียนอ่านและอภิปราย 2. ขั้นดำเนินการ 2.1. ครูให้นักเรียนออกมาอ่านเรื่องที่ตนเองเขียน 2.2: ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่เพื่อนเขียนว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน โดยนำเทคนิควงล้ออนาคต และเทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์มาพิจารณาประกอบ 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปหาสาเหตุว่าเพราะอะไรเรื่องที่เขียนจึงเป็นจริงไม่ได้ 4. ขั้นประเมินผล ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม	เรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ "อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555" จำนวน 4 แผ่น
12	ปัจจัยนิเทศ สรุปลักษณะมุ่งอนาคต ประโยชน์ของการมุ่งอนาคตและประโยชน์ของโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต	1. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงลักษณะมุ่งอนาคตโดยสรุป 2. เพื่อให้ นักเรียนได้ทราบถึงประโยชน์ของการมุ่ง	1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ครูให้นักเรียนปรบมือตามจังหวะและให้นักเรียนที่ปรบผิดจังหวะออกมาหน้าชั้น 2. ขั้นดำเนินการ 2.1. ครูให้นักเรียนที่ออกมา	แผนภูมิลักษณะมุ่งอนาคต, ประโยชน์ของการมุ่งอนาคต

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	สื่อ
		อนาคต 3. เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต	หน้าชั้นเป็นผู้อธิบายความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต 2.2. ครูให้นักเรียนที่เหลืออยู่ร่วมอภิปรายเพิ่มเติม 2.3. ครูจัดแผนภูมิลักษณะมุ่งอนาคตบนกระดานดำ 3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ 3.1 นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ของการมุ่งอนาคต และประโยชน์ของโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน 3.2 ครูจัดแผนภูมิประโยชน์ของการมุ่งอนาคต 4. ขั้นประเมินผล 4.1 ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ 4.2 ครูสรุปเพิ่มเติมและมอบรางวัลให้แก่กลุ่มที่ตอบคำถามได้คะแนนสูงสุด 4.3 ครูกล่าวปิดการทดลอง	

โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนมีกิจกรรม รวม 12 ครั้ง ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

- ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์
- ครั้งที่ 2 ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา
- ครั้งที่ 3 ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา
- ครั้งที่ 4 ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา
- ครั้งที่ 5 ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน
- ครั้งที่ 6 ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน
- ครั้งที่ 7 ลักษณะมุ่งอนาคต : ความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ
- ครั้งที่ 8 ลักษณะมุ่งอนาคต
- ครั้งที่ 9 ลักษณะมุ่งอนาคต
- ครั้งที่ 10 ลักษณะมุ่งอนาคต
- ครั้งที่ 11 ลักษณะมุ่งอนาคต
- ครั้งที่ 12 ปัจฉิมนิเทศ สรุปลักษณะมุ่งอนาคต ประโยชน์ของการมุ่งอนาคตและประโยชน์ของโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 1

หัวข้อ ปฐมนิเทศ ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

สื่อที่ใช้ แผนภูมิสรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต เทคนิคการพยากรณ์

และจุดมุ่งหมายของโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

1.1 ครูแนะนำตนเองและทักทายนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป

1.2 ครูให้นักเรียนปรับมือตามจังหวะที่กำหนด นักเรียนคนใดปรับมือผิดจังหวะ

ครูเรียกให้ออกมาแนะนำตัวหน้าชั้น

1.3 ครูให้นักเรียนที่แนะนำตัวเสร็จแล้วเรียกเพื่อนที่นักเรียนสนใจให้ออกมา

แนะนำตัวและให้นักเรียนที่เพิ่งแนะนำตัวเสร็จเรียกเพื่อนคนต่อไปให้ออกมาแนะนำตัวทำเช่นนั้นจนครบทุกคน

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ครูเรียกนักเรียนครั้งละ 1 คนให้ออกมาบอกชื่อเพื่อนที่แนะนำตัว ใครบอกไม่

ถูกต้องจะต้องเป็นผู้อภิปรายความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์ ตามความเข้าใจของนักเรียน ขณะอภิปรายสามารถเรียกเพื่อนคนอื่นร่วมอภิปรายได้

2.2 ครูให้นักเรียนร่วมสรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์ พร้อมกับติดแผนภูมิสรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และเทคนิคการพยากรณ์บนกระดานดำ

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปจุดมุ่งหมายของโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน

4. ขั้นประเมินผล

ครูสังเกตจากการที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นขณะปฏิบัติกิจกรรม

แนวทางการสรุป

ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคาดการณ์ไกลจากการกระทำเกี่ยวกับการเรียนของตน เห็นความสำคัญของผลดีและผลเสียที่จะเกิดในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับผลดีหรือป้องกันผลเสีย ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองให้กระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในภายหลัง มีความเพียรพยายามปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ได้

เทคนิคการพยากรณ์ หมายถึง วิธีการพิจารณาความเป็นไปได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างมีระบบ โดยพิจารณาความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อช่วยในการวางแผนอนาคต เทคนิคการพยากรณ์ที่นำมาใช้มีดังนี้

1. เทคนิควงล้ออนาคต (Future Wheels)
2. เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์ (Relevance Tree Technique)
3. เทคนิคการสร้างภาพอนาคต (Scenario Technique)

จุดมุ่งหมายโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของตนโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์ได้

โครงการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 2

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคาดการณ์ไกลโดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความสามารถคาดการณ์ไกลจากการกระทำของบุคคล
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษาโดยพิจารณาจากความเป็นไปได้จากสภาพการณ์ปัจจุบันในด้านส่วนตัว ด้านทุนสนับสนุนและด้านผลการศึกษาของตนเอง
4. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

เทคนิควงล้ออนาคต

สื่อที่ใช้

1. แผนภูมิขั้นตอนการใช้เทคนิควงล้ออนาคต
2. กรณีตัวอย่างเรื่อง “ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์” (ตอนที่ 1) คนละ 1 ชุด
3. ใบงาน กลุ่มละ 1 แผ่น
4. กระดาษเปล่าคนละ 2 แผ่น
5. ดินสอ คนละ 1 แท่ง
6. ยางลบ คนละ 1 ก้อน
7. แผนภูมิการวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม

1.1 ครูทักทายนักเรียนในเรื่องทั่วไป

1.2 ครูทบทวนโดยให้นักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต และ

เทคนิคการพยากรณ์

1.3 ครูอธิบายขั้นตอนการใช้เทคนิควงล้ออนาคตรวมทั้งประโยชน์ของเทคนิค

วงล้ออนาคตแล้วจัดแผนภูมิขั้นตอนการใช้เทคนิควงล้ออนาคตบนกระดานดำ

1.4 ครูแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม โดยให้นักเรียนนับ 1,2 นักเรียนที่นับ 1 อยู่กลุ่มที่

1 นักเรียนที่นับ 2 อยู่กลุ่มที่ 2 ให้นักเรียนนั่งตามกลุ่มและนัดหมายให้นักเรียนนั่งประจำกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไปทุกครั้ง

2. ขั้นตอนดำเนินการ

2.1. ครูแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง "ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์" (ตอนที่ 1) ให้นักเรียนอ่านคนละ 1 ชุด ในเวลา 5 นาที

2.2. ครูแจกใบงานให้นักเรียนกลุ่มละ 1 แผ่น แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายโดยเขียนคำตอบในใบงาน เมื่อหมดเวลา 3 นาที ให้เปลี่ยนกลุ่มกันตรวจ

2.3. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อเฉลยคำตอบ กลุ่มใดตอบถูกต้องจะได้รับคะแนนข้อละ 1 คะแนน เก็บสะสมไว้

2.4. ครูให้นักเรียนฝึกการคาดการณ์ไกลถึงผลที่จะเกิดจากการนำวัตถุมีสายไฟมาต่อกับถ่านไฟฉายจะทำให้เกิดอะไรขึ้นและจะมีผลกระทบต่อเนื้ออย่างไร โดยให้นักเรียนใช้เทคนิคการพยากรณ์ แล้วเขียนเป็นแผนภูมิลงในกระดาษที่ครูแจกให้กลุ่มละ 1 แผ่นในเวลา 5 นาที โดยใช้เทคนิควงล้ออนาคตตามขั้นตอนที่ติดไว้บนกระดานดำ

2.5. ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์การคาดการณ์ไกลของนักเรียนแต่ละกลุ่มในข้อ 2.4 โดยใช้เทคนิควงล้ออนาคตและให้นักเรียนตรวจสอบผลการคาดการณ์ไกลของกลุ่มจากแผนภูมิ (ภาพประกอบ 4) ที่ติดบนกระดานดำพร้อมกับเลือกแนวทางปฏิบัติจากการคาดการณ์ไกลในกรณีของอาจารย์วิริยะ ที่จะไม่ให้เกิดผลเสีย

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนการใช้เทคนิควงล้ออนาคตและประโยชน์ของเทคนิควงล้ออนาคต

3.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปผล จากการที่อาจารย์วิริยะมีลักษณะการกระทำบางอย่างที่มุ่งอนาคตและไม่มุ่งอนาคต ทำให้เกิดผลดีผลเสียจนเห็นข้อแตกต่างกันได้ชัดเจน

3.3 ครูให้นักเรียนแต่ละคนคาดการณ์ไกลโดยกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษา โดยพิจารณาจากความเป็นไปได้จากสภาพการณ์ปัจจุบันในด้านส่วนตัว ด้านทุนสนับสนุนและด้านผลการศึกษาของตนเอง ดังเช่นที่อาจารย์วิริยะ พิจารณาความเป็นไปได้จากสภาพการณ์ปัจจุบันของตนซึ่งเป็นคนตาบอดเสร็จแล้วนำเสนอหน้าชั้น

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ครูสังเกตจากการที่นักเรียนแสดงความคิดเห็นขณะปฏิบัติกิจกรรมข้างต้น

4.2 ครูพิจารณาจากคะแนนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มทำได้

แนวทางการสรุป

1. ขั้นตอนการใช้เทคนิควงล้ออนาคต มีดังนี้
 - 1.1 ให้นักเรียนคำนึงถึงการกระทำที่เป็นปัญหาและไม่ใช่วิธีปัญหาของบุคคลเป็นศูนย์กลางซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบ
 - 1.2 ให้นักเรียนคาดคะเนเหตุการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดผลกระทบขึ้นอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงออกไป
 - 1.3 นำข้อมูลจากอดีตและปัจจุบันมาคาดการณ์แนวโน้มของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาต่อไปหรือไม่เป็นปัญหาก็ได้
2. ประโยชน์ของการใช้เทคนิควงล้ออนาคต คือทำให้นักเรียนได้ทราบและตระหนักถึงผลจากการกระทำนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจที่จะกระทำหรือหยุดการกระทำนั้นเสียเพราะสามารถคาดการณ์ไกลถึงผลของการกระทำว่าจะส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนและสังคมอย่างไร
3. การกระทำที่มีลักษณะมุ่งอนาคตช่วยทำให้นักคิดประสบความสำเร็จแต่การกระทำที่มีลักษณะไม่มุ่งอนาคตจะทำให้บุคคลนั้นได้รับความเสียหาย
4. ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความเพียรพยายาม อดทน อดกลั้น สามารถคาดการณ์ไกล ถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ (ตอนที่ 1)

อาจารย์วิริยะ เป็นบุตรคนที่ 8 ในจำนวนพี่น้อง 9 คน เกิดตำบลเทศบาล อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา พ่อ – แม่ ค้าขายของชำเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ความขยันหมั่นเพียรของพ่อแม่ และพี่ ๆ ทำให้ฐานะการเงินไม่ขัดสน เป็นครอบครัวระดับกลาง ๆ พ่อแม่และพี่ ๆ เห็นคุณค่าของการศึกษาและเชื่อว่าการศึกษจะช่วยพัฒนาอาชีพและพัฒนาชีวิต จึงได้ส่งเสียให้ อาจารย์วิริยะและน้องชายคนสุดท้องได้รับการศึกษาสูง ๆ การศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นของอาจารย์วิริยะ มีผลการเรียนนับว่าดีเยี่ยม ครองอันดับที่ 1-3 ของห้องเรียนมาตลอด อาจารย์ตั้งใจจะเรียนในคณะแพทยศาสตร์เพื่อเป็นแพทย์ในอนาคต

ขณะที่กำลังเรียนอยู่ปลายภาคการเรียนชั้น ม.ศ. 3 วันนั้นเป็นวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2510 อาจารย์วิริยะเหลือบไปเห็นแท่งวัตถุรูปร่างและขนาดคล้ายลิปสติกที่ผู้หญิงใช้ทาริมฝีปากตกอยู่ข้างกล่องเครื่องมือวิทยาศาสตร์ของอาจารย์ ซึ่งวางอยู่ข้าง ๆ โทรทัศน์ในบ้าน อาจารย์วิริยะคิดว่าเพื่อน ๆ ข้างบ้านที่มาดูโทรทัศน์คงลืมทิ้งไว้ เมื่อหยิบแท่งวัตถุนั้นมาดูใกล้ ๆ ก็เห็นมีสายไฟฟ้าผูกติดอยู่ด้วยที่ปลายทั้งสองข้าง อาจารย์คิดว่าเป็นอุปกรณ์วิทยาศาสตร์จึงลองเอาถ่านไฟฉายมาต่อกับสายไฟ เพื่อจะมีอะไรตื่นเต้นปรากฏให้เห็น ผลคือมีเสียงระเบิดกึกก้อง เพราะแท่งวัตถุนั้นเป็นแท่งชนวนระเบิดไดนาไมท์ อาจารย์วิริยะถูกส่งตัวไปที่โรงพยาบาลศิริราช นิ้วชี้และนิ้วกลางของมือซ้ายถูกตัดขาด นิ้วนี้ตาข้างซ้ายแหลกไม่เหลือแม้แต่ลูกนิยน์ตา อาจารย์ได้รับการผ่าตัดถึง 3 ครั้งแต่หมอช่วยไม่ได้ ทุกคนในบ้านรวมทั้งอาจารย์เสียใจอย่างมาก อาจารย์ร้องให้ทุกวันคิดว่าอนาคตคงต้องขอทานหรือขายสลากกินแบ่งฯ เพื่อเลี้ยงชีพ ทางบ้านวางแผนให้อาจารย์เข้ารับการฝึกอาชีพพระยะสัน

โชคร้ายมิได้เกิดกับคนเราตลอดไป อาจารย์วิริยะได้เข้าเรียนและพักอาศัยอยู่ในโรงเรียนสอนคนตาบอด ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนราชวิถี กรุงเทพมหานคร เมื่อได้รับรู้ข้อมูลใหม่ ๆ ได้เห็นทางเลือกในการดำเนินชีวิตหลายทางมากขึ้นจึงเกิดกำลังใจและมุ่งมั่นที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่

อาจารย์วิริยะเริ่มต้นด้วยการฝึกฝนช่วยตนเอง เพื่อจะได้ไม่ต้องเป็นภาระแก่ผู้อื่น อาจารย์ฝึกล้างจาน ชักผ้า รีดผ้า ฯลฯ จนในที่สุดก็สามารถทำอะไร ๆ ได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องรบกวนผู้อื่น

เมื่ออาจารย์ผ่านการฝึกช่วยตนเองและการใช้อักษรเบรลล์ตามวิธีการของคนตาบอดได้คล่องแคล่วแล้ว ก็ถึงเวลาที่ต้องเผชิญกับชีวิตภายนอกโรงเรียนสอนคนตาบอด โดยเริ่มกลับเข้าสู่ระบบการเรียนในโรงเรียนทั่วไป โรงเรียนที่อาจารย์เข้าเรียนคือ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ซึ่งคุณแม่เอธิการโรส มัว เป็นผู้แนะนำ ในโรงเรียนแห่งนี้มีนักเรียนตาบอด 7 คน แยกย้ายกันเรียนปนกับนักเรียนตาปกติ

ระยะแรกอาจารย์วิริยะ เริ่มเรียนก็ต้องช่วยตนเองเป็นอย่างมากต่อมาก็เรียนได้ดี อาจารย์ต้องช่วยเหลือตนเองด้วยการหมั่นท่องจำ เตรียมบทเรียนล่วงหน้า และผลแห่งความพยายามมุ่งมั่นวิริยะอุตสาหะอย่างสม่ำเสมอ ทำให้อาจารย์สำเร็จชั้น ม.ศ. 3 ด้วยคะแนนดีเยี่ยม คือ 80 กว่าเปอร์เซ็นต์

การศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนเซนต์คาเบรียลต้องยุติลงเพียงเท่านี้ เพราะโรงเรียนแห่งนี้ แม้จะเปิดการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.ศ. 4 และ ม.ศ. 5 แต่ก็เปิดสอนเฉพาะสายวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เท่านั้น สำหรับอาจารย์ซึ่งตาบอดจะเรียนทางสายวิชานี้ย่อมไม่เหมาะสมแน่ เพราะสายวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นำไปสู่อาชีพต่าง ๆ ที่ต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ นานา ซึ่งไม่เหมาะสมกับคนตาบอด จึงจำเป็นต้องย้ายไปเรียนในโรงเรียนอื่น ซึ่งเปิดสอนวิชาเกี่ยวกับศิลปและภาษา

คุณแม่อธิการโรส มัว เข้าใจถึงความจำเป็นนี้ดี ก็ได้ฝากฝังให้อาจารย์เข้าเรียนชั้น ม.ศ. 4 สายวิชาศิลปในโรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก การฝากฝังนี้ต้องกระทำกันล่วงหน้าเป็นปี และอาจารย์ต้องเตรียมตัวที่จะเรียนสายวิชาศิลปด้วยการเรียนภาษาฝรั่งเศสเพิ่มเติม

การเรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไป ก็ต้องใช้ความอดทนอดกลั้นมากพอสมควร เพราะทางโรงเรียนมิได้จัดอุปกรณ์การเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนตาบอดเป็นการเฉพาะ นักเรียนตาบอดต้องปรับตัวเองให้เข้ากับการเรียน ซึ่งใช้อุปกรณ์เอกสาร และห้องน้ำ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งจัดไว้สำหรับนักเรียนปกติ นอกจากต้องปรับตัวให้เข้ากับวัตถุเหล่านี้แล้ว ยังต้องปรับใจให้เข้ากับคนอื่นคือเพื่อน ๆ นักเรียนด้วยกัน ซึ่งมักจะแกล้งอาจารย์ด้วยความสนุกอยู่เสมอ ซึ่งอาจารย์เข้าใจดีจึงให้อภัยเพื่อน ๆ เสมอมา

ด้วยความวิริยะสมกับชื่อ อาจารย์ก็เรียนสำเร็จชั้น ม.ศ. 5 ด้วยคะแนนเป็นอันดับที่ 24 ของประเทศไทย อาจารย์ภูมิใจมาก เพราะในสมัยนั้นใคร ๆ ก็ต้องการสอบให้ได้คะแนนเป็น 1 ใน 50 คนแรกของประเทศ ทางโรงเรียนอัสสัมชัญเองก็ได้มอบเหรียญรางวัลให้อาจารย์ในฐานะที่เป็นนักเรียนซึ่งสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน

ใบงาน

กลุ่มที่.....

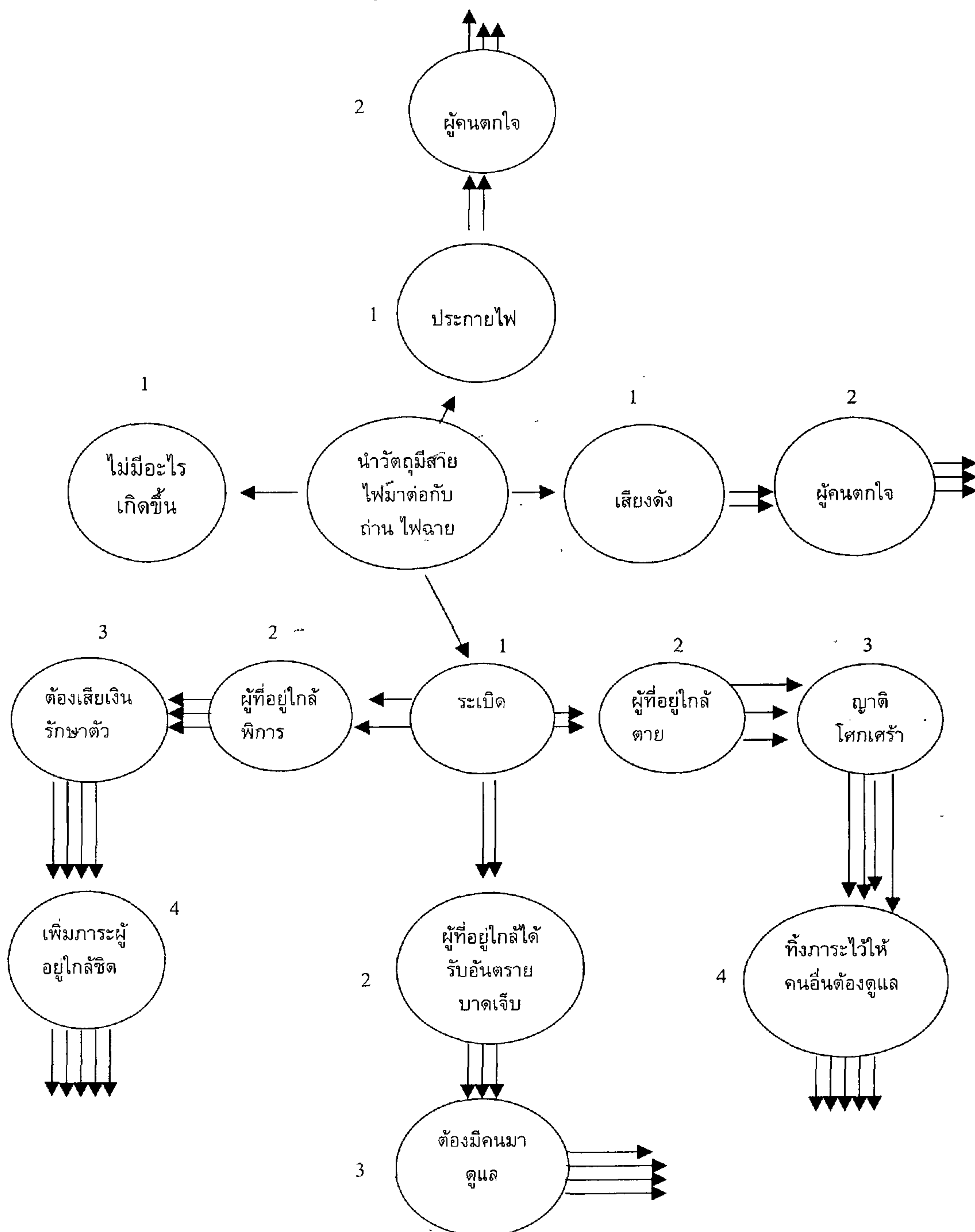
คะแนนที่ได้.....

จงตอบคำถามจากกรณีตัวอย่าง “ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริพงษ์พันธุ์”
(ตอนที่ 1)

1. การกระทำในข้อใดของอาจารย์วิริยะ ที่ ขาด การคาดการณ์ไกล ทำให้เกิดผลเสียหาย
 - ก. คิดว่าจะต้องไปขอทานหรือขายสลากกินแบ่งฯ
 - ข. เปลี่ยนสายการเรียนจากวิทย์เป็นศิลป์
 - ค. นำวัตถุที่มีสายไฟฟ้าไปต่อกับถ่านไฟฉาย
2. อาจารย์วิริยะ เปลี่ยนเป้าหมายการศึกษาโดยเลือกเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายศิลป์ เพราะ
 - ก. ไม่ชอบสายวิทยาศาสตร์
 - ข. สายวิทย์นำไปสู่อาชีพต่าง ๆ ที่ต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่เหมาะกับคนตาบอด
 - ค. อาจารย์วิริยะต้องการเรียนที่โรงเรียนอัสสัมชัญซึ่งเปิดสอนแต่สายศิลป์-~
3. ผลจากการที่อาจารย์วิริยะ มีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ ทำให้อาจารย์ได้ภาคภูมิใจในเรื่องใดมากที่สุด
 - ก. สำเร็จชั้น ม.ศ. 3 ด้วยคะแนนดีเยี่ยมคือ 80 กว่าเปอร์เซ็นต์
 - ข. ฝึกช่วยตนเองและเรียนการใช้อักษรเบรลล์ได้
 - ค. สำเร็จชั้น ม.ศ. 5 ด้วยคะแนนเป็นอันดับที่ 24 ของประเทศไทย
4. การกระทำในข้อใดของ อาจารย์วิริยะ ที่แสดงถึงลักษณะมุ่งมั่นมากที่สุดในที่สุด
 - ก. ความตั้งใจจะเรียนคณะแพทยศาสตร์
 - ข. ฝึกช่วยตนเองและการใช้อักษรเบรลล์
 - ค. มีความเพียรพยายาม อดทน อดกลั้น มีการวางแผนและปฏิบัติตามแผนเพื่อไปสู่เป้าหมายของการศึกษา

เฉลย ข้อ 1.ค, ข้อ 2 ข, ข้อ 3 ค. ข้อ 4. ค.

ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต (Future Wheels)
จากกรณีตัวอย่าง “ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์” (ตอนที่ 1)

โครงการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 3

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการวางแผนโดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์
2. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นแบบอย่างการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา
3. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลดีและคุณค่าของความเพียรพยายาม
4. เพื่อให้นักเรียนสามารถตั้งจุดมุ่งหมายในการศึกษาได้

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์

สื่อที่ใช้

1. แผนภูมิขั้นตอนการใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์
2. กรณีตัวอย่างเรื่อง “ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์”
(ตอนที่ 2) คนละ 1 ชุด
3. ใบงานกลุ่มละ 1 แผ่น
4. กระดาษเปล่าคนละ 2 แผ่น
5. ดินสอ คนละ 1 แท่ง
6. ยางลบ คนละ 1 ก้อน
7. แผนภูมิการวิเคราะห์เป้าหมายโดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์

การดำเนินกิจกรรม

1. ช้่นนำเข้าสู่กิจกรรม

- 1.1 ครูทักทายนักเรียนในเรื่องทั่วไป
- 1.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต
- 1.3 ครูให้นักเรียน ช่วยกันสรุปเรื่องราวตอนสุดท้ายของกรณีตัวอย่างเรื่อง “ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์” (ตอนที่ 1)
- 1.4 ครูอธิบายขั้นตอนการใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์รวมทั้งประโยชน์ของเทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์แล้วจัดแผนภูมิขั้นตอนการใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์บนกระดานดำ

2. ช้่นดำเนินการ

- 2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่างเรื่อง “ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์” (ตอนที่ 2) ให้นักเรียนอ่านคนละ 1 ชุด ในเวลา 5 นาที
- 2.2 ครูแจกใบงานให้นักเรียนกลุ่มละ 1 แผ่น แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายโดย

เขียนคำตอบในใบงาน เมื่อหมดเวลา 3 นาทีให้เปลี่ยนกลุ่มกันตรวจ

2.3 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย เพื่อเฉลยคำตอบ กลุ่มใดตอบถูกต้องจะได้รับคะแนนข้อละ 1 คะแนน เก็บสะสมรวมกับครั้งก่อน

2.4 ครูให้นักเรียนนำเป้าหมายเกี่ยวกับอาชีพที่อาจารย์วิริยะคิดจะทำมาเขียนแนวทางเลือกโดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์ ลงในกระดาษที่แจกให้กลุ่มละ 1 แผ่นในเวลา 5 นาที

2.5 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลงานของแต่ละกลุ่ม แล้วให้นักเรียนตรวจดูผลงานของกลุ่มจากแผนภูมิ (ภาพประกอบ 5) ที่ติดบนกระดานดำพร้อมกับวิเคราะห์แนวทางเลือกปฏิบัติ

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปขั้นตอนการใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์และประโยชน์ของการใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์

3.2 ครูให้นักเรียนประยุกต์หลักการเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาหลังเรียนจบ ม. 6 โดยให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายในการศึกษาโดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์

3.3 ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสียของแต่ละทางเลือก พิจารณาความเป็นไปได้ของทางเลือก

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ครูสังเกตนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมข้างต้น

4.2 ครูพิจารณาคะแนนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มทำได้

แนวทางการสรุป

1. ลักษณะของเทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์จะแสดงในรูปของกึ่งไม้สัมพันธ์ แผนภูมิ ซึ่งมีขั้นตอนการใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์ มีดังนี้

1.1 เขียนเป้าหมายอนาคต หรือสิ่งที่ต้องการจะทำไว้ด้านหนึ่งของกระดาษ

1.2 เขียนสถานการณ์ปัจจุบันไว้ด้านหนึ่งของกระดาษที่ตรงข้ามกับเป้าหมาย

อนาคต

1.3 เขียนแนวทางหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ที่จะไปสู่เป้าหมายกล่าวคือ ให้วางแผนว่าจะไปสู่อนาคตด้วยวิธีใดหรือจะหลีกเลี่ยงอย่างไรจากนั้นจะลากเส้นโยงแนวทางเลือกต่าง ๆ ที่สามารถไปถึงเป้าหมาย

1.4 จากนั้นจะลากเส้นโยงแนวทางเลือกต่าง ๆ ที่สามารถไปถึงเป้าหมาย

2. ประโยชน์ของการใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์คือช่วยให้นักเรียนได้ข้อจำกัดหรือมีทางเลือกในการวางแผนและการตัดสินใจเพื่อไปสู่อนาคตหรือหลีกเลี่ยงไม่ให้พบอนาคตที่ไม่ต้องการ

3. การวางแผนการศึกษาและความเพียรพยายามจะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ

ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ (ตอนที่ 2)

แม้อาจารย์วิริยะ จะเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วก็ยังไม่นับว่าเป็นผลสำเร็จของอาจารย์ อาจารย์เริ่มคิดอย่างหนักว่าควรจะเรียนต่อระดับอุดมศึกษาในวิชาการอะไรด้านใด จึงจะประกอบอาชีพในอนาคตได้ดีสำหรับคนตาบอด จากที่เคยอ่านเอกสารและจากการได้ยินได้ฟังมา ทราบว่าในต่างประเทศคนตาบอดมักเลือกเรียนด้านกฎหมายและจิตวิทยาสำเร็จแล้วก็ประกอบอาชีพทนายความ เป็นที่ปรึกษา เป็นนักแนะแนวแต่ในประเทศไทยในขณะนั้น งานที่ใช้วิชาความรู้ด้านจิตวิทยายังไม่แพร่หลาย ส่วนงานด้านการใช้วิชาความรู้ด้านกฎหมายนั้นแล้วก็ยังมีปัญหาในด้านความเป็นธรรมต่อคนตาบอด กฎระเบียบการรับคนตาบอดเข้าทำงานในสถานประกอบการของเอกชนยังไม่เปิดกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานทางราชการ ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ปิดโอกาสคนพิการเข้าทำงานรับราชการเป็นผู้พิพากษาและนิติกรอย่างสิ้นเชิง

อย่างไรก็ตามอาจารย์วิริยะก็ตัดสินใจเลือกเรียนวิชาการด้านกฎหมาย โดยตั้งใจว่าระหว่างที่เรียนไปก็จะต่อสู้เรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายสำหรับคนพิการไปด้วย

เมื่อตัดสินใจได้ดังนี้ ก็สมัครสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยยื่นใบสมัครเหมือนกับนักเรียนปกติทั่วไป หลังจากยื่นใบสมัครเรียบร้อยแล้ว ก็เขียนหนังสือถึงสภาการศึกษา (ในสมัยนั้นสภาการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ดูแลการสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา) เรียกร้องขอให้สภาการศึกษาจัดสอบเป็นพิเศษสำหรับนักเรียนตาบอด เวลาผ่านไปประมาณ 1 เดือนก่อนถึงวันสอบ อาจารย์ก็ได้รับหนังสือตอบจากสภาการศึกษาอนุญาตให้ทำการสอบเป็นกรณีพิเศษได้ โดยสอบตามตารางเวลาที่กำหนดเหมือนกับผู้สมัครสอบคนอื่น เพียงแต่ว่า ให้หาเพื่อนมาอ่านข้อสอบให้ฟังและเขียนคำตอบแทนอาจารย์ได้

เมื่อสภาการศึกษาประกาศผลการสอบคัดเลือก อาจารย์ก็สอบผ่านได้เข้าเรียนในคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ดังที่ตั้งใจไว้ ทั้งนี้ในขณะนั้นนักศึกษาปีที่ 1 ทุกคนเรียนรวมกันและเรียนวิชาเหมือน ๆ กันคือศิลปศาสตร์ เมื่อผ่านปีที่ 1 แล้ว นักศึกษาจึงแยกไปศึกษาตามคณะวิชาที่แต่ละคนต้องการ สำหรับอาจารย์ได้แยกเข้าเรียนในคณะนิติศาสตร์ เพื่อศึกษาวิชากฎหมายตามที่ได้ตั้งใจไว้

แม้จะอุทิศตนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย อาจารย์วิริยะก็ได้หย่อนยานในเรื่องการศึกษา ยังคงขยันหมั่นเพียร เตรียมบทเรียนอย่างสม่ำเสมอโดยได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ บ้าง จากทางคณะนิติศาสตร์บ้าง ผลที่สุดก็สำเร็จเป็นนิติศาสตร์บัณฑิต พร้อมเกียรตินิยมอันดับ 2 คะแนนเฉลี่ย 84.63 เปอร์เซนต์ พลาดไปเพียง .07 เปอร์เซนต์ เท่านั้นเอง ไม่เช่นนั้นแล้วคงได้คว้าเกียรตินิยมอันดับ 1

ตลอดเวลา 4 ปีที่เรียนอยู่ธรรมศาสตร์ อาจารย์ได้รับทุนภูมิพลอุดหนุนการศึกษาในฐานะนักศึกษาเรียนดี

ในวันพิธีรับพระราชทานปริญญาบัตร อาจารย์ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนช่วยประคองเดินขึ้นไปบนเวทีหอประชุม จากนั้นเขาก็เดินด้วยขาของตนเองไปยืนสงบนิ่งอยู่เบื้องหน้าพระพักตร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในหลวงของเรา เขายื่นมือขวาออกไปข้างหน้าก็ได้ยินพระสุรเสียงของในหลวง ซึ่งทรงตรัสว่า “ดีมาก เก่งมาก” จากนั้นก็รู้สึกมีใบปริญญาบัตรสัมผัสกับฝ่ามือของอาจารย์วิริยะ อาจารย์รีบเอางานรับพระราชทานปริญญาบัตรมาด้วยความรู้สึกดีใจ และภูมิใจยิ่ง

ปัญหาเรื่องการไม่รับคนพิการเข้าทำงานเป็นข้าราชการ ซึ่งอาจารย์รู้สึกกังวลอยู่ก่อนเข้าเรียนในคณะนิติศาสตร์ เริ่มทวีความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่อาจารย์กำลังเรียนอยู่ในปีที่ 4 ซึ่งกำลังจะจบการศึกษา อาจารย์ต่อสู้เรียกร้องร่วมกับสมาคมพิการทุกประเภทตลอดมา ผลคือทุกอย่างก็จบลงด้วยดี อาจารย์ได้เป็นอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์เมื่อได้เข้าทำงานประจำคณะนิติศาสตร์มีสิ่งยุ่งยากบ้างก็คือ การตรวจสอบข้อสอบของนักศึกษา ต้องอาศัยบุคคลที่ไว้วางใจได้มาช่วยอ่านคำตอบให้ฟังแล้วจึงให้คะแนน บุคคลที่มักมาช่วยก็มักเป็นนักศึกษาในคณะนิติศาสตร์นั่นเองระหว่างสอนกฎหมาย อาจารย์วิริยะก็สอบเนติบัณฑิต ได้วุฒิบัตรเนติบัณฑิตไทย (น.บ.ท.) รวมทั้งเรียนปริญญาโทด้านกฎหมายและสอบได้ปริญญาโทสาขากฎหมายแพ่งได้รับปริญญามหาบัณฑิต (น.ม.) อีกด้วย โดยเริ่มเรียน พ.ศ. 2520 จบปี 2524 จากนั้นก็ได้รับทุนการศึกษาเรียนต่อปริญญาโทต่างประเทศ วิชาภาษีซึ่งเป็นวิชาที่ยากมาก นอกจากนี้ก็ได้รับทุนเรียนภาษาอังกฤษอีกด้วย

มหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่อาจารย์วิริยะเข้าเรียนคือ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา เป็นมหาวิทยาลัยที่คนทั่วโลกยกย่องว่าเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียง 1 ใน 10 ของโลก

เมื่อสำเร็จการศึกษาวิชาภาษีจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ในปี พ.ศ. 2526 ได้รับปริญญา LL.M.IN TAXATION แล้ว ก่อนกลับเมืองไทย อาจารย์วิริยะได้ติดต่อผ่านสโมสรไลออน เพื่อขออนุญาตใช้สุนัขนำทาง ซึ่งได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีแล้ว

นับว่าอาจารย์วิริยะเป็นคนตาบอดชาวไทยคนแรกที่มีสุนัขนำทาง

สำหรับอาจารย์วิริยะ นอกจากมีโชคดีเพราะผลของการมุ่งมั่นหมั่นศึกษาจนสำเร็จปริญญาทั้งในและต่างประเทศแล้วยังประสบความสำเร็จทางด้านชีวิตสมรสอีกด้วย อาจารย์ได้สมรสกับคุณมณีซึ่งเคยเป็นนักศึกษาคณะนิติศาสตร์และได้เข้ามาเป็นอาสาสมัครช่วยงานอาจารย์วิริยะ

ชีวิตครอบครัวของอาจารย์วิริยะเป็นไปด้วยความราบรื่นมีสุข ขณะนี้มีลูกสาว และลูกชายรวม 3 คน

(ย่อจากหนังสือชีวิตต้องสู้ ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ 2539)

ใบงาน

กลุ่มที่.....

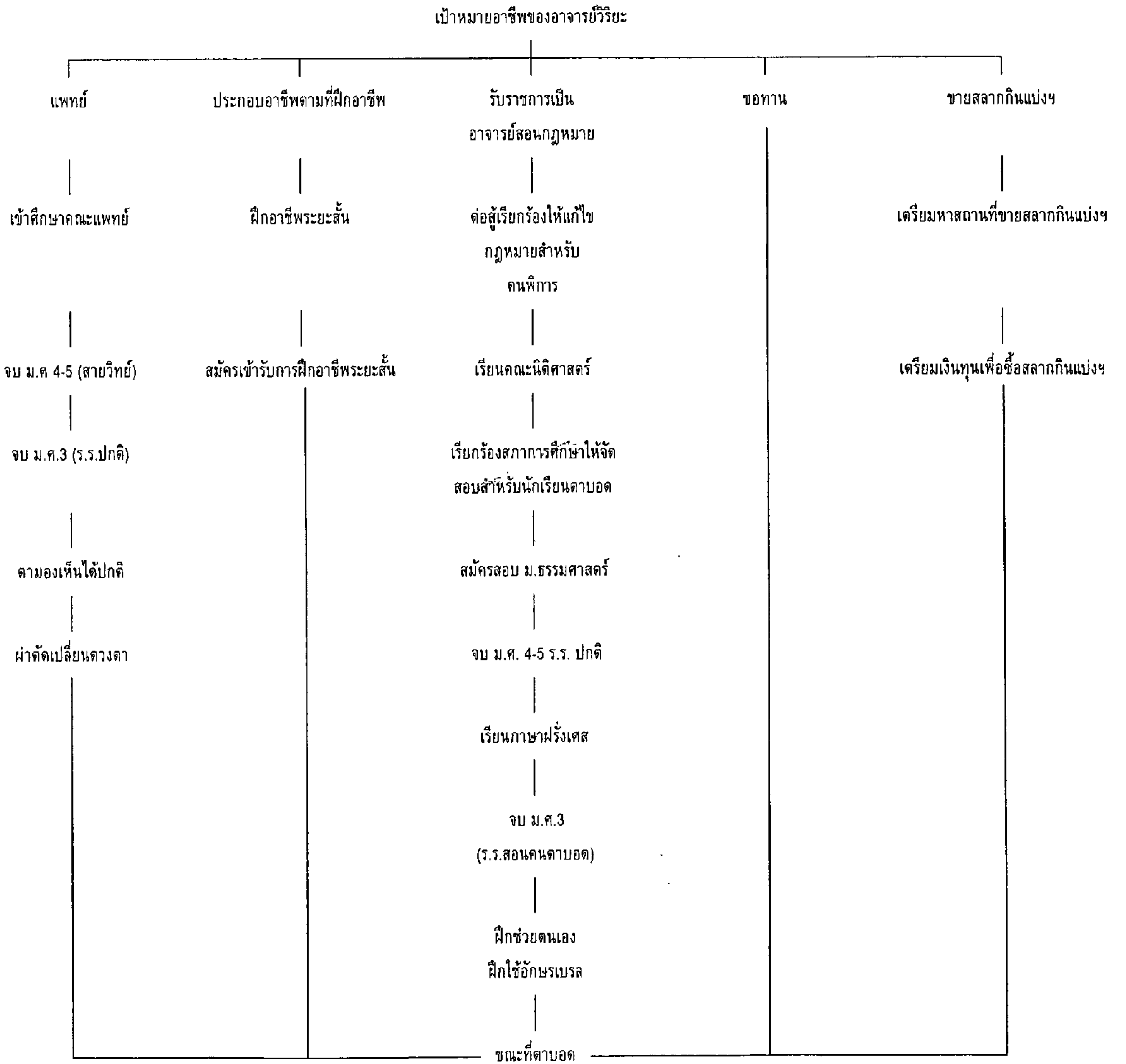
คะแนนที่ได้.....

จงตอบคำถามจากกรณีตัวอย่าง “ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริพงษ์พันธุ์”
(ตอนที่ 2)

1. อาจารย์วิริยะ วางแผนอย่างไรเพื่อให้สภาการศึกษาจัดสอบเข้ามหาวิทยาลัยเป็นพิเศษสำหรับนักเรียนตาบอด
 - ก. ยื่นใบสมัครสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - ข. เขียนหนังสือถึงสภาการศึกษาเรียกร้องขอให้มีการจัดสอบเป็นกรณีพิเศษ
 - ค. ทำตามข้อ ก, ข
2. อาจารย์วิริยะ ตัดสินใจเลือกเรียนกฎหมายโดยพิจารณาจาก
 - ก. เป็นความสามารถและความถนัดของตน
 - ข. เป็นอาชีพที่ชาวต่างประเทศเรียน
 - ค. การที่เคยอ่านเอกสารและรับรู้มาว่าคนตาบอดเรียนกฎหมายและประกอบอาชีพทนายความได้
3. การกระทำในข้อใดอันเป็นผลจากความเพียรพยายามที่อาจารย์วิริยะรู้สึกตื่นตัวและภูมิใจยิ่ง
 - ก. การได้รับทุนภูมิพลตลอด 4 ปี
 - ข. การได้รับพระราชทานปริญญาบัตรจากพระหัตถ์ในหลวงและการที่ท่านตรัสว่า “ดีมาก เก่งมาก”
 - ค. การสำเร็จเป็นเนติศาสตร์บัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 2
4. อาจารย์วิริยะ วางแผนอย่างไรที่ทำให้ราชการรับคนพิการเข้าทำงาน
 - ก. ขณะเรียนอยู่ปีสุดท้ายอาจารย์ต่อสู้เรียกร้องกับสภาคนพิการ ให้รับคนพิการเข้าเป็นข้าราชการ
 - ข. เรียนจนจบคณะนิติศาสตร์
 - ค. ยื่นใบสมัครเข้าทำงานที่ธรรมศาสตร์
5. อาจารย์วิริยะ ประสบความสำเร็จเพราะ
 - ก. ความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา
 - ข. มีความอดทนอดกลั้นและความเพียรพยายาม
 - ค. เป็นคนที่มุ่งมั่นาคด คือรู้จักตั้งเป้าหมายของตนเอง วางแผนและปฏิบัติตนด้วยความเพียรพยายาม อดทน อดกลั้น ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น

เฉลย ข้อ 1. ค, ข้อ 2 ก, ข้อ 3. ข, ข้อ 4. ก, ข้อ 5. ค,

ภาพประกอบ 5 ตัวอย่างการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์ (Relevance Tree Technique)
จากกรณีตัวอย่าง “ชีวิตจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริพงษ์พันธุ์” (ตอนที่ 2)

โครงการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 4

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาอย่างเป็นระบบ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาโดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สามพັນธุ์ได้
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นแบบอย่างผู้ที่มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เชื่อผลจากการกระทำ

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

เทคนิคกึ่งไม้สามพັນธุ์

สื่อที่ใช้

1. กรณีสตัวอย่างเรื่อง “ไม่ไกลเกินเอื้อม” คนละ 1 ชุด
2. กระดาษเปล่ากลุ่มละ 13 แผ่น
3. ดินสอ คนละ 1 แท่ง
4. ยางลบ คนละ 1 ก้อน
5. ใบงาน กลุ่มละ 1 แผ่น
6. แผนภูมิการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สามพັນธุ์

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม

- 1.1 ครูทักทายนักเรียนในเรื่องทั่วไป
- 1.2 ครูให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมที่ผ่านมา

2. ชี้นำดำเนินการ

- 2.1 ครูให้นักเรียนอ่านกรณีสตัวอย่างเรื่อง “ไม่ไกลเกินเอื้อม” ในเวลา 3 นาที
- 2.2 ครูแจกใบงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและเขียนตอบในเวลา

3 นาที

2.3 ครูให้นักเรียน 2 กลุ่มเปลี่ยนกันตรวจคำตอบ

- 2.4 ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยคำตอบ กลุ่มใดตอบถูกต้องจะได้รับคะแนนข้อละ 1 คะแนน เก็บสะสมรวมกับครั้งก่อน

2.5 ครูให้นักเรียนใช้เทคนิคกึ่งไม้สามพັນธุ์ เขียนแนวทางแก้ปัญหาในการปรับปรุงภาษาอังกฤษของสมาชิก

- 2.6 ครูและนักเรียนร่วมอภิปราย การแก้ปัญหา และให้นักเรียนตรวจแผนภูมิการ

วิเคราะห์ปัญหา (ภาพประกอบ 6)

2.7 ครูให้นักเรียนฝึกวางแผนปรับปรุงวิชาที่นักเรียนเรียนอ่อนที่สุด ลงในกระดาษเปล่าคนละ 1 แผ่น โดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์เสร็จแล้วนำผลงานของตนมาอภิปรายในกลุ่ม

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ครูให้นักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากกรณีตัวอย่างและการประยุกต์ใช้

4. ขั้นประเมินผล

4.1 ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 ครูพิจารณาจากคะแนนที่นักเรียนแต่ละกลุ่มทำได้

แนวทางการสรุป

1. การวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาจะต้องเริ่มจากการตั้งจุดมุ่งหมายแล้ววางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อให้ไปถึงจุดมุ่งหมายนั้น โดยจะต้องพิจารณาถึงความสนใจ ความสามารถ ความถนัดของตนเอง แล้วกำหนดทางเลือกและตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. การวางแผนที่เหมาะสมโดยยอมรับปัญหาและรู้จักแก้ปัญหาจะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

3. ผู้ที่มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคจะประสบความสำเร็จ

4. เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธ์ช่วยให้เห็นทางเลือกที่จะใช้วางแผนไปสู่อนาคต

“ไม่ไกลเกินเอื้อม”

สมชาติเป็นลูกกำพร้า พ่อเสียชีวิตในขณะที่ทำงานก่อสร้าง สมชาติใฝ่ฝันอยากจะเป็นทหาร สมชาติตั้งใจเรียนเป็นอย่างมาก ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี แม้เขาจะต้องช่วยแม่ในการซักรีดเสื้อผ้าที่แม่รับจ้างจำนวนมาก เพื่อเป็นรายได้ยังชีพของตนกับแม่

ตอนเช้าสมชาติมักจะไปโรงเรียนสาย เนื่องจากต้องช่วยแม่ซักผ้าจำนวนหนึ่งก่อนที่จะไปโรงเรียน แม่แม่จะเร่งเร้าให้เขารีบไปโรงเรียนก็ตาม เขามักจะถูกครูฝ่ายปกครองทำโทษหน้าเสาธงเป็นประจำแต่เขาก็ไม่เคยบิปากบอกสาเหตุของการมาสายให้ครูทราบ ต่อมาฝ่ายปกครองทราบเรื่องจึงยกเว้นให้แต่ขอร้องให้เขาพยายามมาให้ทันจะได้ไม่ต้องขาดเรียนในคาบที่หนึ่งอยู่บ่อย ๆ

แม้ผลการเรียนของสมชาติจะอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี แต่เนื่องจากพื้นฐานวิชาภาษาอังกฤษของสมชาติไม่ดี จึงทำให้เขาไม่สามารถทำคะแนนวิชาภาษาอังกฤษให้ได้ดี เขาพบว่าการไม่รู้คำศัพท์เป็นสาเหตุสำคัญ เขาจึงแก้ปัญหาโดยการจดคำศัพท์ภาษาอังกฤษไว้ที่แผ่นกระดาษข้างฝาบ้านใกล้ที่เขานั่งซักผ้าวันละ 5 คำ เพื่อเขาจะได้ท่องจำศัพท์ในระหว่างที่เขาซักผ้าในตอนเช้า ด้วยวิธีนี้จึงทำให้เขาสามารถจำคำศัพท์ใหม่ ๆ ได้วันละ 5 คำ นอกจากนี้เขายังใช้วิธีจดคำศัพท์ลงในกระดาษแผ่นเล็ก ๆ แผ่นละ 5 คำ เตรียมไว้สำหรับใส่กระเป๋าเสื้อเพื่อจะได้หยิบขึ้นมาท่องในระหว่างนั่งรถไปกลับโรงเรียน หรือในทุกครั้งที่มีเวลา นอกจากนี้สมชาติยังนัดท่องคำศัพท์แข่งกับเพื่อนที่เรียนภาษาอังกฤษเก่ง หนึ่งภาคเรียนผ่านไปสมชาติสามารถทำคะแนนวิชาภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นจากที่เคยได้คะแนนระดับ 1 เรื่อยมากลายเป็นคะแนนระดับ 2 ซึ่งสมชาติยังไม่พอใจเพราะเขาดังเป้าไว้มากกว่านั้น ดังนั้นจึงเพิ่มจำนวนคำศัพท์ที่จะต้องท่องจำในแต่ละวันให้มากขึ้นเท่าตัว และหาแบบฝึกหัดภาษาอังกฤษนอกเหนือจากแบบเรียนในชั้นเรียนมาฝึกทำมากยิ่งขึ้น ในภาคเรียนต่อมาเขาสามารถทำคะแนนวิชาภาษาอังกฤษได้คะแนนระดับ 3 และด้วยความอดทนมุ่งมั่นของสมชาติ ภาคเรียนสุดท้ายเขาสามารถทำคะแนนวิชาภาษาอังกฤษได้ระดับ 4 ตามที่เขาตั้งใจไว้ และสิ่งที่สมชาติและแม่ของเขาภูมิใจมากที่สุดคือการสอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหารได้ตามที่เขาต้องการด้วยความพากเพียรของเขา

ใบงาน

กลุ่มที่.....

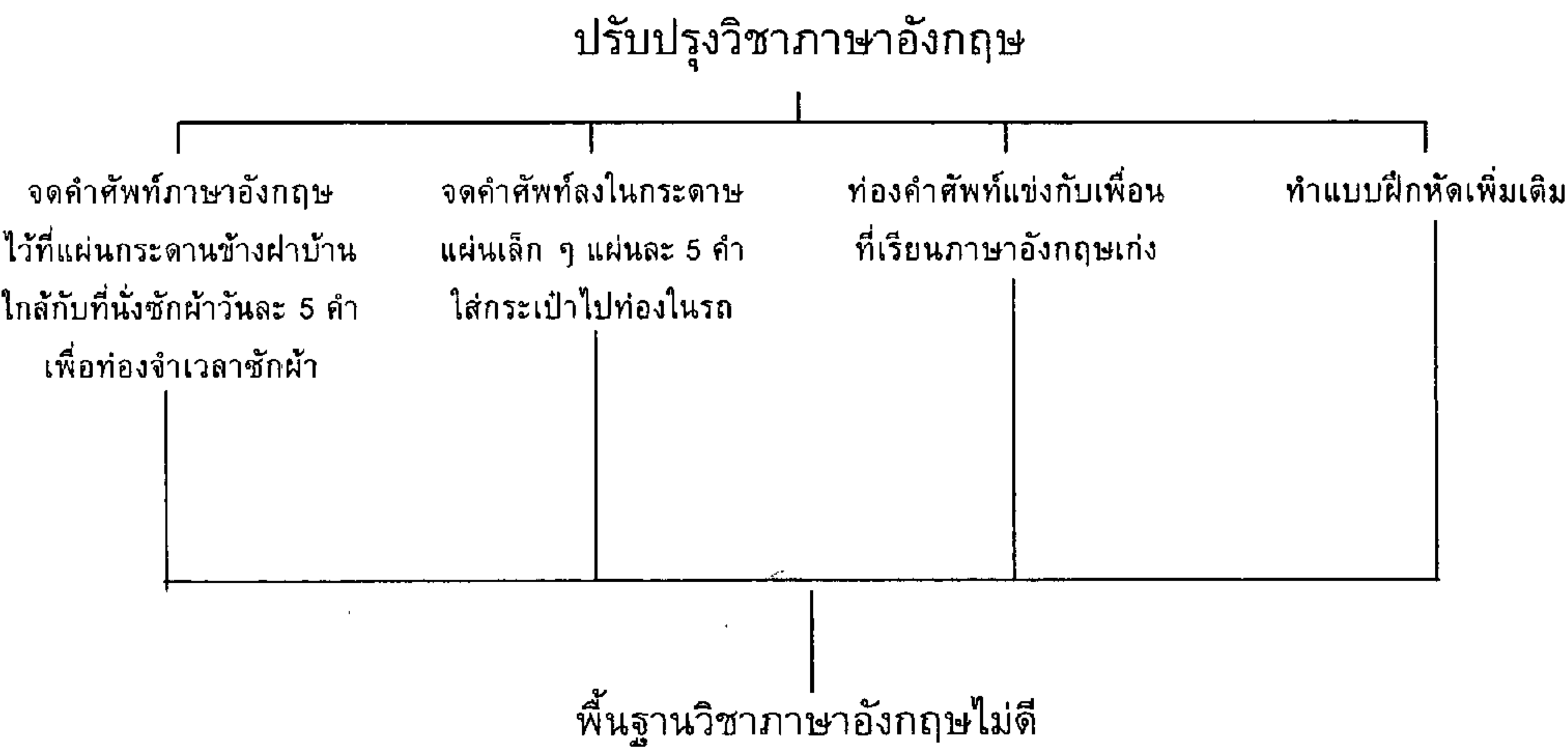
คะแนนที่ได้.....

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. ข้อใดเป็นเป้าหมายสูงสุดที่สมชาติต้องการ
 - ก. สมชาติต้องการเป็นทหาร
 - ข. สมชาติต้องการทำคะแนนวิชาภาษาอังกฤษให้ได้ระดับ 4
 - ค. ถูกทั้ง ก และ ข.
2. สมชาติวางแผนปฏิบัติอย่างไรจึงไปถึงเป้าหมาย
 - ก. สมชาติตั้งใจเรียนและอดทน
 - ข. ปรับปรุงวิชาที่อ่อนคือภาษาอังกฤษโดยการท่องคำศัพท์ด้วยรูปแบบต่าง ๆ
 - ค. ถูกทั้ง ก และ ข
3. ข้อใดที่บ่งถึงความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
 - ก. เขามักจะถูกครูฝ่ายปกครองทำโทษหน้าเสาธงเป็นประจำแต่เขาก็ไม่เคยปริปากบอกสาเหตุ
 - ข. ตอนเช้าสมชาติจะช่วยแม่ซักรีดผ้า
 - ค. ถูกทั้ง ก และ ข.
4. ข้อใดที่บ่งถึงการวางแผนอย่างมีระบบ
 - ก. เขาแก้ปัญหาโดยจดคำศัพท์ภาษาอังกฤษไว้ที่แผ่นกระดานข้างฝาบ้านไว้ท่องเวลาซักผ้า
 - ข. ใช้วิธีจดคำศัพท์ลงในกระดาษแผ่นเล็ก ๆ แผ่นละ 5 คำ ใส่กระเป๋าเสื้อไว้ท่องระหว่างนั่งรถไปกลับโรงเรียน
 - ค. ถูกทั้ง ก และ ข

เฉลย ข้อ 1. ก, ข้อ 2. ค, ข้อ 3. ก, ข้อ 4. ค.

ภาพประกอบ 6 ตัวอย่างการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์ (Relevance Tree Technique) จากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ไม่ไกลเกินเอื้อม”

โครงการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 5

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองไปสู่ความสำเร็จโดยใช้เทคนิควงล้ออนาคตได้

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

เทคนิควงล้ออนาคต

สื่อที่ใช้

1. กรณิตัวอย่างเรื่อง “อนาคตของอรุณ”
2. กระดาษเปล่า กลุ่มละ 13 แผ่น
3. ดินสอ คนละ 1 แท่ง
4. ยางลบ คนละ 1 ก้อน
5. แผนภูมิการวิเคราะห์เรื่อง “อนาคตของอรุณ” โดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม

- 1.1 ครูทักทายนักเรียนในเรื่องทั่วไป
- 1.2 ครูให้นักเรียนสรุปประโยชน์ของความสามารถในการวางแผน

2. ชี้นำดำเนินการ

- 2.1 ครูให้นักเรียนอ่านกรณิตัวอย่างเรื่อง “อนาคตของอรุณ” จากเอกสารที่แจกใน
เวลา 3 นาที
- 2.2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์กรณิตัวอย่างเรื่อง “อนาคตของอรุณ” โดยให้นักเรียนเขียนแผนภูมิวิเคราะห์การกระทำของคนที่เกี่ยวข้องกันที่เป็นผลเสียโดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต

2.3 ครูให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์จากแผนภูมิ (ภาพประกอบ 7) พร้อมทั้งให้นักเรียนเปรียบเทียบกับแผนภูมิที่นักเรียนทำ

2.4 ครูให้นักเรียนแต่ละคนนำการกระทำของตนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ไม่สามารถควบคุมได้มาวิเคราะห์ผลกระทบโดยใช้เทคนิควงล้ออนาคตแล้วนำมาอภิปรายในกลุ่ม

2.5 ครูยกตัวอย่างการกระทำของบุคคลในอดีตที่เป็นประโยชน์มาจนถึงปัจจุบันนี้ เช่น พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทย แล้วครูให้นักเรียนร่วมกันยกตัวอย่างบุคคลหรือการกระทำอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ไปถึงอนาคต

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลจากการที่เพื่อนของอรุณไม่รู้จักรอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันทำให้เกิดผลเสียหายต่อตนเองและผู้อื่นทั้งชื่อเสียง เงินและเวลาอย่างไร

3.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ของความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันและประโยชน์ของการใช้เทคนิควงล้ออนาคต

4. ขั้นประเมินผล

ครูสังเกตจากการปฏิบัติกิจกรรมข้างต้น

แนวทางการสรุป

1. ประโยชน์ของความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันคือช่วยให้นักเรียนไม่เสียโอกาสในสิ่งที่พึงจะมีพึงจะได้เช่น ไม่เสียเวลา ไม่เสียเงิน และไม่เสียอนาคต

2. การใช้เทคนิควงล้ออนาคตทำให้นักเรียนได้ทราบและตระหนักถึงผลจากการกระทำนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจที่จะกระทำหรือหยุดการกระทำนั้นเสียเพราะผลของการกระทำจะส่งผลกระทบต่อทั้งตัวผู้เรียนและสังคม

กรณีตัวอย่าง “อนาคตของอรุณ”

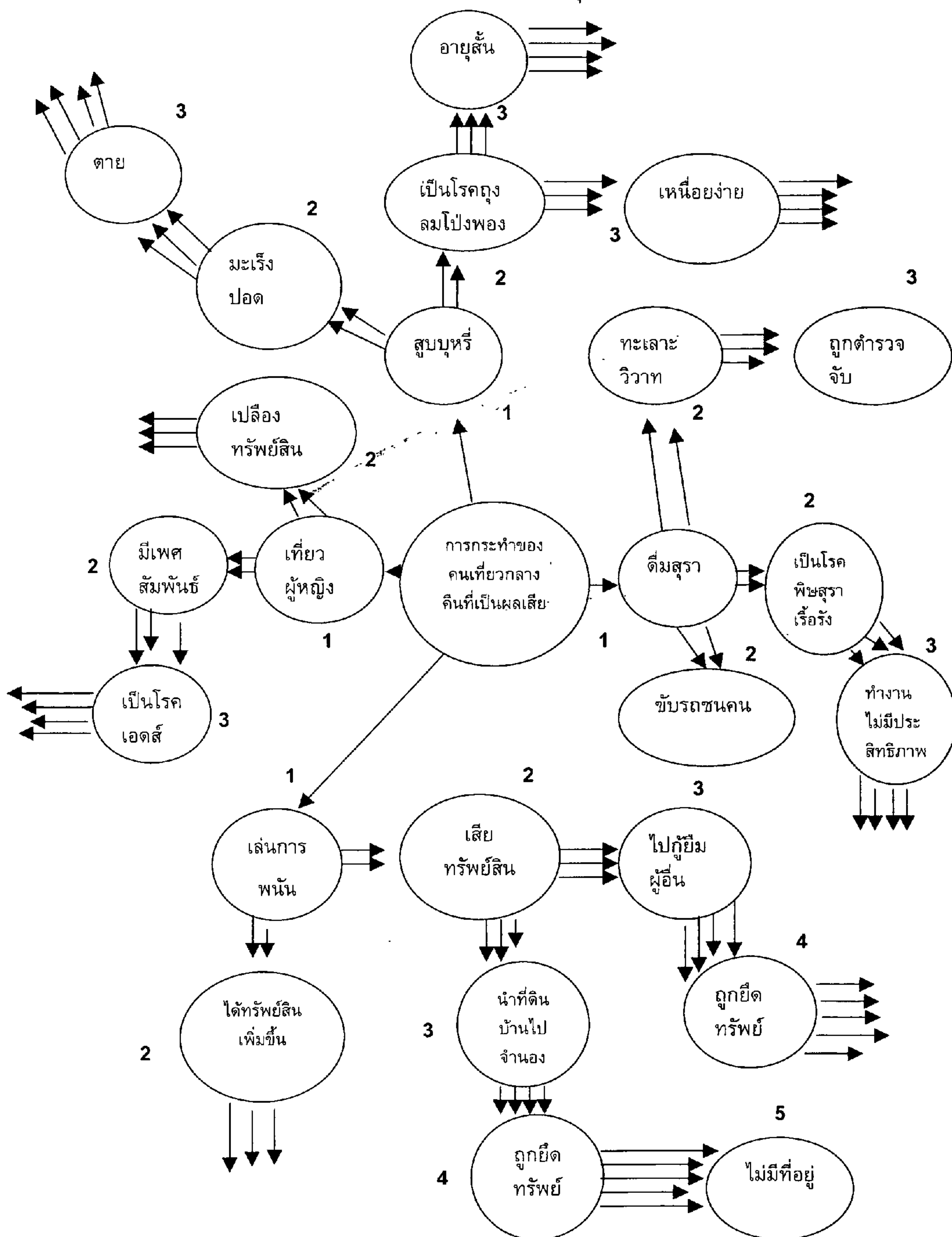
อรุณมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดร้อยเอ็ด ขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อรุณเช่าหอพักอยู่ใกล้ๆ โรงเรียน เมื่อครั้งที่อรุณเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้เกรดเฉลี่ย 3.90 บิดา-มารดา ของอรุณทำนามีรายได้น้อย แต่เห็นอรุณสนใจในการเรียน เรียนได้ดี จึงกู้เงินส่งให้มาเรียนต่อในกรุงเทพฯ เพราะอยากให้อรุณได้เรียนหมอ

อรุณมีเพื่อนฝูงมาก เพราะเป็นคนมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เวลามีปัญหาต่าง ๆ จะช่วยเหลือเพื่อนเสมอ ในปีนี้เพื่อนของอรุณเริ่มเข้าวัยหนุ่มมากขึ้น เพื่อนที่อยู่หอด้วยกันบางคนเที่ยวกลางคืน เพื่อนของอรุณเคยชวนอรุณให้กระทำตัวอย่างพวกเขา เพราะอ้างว่าเป็นลูกผู้ชายเป็นเรื่องธรรมดาและพ่อแม่ไม่อยู่ไม่มีใครว่า อรุณเคยคิดเห็นด้วยกับพวกเพื่อนที่ไปเที่ยวกลางคืน แต่พอคิดถึงผลเสียที่จะตามมาซึ่งจะทำให้ความหวังของพ่อแม่และของตนเองพังทลาย อรุณก็อดใจและควบคุมตนเองได้ อรุณจึงไม่ได้ทำตามและเตือนเพื่อนว่าควรเลิกเที่ยวกลางคืนจะทำให้การเรียนเสีย พ่อแม่รู้จะเสียใจ อรุณพยายามหลีกเลี่ยงเวลาที่เพื่อนชวน เขาคิดอยู่เสมอว่าพ่อแม่อยากให้เขาเรียนหมอและอรุณก็ต้องการจะเรียนหมอ เขาพยายามใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน เวลาเครียดก็จะออกกำลังกายด้วยการวิ่ง เขาหลีกเลี่ยงอบายมุขทุกอย่าง ด้วยความอดทนอดกลั้น ความเพียรพยายามของอรุณและการรู้จักวางแผนทางการศึกษา ทำให้อรุณสอบเข้าเรียนแพทย์ได้ตามต้องการ เมื่อเข้าเรียนแพทย์อรุณยังคงมีความขยันหมั่นเพียรและหลีกเลี่ยงอบายมุขทุกอย่าง เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคในการเรียน ในที่สุดอรุณเรียนจบแพทย์ และได้กลับไปทำงานที่บ้านเกิด บิดา-มารดา และญาติพี่น้องของอรุณต่างชื่นชม สรรเสริญอรุณที่น่าชื่นชมมาให้ครอบครัวและทำประโยชน์ให้กับบ้านเกิด

อรุณได้พบเพื่อนเก่าสมัยเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วว่า กลุ่มเพื่อนที่ชอบไปเที่ยวกลางคืนมีตายไปด้วยโรคเอดส์ 1 คน อีกคนเร่ร่อนไปเรื่อยเพราะติดการพนันต้องหลบเจ้าหน้าที่ และอีกคนเมาจนเจ้านายอยากจะไล่ออกจากงาน อรุณฟังเพื่อนเล่าทำให้นึกขมตนเองที่มีความอดกลั้นไม่ตามเพื่อนไป

ภาพประกอบ 7 ตัวอย่างการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต (Future Wheels)

จากกรณีตัวอย่าง “อนาคตของอรุณ”

โครงการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 6

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต : ความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน
2. เพื่อให้นักเรียนรู้วิธีเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

1. เทคนิคกิ้งไม้ล้มพันธ์
2. เทคนิควงล้ออนาคต

สื่อที่ใช้

1. แผนภูมิวิเคราะห์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยใช้เทคนิคกิ้งไม้ล้มพันธ์
2. กระดาษโปสเตอร์ กลุ่มละ 1 แผ่น
3. กระดาษเปล่าคนละ 2 แผ่น
4. ดินสอ คนละ 1 แท่ง
5. ยางลบคนละ 1 ก้อน
6. ปากกาเคมี กลุ่มละ 1 ด้าม
7. สก๊อตเทป 1 ม้วน

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม

- 1.1 ครูทักทายนักเรียนในเรื่องทั่วไป
- 1.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ของความสามารถอดกลั้นต่อความ

ต้องการในปัจจุบัน

2. ชี้นำดำเนินการ

2.1 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในกลุ่มและเขียนแผนภูมิองค์ประกอบของการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้เทคนิคกิ้งไม้ล้มพันธ์ ในเวลา 10 นาทีโดยร่างในกระดาษที่แจกแล้วให้นักเรียนเขียนลงกระดาษโปสเตอร์เพื่อนำเสนอหน้าชั้น นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้น

2.2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายจากแผนภูมิที่นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ เพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบข้อแตกต่างจากการทำงานในกลุ่ม

2.3 ครูติดแผนภูมิวิเคราะห์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยใช้เทคนิคกิ้งไม้ล้มพันธ์ (ภาพประกอบ 8) เพื่อให้นักเรียนเปรียบเทียบผลงานของกลุ่ม

2.4 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้เทคนิควงล้ออนาคตวิเคราะห์หาสาเหตุที่จะทำให้การเรียนขาดประสิทธิภาพ วิเคราะห์ว่าจะต้องใช้ความอดกลั้นในเรื่องใดและจะอดกลั้นอย่างไร จึงจะทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพ

2.5 ครูให้นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มละ 1 คน ออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์คนละ 7 นาที

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ครูให้นักเรียนร่วมสรุปและประยุกต์หลักการที่จะทำให้ นักเรียนสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน

4. ขั้นประเมินผล

ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

แนวทางการสรุป

1. การทำงานหรือการเรียนให้ประสบความสำเร็จนอกจากบุคคลจะรู้จักคาดการณ์ไกล โดยมีการกำหนดเป้าหมาย มีการวางแผนแล้วยังต้องมีตัวความอดทนอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันที่จะทำให้ไม่บรรลุเป้าหมาย

2. การฝึกตนเองให้สามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันกระทำได้ด้วย

2.1 คำนึงถึงเป้าหมายเป็นหลัก

2.2 คาดการณ์ถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นถ้าไม่สามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันได้

2.3 ฝึกห้ามใจและควบคุมตนเองให้ได้

2.4 พยายามหากิจกรรมอื่นหรือออกมาให้พ้นจากสถานการณ์ที่ตนเองอดกลั้นไม่ได้

โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 7

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต : ความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนมีความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธมิตร

สื่อที่ใช้

1. กระดาษเปล่าคนละ	1 แผ่น
2. กระดาษโปสเตอร์ กลุ่มละ	1 แผ่น
3. ดินสอ คนละ	1 แท่ง
4. ยางลบ คนละ	1 ก้อน
5. ปากกาเคมี กลุ่มละ	1 ด้าม
6. สก๊อตเทป	1 ม้วน

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

- 1.1 ครูทักทายนักเรียนในเรื่องทั่วไป
- 1.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุป วิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ครูให้นักเรียนสำรวจปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบันหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่วางไว้ได้

2.2 ให้นักเรียนกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความเพียรพยายามของนักเรียนในปัจจุบันที่จะช่วยแก้ปัญหาหรือฝ่าฟันอุปสรรคในข้อ 2.1 โดยใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธมิตร

2.3 ให้นักเรียนนำเสนอแนวทางปฏิบัติจากข้อ 2.2 ภายในกลุ่มแล้วกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้น โดยเขียนแนวทางปฏิบัติเป็นแผนภูมิที่ใช้เทคนิคกึ่งไม้สัมพันธมิตร

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ครูให้นักเรียนแต่ละคนยกตัวอย่างตนเองเกี่ยวกับสถานการณ์ในอดีตและปัจจุบันที่นักเรียนประสบความสำเร็จหรือฝ่าฟันอุปสรรคไปได้เพราะใช้ความเพียรพยายาม

3.2 ครูให้นักเรียนสรุปและประยุกต์หลักการที่จะกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความเพียรพยายามเพื่อจะแก้ปัญหาหรือฝ่าฟันอุปสรรคในเรื่องอื่น

4. ชั้นประเมินผล

ครูสังเกตนักเรียนขณะร่วมกิจกรรม

แนวทางการสรุป

ความเพียรพยายามเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้การเรียนรู้หรือการทำงานประสบความสำเร็จได้ ถ้าบุคคลใดไม่มีความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ การเรียนรู้หรือการทำงานนั้น ๆ ก็จะบรรลุเป้าหมายได้ยาก

โครงการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 8

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา
2. นักเรียนสามารถวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา
3. นักเรียนสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน
4. นักเรียนมีความเพียรพยายามจะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

เทคนิคการสร้างภาพอนาคต

สื่อที่ใช้

1. เอกสารเรื่อง “โล่ชีวิต” คนละ 1 แผ่น
2. กระดาษเปล่า คนละ 1 แผ่น
3. ดินสอ คนละ 1 แท่ง
4. ยางลบ คนละ 1 ก้อน

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปองค์ประกอบที่ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ครูแจกเอกสารเรื่อง “โล่ชีวิต” ให้นักเรียนอ่านในเวลา 5 นาที

2.2 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญ

2.3 ครูอธิบายถึงวิธีการใช้และประโยชน์ของเทคนิคการสร้างภาพอนาคต

(Scenario Technique)

2.4 ครูให้นักเรียนแต่ละคนเขียนเรื่อง “อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555” โดยให้เขียนเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักเรียนในปัจจุบันและสิ่งทีนักเรียนต้องการจะทำ ต้องการจะให้เกิดหรือคาดการณ์ว่าจะเกิดกับตัวนักเรียนใน พ.ศ. 2555 ทั้งทางที่ดีและไม่ดี โดยใช้เทคนิคการสร้างภาพอนาคต ซึ่งเนื้อหาจะกล่าวถึงว่านักเรียนจะก้าวจากปัจจุบันไปสู่อนาคตได้อย่างไรให้น่าข้อเท็จจริงต่าง ๆ มารวมเข้าไว้ด้วยกัน นักเรียนสามารถสร้างภาพอนาคตได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงอดีต อะไรจะเกิดขึ้นบ้างถ้านักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้นักเรียนบอกเหตุผลสนับสนุนเรื่องราวที่นักเรียนจินตนาการ โดยใช้เวลา 30 นาทีความยาวอย่างต่ำ 1 หน้ากระดาษ เพื่อนำเสนอหน้าชั้นในกิจกรรมครั้งต่อไป

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ครูให้นักเรียนสรุปการใช้เทคนิคการสร้างภาพอนาคต

4. ขั้นประเมินผล

ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

แนวทางสรุป

1. องค์ประกอบที่ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมีดังนี้

- 1.1 ความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการเรียน
- 1.2 ความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการเรียน
- 1.3 ความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน
- 1.4 ความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

2. ประเด็นสำคัญจาก “โล่ชีวิต”

2.1. เป้าหมายของชีวิตคือ การเลือกอาชีพซึ่งต้องสำรวจตนเองในด้านการศึกษา ความสามารถ สถิติปัญญา ความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ความชำนาญพิเศษ สุขภาพ และฐานะความเป็นอยู่

2.2. การกำหนดเป้าหมายชีวิตเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต้องชัดเจนและต้องใช้ความเพียรพยายามไปให้ถึงเป้าหมาย เมื่อกำหนดเป้าหมายชีวิตแล้วก็เลือกเรียนให้เหมาะสม และจะต้องมีแผนว่าจะทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ เรียนสำเร็จแล้วจะทำงานอะไร ที่ไหน อย่างไร

2.3. การพิจารณาตนเองควรนึกถึงความดีและไม่ดีของตนเองไปพร้อมกัน ควรมองผู้อื่นในแง่ดีถ้ามีข้อบกพร่องควรเตือนกันด้วยความรักและความหวังดีมิใช่การตำหนิ

3. การสร้างภาพอนาคตมีขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ระบุเรื่องราวเกี่ยวกับอนาคตโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง
- 3.2 พิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ

3.3 ขณะที่สร้างภาพอนาคตให้คำนึงถึงเรื่องอนาคตโดยไม่ต้องคำนึงว่าอนาคตจะต้องเหมือนอดีตที่ผ่านมา

4. ประโยชน์ของการสร้างภาพอนาคต

4.1 ช่วยให้เราได้ตระหนักในปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและเตรียมหนทางที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อปัญหาเหล่านั้นได้

4.2 ช่วยให้เรามีโอกาสที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ

4.3 ทำให้บุคคลได้เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ทำให้ผู้อื่นได้เห็นและแสดงความคิดเห็น

โล่ชีวิต

มนุษย์ทุกคนต้องการความสำเร็จของชีวิต ต้องการความสุขสบาย มีทรัพย์สินไว้ใช้จ่ายในสิ่งที่ต้องการ มนุษย์จึงต้องประกอบอาชีพ การจะประกอบอาชีพใดก็ตามจำเป็นต้องศึกษาเล่าเรียน หรือฝึกอบรมวิชาชีพนั่นเสียก่อน ในความเป็นจริงถ้าคนเรายังเลือกอาชีพตามอย่างเพื่อนหรือผู้ปกครอง โดยไม่คำนึงถึงความสามารถ สติปัญญา ความถนัด ความสนใจ สุขภาพและฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวของตนแล้ว มักจะเกิดอุปสรรคและปัญหาขึ้นภายหลัง เนื่องจากตนเองไม่ได้ตั้งเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของชีวิตเอาไว้ บางคนปล่อยชีวิตให้หมดไปวันหนึ่ง ๆ ไม่คิดที่จะทำอะไรให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม บางคนทำตัวเหลวไหล ไร้ค่า เนื่องจากมองไม่เห็นจุดมุ่งหมายของชีวิตว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร ถ้าเขาคิดว่าชีวิตของเขามีค่า มีความหมายแล้วจะต้องคิดตัดสินใจรอบคอบโดยคำนึงถึงองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว

การได้กำหนดเป้าหมายสำหรับอนาคตไว้ เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยให้คนเรามีชีวิตอยู่อย่างมีความหมายไม่เลือนลอย และจะเป็นตัวกระตุ้นให้คนเรากระตือรือร้น มุ่งมั่นทำแต่ความดี เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายของชีวิต ทั้งนี้เพราะความสำเร็จของชีวิตจะเกิดขึ้นได้ก็โดยการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จนั้นเท่านั้น และเป้าหมายของชีวิตดังกล่าวนั้น จะต้องชัดเจนมองเห็นแนวทางที่จะใช้ความพยายามไปให้ถึงได้

การกำหนดเป้าหมายของชีวิตแต่ละคนต้องคิดให้รอบคอบถี่ถ้วน โดยการตรวจสอบและมองตนเองว่า ตนเองต้องการอะไรแน่ มีความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสุขภาพอย่างไร สิ่งที่ต้องการนั้นตรงกับตัวเองหรือไม่ เมื่อได้กำหนดจุดมุ่งหมายของชีวิตและมองตนเองอย่างดีแล้วก็จะทำให้เกิดความตั้งใจจริง เพราะมองเห็นคุณค่าของเป้าหมายนั้นอย่างชัดเจน และจะทำให้มองเห็นแนวทางการศึกษาอบรมความรู้ให้ตนเอง เพื่อจะนำตัวเองไปสู่จุดหมายนั้น ความสำเร็จก็จะมีขึ้นได้ แต่หากปราศจากเป้าหมายชีวิตที่แน่นอนก็จะไม่ทราบว่าเราจะไปที่ใด ไปด้วยอะไร วิธีใดและอย่างไร เปรียบเหมือนเรือที่ลอยอยู่กลางมหาสมุทร โดยคนถือท้ายเรือไม่รู้จุดหมายปลายทาง

หลักในการวางจุดมุ่งหมายชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมและเกิดผลจริงจั่งได้นั้น ประการแรกจะต้องสำรวจตนเองในด้านการศึกษา ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด สติปัญญา ความชำนาญพิเศษ ฐานะทางเศรษฐกิจ เมื่อพิจารณาตนเองดีแล้วก็ตัดสินใจเลือกเรียนสายวิชา แผนการเรียน แผนวิชาที่เหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องมีแผนอยู่ในใจว่าจะทำอย่างไรจึงจะเรียนได้สำเร็จ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วจะทำงานอะไรที่ไหน อย่างไร จึงเป็นการวางโครงการที่จะช่วยให้จุดมุ่งหมายของชีวิตกระจ่างชัดยิ่งขึ้น

คนเราทุกคนมีทั้งความดีและไม่ดี ในการพิจารณาตนเอง จึงควรนึกถึงความดีและความไม่ดีของตนเองไปพร้อมกันด้วย และในทำนองเดียวกันการพิจารณาถึงคนอื่นก็ควรนึกถึงความดีของคนอื่นด้วย อย่าไปมองว่าคนอื่นไม่มีความดีอะไร ควรมองกันในแง่ดีไว้จะทำให้เกิดการยอมรับ

กัน รักใคร่กัน เข้าใจกันและร่วมมือกันได้ง่าย แต่ไม่ควรมองคนอื่นในแง่ร้าย ให้นึกถึงแต่ความดีไว้ มุ่งมั่นความดีไว้ เพราะความดีจะนำความสุขมาสู่ตนเองซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม คนเราย่อมมีข้อบกพร่องอยู่ในตัวบ้าง ซึ่งในบางครั้งอาจจะมองไม่เห็นจึง จำเป็นต้องมีการบอกกัน เตือนกัน การบอกเตือนกันควรกระทำต่อกันด้วยความรัก และความหวังดี มิใช่การตำหนิ ขณะเดียวกันตนเองก็ต้องพยายามปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น รวมทั้งสนใจผู้อื่นที่มีข้อบกพร่องด้วย แล้วทุกคนก็จะมีแต่ความสุข

โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 9

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา
2. นักเรียนสามารถวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา
3. นักเรียนสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน
4. นักเรียนมีความเพียรพยายามจะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

เทคนิควงล้ออนาคต เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์และเทคนิคสร้างภาพอนาคต

สื่อที่ใช้ เรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ “อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555” จำนวน 12 แผ่น

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม

- 1.1 ครูให้นักเรียนสรุปถึงเทคนิคการสร้างภาพอนาคต
- 1.2 ครูชี้แจงนักเรียนว่าจะสุ่มหยิบเรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ “อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555” ขึ้นมาครั้งละ 1 เรื่อง รวม 4 เรื่อง แล้วให้นักเรียนอ่านและอภิปราย

2. ชี้นำดำเนินการ

- 2.1. ครูให้นักเรียนออกมาอ่านเรื่องที่ตนเองเขียน
- 2.2. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่เพื่อนเขียนว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน โดยนำเทคนิควงล้ออนาคต และเทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์มาพิจารณาประกอบ

3. ชี้นำสรุปและประยุกต์หลักการ

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ของเทคนิคการสร้างภาพอนาคต เพิ่มเติมจากกิจกรรมครั้งที่ 8

4. ชี้นำประเมินผล

ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้

แนวทางการสรุป

ประโยชน์ของการสร้างภาพอนาคตช่วยให้นักเรียนสามารถคาดการณ์ไกลและวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้จากสภาพการณ์ปัจจุบันในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวทางให้นักเรียนกำหนดทางเลือกและตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสม

โครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 10

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา
2. นักเรียนสามารถวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา
3. นักเรียนสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบัน
4. นักเรียนมีความเพียรพยายามจะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

เทคนิควงล้ออนาคต เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์และเทคนิคสร้างภาพอนาคต

สื่อที่ใช้ เรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ “อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555” จำนวน 8 แผ่น

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม

- 1.1 ครูให้นักเรียนสรุปถึงประโยชน์ของการสร้างภาพอนาคต
- 1.2 ครูชี้แจงนักเรียนว่าจะสุ่มหยิบเรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ “อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555” ขึ้นมาครั้งละ 1 เรื่อง รวม 4 เรื่อง แล้วให้นักเรียนอ่านและอภิปราย

2. ชี้นำดำเนินการ

- 2.1. ครูให้นักเรียนออกมาอ่านเรื่องที่ตนเองเขียน
- 2.2. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่เพื่อนเขียนว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน โดยนำเทคนิควงล้ออนาคต และเทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์มาพิจารณาประกอบ

3. ชี้นำสรุปและประยุกต์หลักการ

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปหาสาเหตุว่าเพราะอะไรเรื่องที่เพื่อนเขียนบางตอนจึงเป็นจริงไม่ได้

4. ชี้นำประเมินผล

ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

แนวทางการสรุป

สาเหตุที่เรื่อง “อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555” เป็นจริงไม่ได้เพราะ

1. ขาดรายละเอียดที่จะเป็นแนวปฏิบัติให้ไปถึงเป้าหมาย
2. เขียนโดยไม่ได้พิจารณาความเป็นไปได้จากสภาพการณ์ปัจจุบัน
3. ขาดการควบคุมตนเอง และขาดความเพียรพยายามที่จะฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ

โครงการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 11

หัวข้อ ลักษณะมุ่งอนาคต

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. นักเรียนสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษา
2. นักเรียนสามารถวางแผนเกี่ยวกับการศึกษา
3. นักเรียนสามารถถกเถียงต่อความต้องการในปัจจุบัน
4. นักเรียนมีความเพียรพยายามจะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

เทคนิควงล้ออนาคต เทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์และเทคนิคสร้างภาพอนาคต

สื่อที่ใช้ เรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ "อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555" จำนวน 4 แผ่น

การดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

- 1.1 ครูให้นักเรียนสรุปถึงสาเหตุเรื่องที่เพื่อนเขียนบางตอนเป็นจริงไม่ได้เพราะอะไร
- 1.2 ครูชี้แจงนักเรียนว่าจะสุ่มหยิบเรื่องที่นักเรียนเขียนในหัวข้อ "อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555" ขึ้นมาครั้งละ 1 เรื่อง รวม 4 เรื่อง แล้วให้นักเรียนอ่านและอภิปราย

2. ขั้นดำเนินการ

- 2.1. ครูให้นักเรียนออกมาอ่านเรื่องที่ตนเองเขียน
- 2.2. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่เพื่อนเขียนว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน โดยนำเทคนิควงล้ออนาคต และเทคนิคกิ่งไม้สัมพันธ์มาพิจารณาประกอบ

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปหาสาเหตุว่าเพราะอะไรเรื่องที่เขียนจึงเป็นจริงไม่ได้

4. ขั้นประเมินผล

ครูสังเกตนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

แนวทางการสรุป

สาเหตุที่เรื่อง "อนาคตของฉันใน พ.ศ. 2555" เป็นจริงไม่ได้เพราะ

1. ขาดรายละเอียดที่จะเป็นแนวปฏิบัติให้ไปถึงเป้าหมาย
2. เขียนโดยไม่ได้พิจารณาความเป็นไปได้จากสภาพการณ์ปัจจุบัน
3. ขาดการควบคุมตนเอง และขาดความเพียรพยายามที่จะฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อให้บรรลุ

เป้าหมาย

โครงการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตของนักเรียน ครั้งที่ 12

หัวข้อ ปัจฉิมนิเทศ สรุปลักษณะมุ่งอนาคต ประโยชน์ของการมุ่งอนาคตและประโยชน์
ของโครงการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคต

เวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงลักษณะมุ่งอนาคตโดยสรุป
2. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงประโยชน์ของการมุ่งอนาคต
3. เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะมุ่ง
อนาคต

เทคนิคการพยากรณ์ที่ใช้

สื่อที่ใช้ แผนภูมิลักษณะมุ่งอนาคต, ประโยชน์ของการมุ่งอนาคต

การดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำเข้าสู่กิจกรรม

ครูให้นักเรียนปรบมือตามจังหวะและให้นักเรียนที่ปรบผิดจังหวะออกมาหน้าชั้น

2. ชี้นำดำเนินการ

- 2.1. ครูให้นักเรียนที่ออกมาหน้าชั้นเป็นผู้อธิบายความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต
- 2.2. ครูให้นักเรียนที่เหลืออยู่ร่วมอภิปรายเพิ่มเติม
- 2.3. ครูจัดแผนภูมิลักษณะมุ่งอนาคตบนกระดานดำ

3. ชี้นำสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 นักเรียนร่วมกันสรุปถึงประโยชน์ของการมุ่งอนาคต และประโยชน์ของโครงการ

พัฒนาทักษะมุ่งอนาคตของนักเรียน

3.2 ครูจัดแผนภูมิประโยชน์ของการมุ่งอนาคต

4. ชี้นำประเมินผล

- 4.1 ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการ
- 4.2 ครูสรุปเพิ่มเติมและมอบรางวัลให้แก่กลุ่มที่ตอบคำถามได้คะแนนสูงสุด
- 4.3 ครูกล่าวปิดการทดลอง

แนวทางการสรุป

1. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคาดการณ์ไกลจากการกระทำเกี่ยวกับการเรียนของตน เห็นความสำคัญของผลดีและผลเสียที่จะเกิดในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดีหรือป้องกันผลเสียตลอดจนสามารถควบคุมตนเองให้กระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในภายหลัง มีความเพียรพยายามปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ได้
2. ประโยชน์ของการมุ่งอนาคต คือทำให้บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสามารถปฏิบัติตนได้ตามเป้าหมาย และมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตมากขึ้น
3. ประโยชน์ของโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตคือ
 - 3.1 ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจและตระหนักถึงผลดีของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 3.2 นักเรียนได้พัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของตนเองโดยใช้เทคนิคการพยากรณ์

ภาคผนวก ข.

ตาราง 5	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตรายข้อ
ตาราง 6	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาัลักษณะมุ่งอนาคต
ตาราง 7	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตด้านความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาัลักษณะมุ่งอนาคต
ตาราง 8	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตด้านความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาัลักษณะมุ่งอนาคต
ตาราง 9	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตด้านความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาัลักษณะมุ่งอนาคต
ตาราง 10	เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตด้านความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาัลักษณะมุ่งอนาคต

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามลักษณะมุ่งอนาคตรายข้อ

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1.	2.15	13.	6.62
2.	1.93	14.	6.71
3.	7.16	15.	6.60
4.	4.16	16.	4.21
5.	3.33	17.	4.15
6.	4.74	18.	4.00
7.	8.00	19.	4.20
8.	4.24	20.	3.56
9.	6.74	21.	5.33
10.	5.00	22..	4.95
11.	4.38	23.	6.89
12.	4.32	24.	5.65

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = 0.88

ตาราง 6 เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาัลักษณะมุ่งอนาคต

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน (D)	D ²	t
1	89	105	16	256	5.25**
2	88	99	11	121	
3	90	105	15	225	
4	85	110	25	625	
5	84	85	1	1	
6	71	88	17	289	
7	82	106	24	576	
8	89	91	2	4	
9	90	98	8	64	
10	83	99	16	256	
11	88	111	23	529	
12	71	72	1	1	
รวม	-	-	159	2947	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตด้านความสามารถคาดการณ์ไกลเกี่ยวกับการศึกษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน (D)	D ²	t
1	23	29	6	36	
2	26	29	3	9	
3	21	29	8	64	
4	23	30	7	49	
5	23	23	-	-	
6	18	22	4	16	
7	22	30	8	64	4.415**
8	17	18	1	1	
9	23	23	-	-	
10	22	27	5	25	
11	22	29	7	49	
12	18	18	-	-	
รวม	-	-	49	313	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตด้านความสามารถในการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน (D)	D ²	t
1	21	27	6	36	
2	22	23	1	1	
3	20	25	5	25	
4	21	28	7	49	
5	19	19	-	-	
6	17	23	6	36	
7	21	28	7	49	4.997**
8	22	23	1	1	
9	19	23	4	16	
10	19	23	4	16	
11	21	26	5	25	
12	17	17	-	-	
รวม	-	-	46	254	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 9 เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตด้านความสามารถอดกลั้นต่อความต้องการในปัจจุบันของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน (D)	D ²	t
1	19	20	1	1	
2	20	23	3	9	
3	26	28	2	4	
4	16	25	9	81	
5	20	20	-	-	
6	14	18	4	16	
7	17	23	6	36	3.715**
8	26	26	-	-	
9	26	28	2	4	
10	24	26	2	4	
11	20	27	7	49	
12	16	17	1	1	
รวม	-	-	37	205	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 10 เปรียบเทียบคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตด้านความเพียรพยายามที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต

คนที่	คะแนนก่อน การทดลอง	คะแนนหลัง การทดลอง	ผลต่างของ คะแนน (D)	D ²	t
1	26	29	3	9	
2	20	24	4	16	
3	23	23	-	-	
4	25	27	2	4	
5	22	23	1	1	
6	22	25	3	9	
7	22	25	3	9	4.552**
8	24	24	-	-	
9	22	24	2	4	
10	18	23	5	25	
11	25	29	4	16	
12	20	20	-	-	
รวม	-	-	27	93	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวমনทกานต์ ทรัพย์แก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	7 สิงหาคม พ.ศ. 2496
สถานที่เกิด	อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	19/73 ถนนพุทธมณฑลสาย 1 แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10170
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2513	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนศิษย์วัฒนา
พ.ศ. 2517	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ.ศ. 2519	กศ.บ. (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
พ.ศ. 2536	ศษ.บ. (การแนะแนว) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2538	ศษ.บ. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2543	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร